

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ)

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2017

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ | ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2017

ISSN: 2241-259X

ΕΤ ΕΘΝΙΚΟ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Αθήνα, 2018

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2017

Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)

Νεοφύτου Βάμβα 6 (3ος όροφος) 10674 Αθήνα

Τηλ. 210-7233221-2, Φαξ. 210-7233217

E-mail: info@nchr.gr, Webpage: www.nchr.gr

Facebook: Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου - ΕΕΔΑ

Twitter: [@humanrights_gr](https://twitter.com/humanrights_gr)

Στην προετοιμασία της Ετήσιας Έκθεσης 2017 συνέβαλε το σύνολο του προσωπικού, ειδικού επιστημονικού και διοικητικού, της ΕΕΔΑ.

Γενική επιμέλεια έκδοσης: Ρωξάνη Φράγκου, Επιστημονική Συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ

Σχεδιασμός εντύπου - σελιδοποίηση: ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Εκτύπωση - βιβλιοδεσία: ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Εργασία: 237/2018

Η Ετήσια Έκθεση 2017 της ΕΕΔΑ τυπώθηκε το Δεκέμβριο 2018 στο Εθνικό Τυπογραφείο σε 250 αντίτυπα και είναι διαθέσιμη και στον ιστότοπό της: www.nchr.gr

ISSN: 2241-259X

Η παρούσα έκδοση απαγορεύεται να διατεθεί σε ιδιώτες προς πώληση, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 18 του ν. 3469/2006.

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2017

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΑΘΗΝΑ 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΕΔΑ	6
ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ	11
ΕΕΔΑ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΌΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΣ ΘΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ (ΕΘΑΔ)	21
ΕΕΔΑ, ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας	23
ΕΕΔΑ, Εθνικός Θεσμός για την προώθηση και προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ)	23
ΕΕΔΑ, η βασική ιδέα που ενέπνευσε τη δημιουργία της	24
ΕΕΔΑ, η κύρια αποστολή της	24
ΕΕΔΑ, Ανεξαρτησία και πλουραλισμός	25
ΕΕΔΑ, ομόλογοι ΕΘΑΔ και διεθνής δράση	25
Η ΕΕΔΑ μεταφράζει τις Αρχές των Παρισίων.....	26
Η ΔΙΤΤΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	31
Η ΕΕΔΑ ως φορέας Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	33
Η ΕΕΔΑ ως το Ανεξάρτητο Συμβουλευτικό Όργανο της Πολιτείας.....	33
Η ΕΕΔΑ ως φορέας Παρακολούθησης ζητημάτων που άπτονται των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (monitoring).....	55
Η ΕΕΔΑ ως φορέας Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	73
Ευαισθητοποίηση της Κοινής Γνώμης	74
Εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου.....	80
Έρευνα στα Δικαιώματα του Ανθρώπου.....	82
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	85
Παρεμβάσεις σε Διεθνή fora	88
Συνεισφορά σε κείμενα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ENNHRI)	92
Δραστηριότητες σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο και Συνεργασία με Ομόλογες Επιτροπές	93

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ:	
Η ΕΕΔΑ ΩΣ BRIDGE BUILDER.....	97
Ακροάσεις προσώπων και φορέων	100
Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας	101
ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	
ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΕΔΑ	113
Σε Εθνικό Επίπεδο.....	115
Η επίδραση των συστάσεων της ΕΕΔΑ στο νομοθετικό έργο	115
Σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο.....	121
Αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ από όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης.....	121
Αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ από όργανα του ΟΗΕ.....	123
ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΕΕΔΑ	125
Σύνθεση της έκτης θητείας (5.2015-5.2018).....	127
Προεδρείο	127
Τμήματα	128
Σύνθεση Ολομέλειας	129
Στελέχωση	131
Επιστημονικό προσωπικό	131
Διοικητικό προσωπικό.....	132
Η ΙΔΡΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ.....	133
Ιδρυτικός Νόμος της ΕΕΔΑ.....	135
Κανονισμός της ΕΕΔΑ	143
ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΟΡΙΣΕΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ	
ΣΤΗΝ ΕΕΔΑ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	149
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΕΔΑ [ΜΕ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΕΙΡΑ].....	150

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΕΔΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ)

Γεώργιος Σταυρόπουλος

Πρόεδρος
της Εθνικής Επιτροπής
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Το έτος 2017 η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) που αποτελεί τον ανεξάρτητο εθνικό θεσμό για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη χώρα μας ανέπτυξε πλήρη δραστηριότητα σε όλους σχεδόν τους τομείς των αρμοδιοτήτων της, όπως αυτοί προσδιορίζονται από το νόμο. Με δηλώσεις, παρατηρήσεις, ανακοινώσεις κλπ πήρε θέση σε πολλά θέματα δικαιωματικού χαρακτήρα, όπως είναι το Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα του παιδιού, η επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων τρίτων χωρών, το σωφρονιστικό σύστημα και η αναγκαία επ' αυτού σχετική πολιτική, τα βασανιστήρια, η νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου, η ειδική αγωγή και εκπαίδευση, η βιώσιμη ανάπτυξη (Agenda 2030).

Η Εθνική Επιτροπή έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην υπεράσπιση του δικαιώματος στη ζωή και την ασφάλεια, καταγγέλλοντας τις τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, με δήλωσή της αλλά και με τη διατύπωση θέσεων σχετικά με τη διαχείριση των αρνητικών επιπτώσεων της τρομοκρατίας στα Δικαιώματα του Ανθρώπου, μετά από αίτημα της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Περαιτέρω, ασχολήθηκε με τη διατύπωση παρατηρήσεων επί του Σχεδίου της Έβδομης Περιοδικής Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας σχετικά με την εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων, αλλά και οργάνωσε ακρόαση φορέων και προσώπων σχετικά με την (μη) εφαρμογή στη Χώρα μας των συμπερασμάτων που προκύπτουν από τη γνωστή υπόθεση της Μανωλάδας (υπόθεση Chowdhury και λοιποί κατά Ελλάδας).

Τόνισε ακόμα, μεταξύ άλλων, στις Παρατηρήσεις της για την εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, ότι δεν έχουν ακό-

μα συσταθεί ανεξάρτητοι μηχανισμοί που θα προάγουν, προστατεύουν και παρακολουθούν την εφαρμογή της Σύμβασης, όπως απαιτεί το άρθρο 33 παρ. 2 αυτής.

Σημαντική υπήρξε, το χρόνο που πέρασε, η ενασχόληση της ΕΕΔΑ με την άσκηση του δικαιώματος ψήφου από τους εκτός Επικρατείας έλληνες πολίτες. Η Εθνική Επιτροπή, με σχετική έκθεσή της, πρότεινε τη λήψη συγκεκριμένων εναλλακτικών μέτρων για την διευκόλυνση της άσκησης του πολιτικού δικαιώματος της ψήφου της συγκεκριμένης αυτής κατηγορίας ελλήνων πολιτών, για την οποία το άρθρο 51 παρ. 4 του Συντάγματος δεν έχει ακόμη ενεργοποιηθεί, αφού τα πολιτικά κόμματα δεν έχουν συμφωνήσει, τόσα χρόνια μετά την έναρξη της ισχύος των συνταγματικών ρυθμίσεων, τον τρόπο της εφαρμογής τους.

Για τα κοινωνικά δικαιώματα, υπήρξε το 2017, μια ακόμη δύσκολη χρονιά, όπως επισημάνθηκε σε σχετική δήλωση της ΕΕΔΑ. Με τη δήλωση αυτή εκφράστηκε για μια ακόμη φορά η ιδιαίτερη ανησυχία της Εθνικής Επιτροπής για τα συνεχιζόμενα μέτρα λιτότητας, τα οποία δίδουν πάντοτε έμφαση στους δημοσιονομικούς στόχους σε βάρος των θεμελιωδών κοινωνικών αξιών και δικαιωμάτων. Η αποκατάσταση των αρχών των συλλογικών διαπραγματεύσεων αργεί, όπως και ο καθορισμός ενός δικαίου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, ενώ δεν προωθείται η διαμόρφωση ενός μόνιμου μηχανισμού αξιολόγησης και αποτίμησης των επιπτώσεων των μέτρων λιτότητας στα δικαιώματα του ανθρώπου.

Η ΕΕΔΑ αντίθετα χαιρέτησε με σχετικές παρατηρήσεις της στην Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI), ως θετικό βήμα εκ μέρους της Πολιτείας, την ίδρυση του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ΕΣΡΜ), στο οποίο συμμετέχουν εκτός από την ίδια, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, αλλά και το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, το οποίο έχει συσταθεί με κοινή πρωτοβουλία της ΕΕΔΑ και της εν λόγω Ύπατης Αρμοστείας. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Εθνική Επιτροπή στάθηκε πάντα δίπλα στις ιδιαίτερες δράσεις του Δικτύου, το οποίο αποτελείται από μεγάλο αριθμό οργανώσεων και φορέων που προσφέρουν ιατρικές, κοινωνικές και νομικές υπηρεσίες στα θέματα ρατσιστικής βίας ή άλλων βίαιων επιθέσεων που υποκινούνται από μίσος ή προκαταλήψεις. Είναι, ωστόσο, αναγκαίο οι κρατικές υπηρεσίες να αναπτύξουν περισσότερο τα κατάλληλα αντανακλαστικά, ώστε η συνδρομή των μελών της κοινωνίας των πολιτών να καθίσταται, διαδοχικά, μόνο επικουρική και έκτακτη.

Η συζήτηση στη Βουλή σχετικά με νομοσχέδιο που προέβλεπε τροποποίηση των αρμοδιοτήτων των μουφτήδων επί θεμάτων κυρίως οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου των ελλήνων μουσουλμάνων, έδωσε την ευκαιρία στην Εθνική Επιτροπή να αναπτύξει ενώπιον της αρμόδιας Επιτροπής τις απόψεις της. Η ΕΕΔΑ σημείωσε με ικανοποίηση ότι το νομοσχέδιο περιείχε διατάξεις προς τη σωστή κατεύθυνση, αφού δημιουργούσε για πρώτη φορά τεκμήριο δικαιοδοσίας

των κοινών δικαστηρίων για όλους του έλληνες πολίτες, ως προς τις διαφορές των μουσουλμάνων ελλήνων πολιτών. Παρατήρησε, όμως, ότι πρέπει να αρθεί το ταχύτερο η σύγχυση αρμοδιοτήτων μεταξύ θρησκευτικών, διοικητικών και δικαστικών καθηκόντων του Μουφτή και αυτός να περιοριστεί μόνο στα θρησκευτικά του καθήκοντα. Ο Ιερός Μουσουλμανικός Νόμος (Σαρία), τονίσθηκε, μπορεί να εφαρμόζεται στη χώρα μας μόνο στο βαθμό που δεν αντιβαίνει στο Σύνταγμα, τις διεθνείς συμβάσεις και τους κοινούς νόμους.

Το προσφυγικό πρόβλημα διατήρησε και τη χρονιά αυτή έντονη την παρουσία του. Η ΕΕΔΑ διατύπωσε με διάφορους τρόπους την ανησυχία της, όχι μόνο για τα προβλήματα των ασυνόδευτων μετακινούμενων ανηλίκων, αλλά και για τη γενικότερη κατάσταση στο Ελληνικό, για τον εγκλωβισμό των αιτούντων διεθνή προστασία σε νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, αλλά και για κάποιες παράνομες επαναπροωθήσεις στον Έβρο, οι οποίες φαίνεται ότι δεν έχουν διαλευκανθεί, αν δεν συνεχίζονται ακόμα και σήμερα στην περιοχή αυτή.

Η ΕΕΔΑ συνέχισε το ωραίο αλλά και δύσκολο έργο της και το χρόνο αυτό, παρά τα πολλά οργανωτικού και λειτουργικού χαρακτήρα προβλήματα αλλά και την αδιαφορία ή κάποτε και την αρνητική διάθεση που αντιμετώπισε από λίγους, ευτυχώς, εξωγενείς παράγοντες και όχι μόνο. Η όποια εξουσία στη χώρα μας δεν είναι συνηθισμένη να δέχεται εύκολα ακόμα και την πιο καλόπιστη κριτική ή να ενισχύει δράσεις που δεν ελέγχονται από αυτήν αλλά εκπέμπονται από ανεξάρτητα ακόμα και θεσμικά όργανα. Θέλοντας να κλείσω αισιόδοξα το παρόν εισαγωγικό σημείωμα σ' αυτή την νέα, εκ βάθρων ανανεωμένη, Έκθεση των εργασιών της ΕΕΔΑ, δεν μπορώ να μην αναφερθώ στην εντός του έτους αυτού νέα διαπίστευση της ΕΕΔΑ στην ανώτερη βαθμίδα Α', από την αρμόδια διεθνή Υποεπιτροπή Διαπίστευσης που λειτουργεί στο πλαίσιο του ΟΗΕ, επιτυχία, στην οποία συνέβαλε κυρίως το διαχρονικό έργο της Εθνικής Επιτροπής, αλλά και η συντονισμένη συνεργασία του Προεδρείου της με τους αρμόδια κυβερνητικά όργανα, αλλά και την μεγάλη πλειοψηφία των κομμάτων που εκπροσωπούνται στο ελληνικό Κοινοβούλιο. Η συνεργασία, άλλωστε, της ΕΕΔΑ με τον Πρόεδρο και τις αρμόδιες επιτροπές της Βουλής υπήρξε, κατά την κρίσιμη περίοδο σημαντικά αυξημένη προς όφελος της καλύτερης ενημέρωσης των εκπροσώπων του λαού για την κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη χώρα μας.

Γεώργιος Σταυρόπουλος

Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ 2017

**ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ**

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ)

ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ, για το διάστημα από την 1η Ιανουαρίου 2017 έως και την 31η Δεκεμβρίου 2017, συνήλθε έντεκα (11) φορές. Παράλληλα, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα συνήλθαν σε τέσσερις (4) συνεδριάσεις και τα Τμήματα της ΕΕΔΑ, διοργανώθηκε μία (1) ακρόαση φορέων και προσώπων, ενώ το Προεδρείο της ΕΕΔΑ συναντήθηκε με εκπροσώπους φορέων προκειμένου να συζητήσουν ζητήματα που άπτονται του κοινού τους ενδιαφέροντος που συνίσταται στην προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Ημερομηνία	Σύνθεση	Θέματα ημερήσιας διάταξης
30 Ιανουαρίου 2017	Ολομέλεια	<p><i>Συζήτηση και έγκριση:</i> Ανακοίνωσης με αφορμή την απόφαση του Αρείου Πάγου για τους οκτώ τούρκους στρατιωτικούς Παρατηρήσεων ενόψει της εξέτασης των εκθέσεων της Ελλάδας για τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη- άρθρα 3, 11, 12, 13, 14 του ΕΚΧ και άρθρο 4 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου</p> <p><i>Πρώτη συζήτηση:</i> Παρατηρήσεων στο σχέδιο νόμου για την επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων τρίτων χωρών και Ανακοίνωσης σχετικά με την παροχή υπηρεσιών ειδικής αγωγής</p> <p><i>Συζήτηση:</i> Εξελίξεων ενδιαφέροντος ΕΕΔΑ αρμοδιότητας των Υπουργείων που μετέχουν στη σύνθεσή της</p> <p><i>Ενημέρωση για τις τελευταίες εξελίξεις στο θέμα της επαναδιαπίστευσης της ΕΕΔΑ από την αρμόδια διεθνή Υποεπιτροπή Διαπίστευσης</i></p> <p><i>Προγραμματισμός θεμάτων έτους 2017 και ανάθεση σχετικών εισηγήσεων</i></p>

Ημερομηνία	Σύνθεση	Θέματα ημερήσιας διάταξης
15 Φεβρουαρίου 2017	Ολομέλεια	Συζήτηση σχετικά με την επαναδιαπίστευση της ΕΕΔΑ από την αρμόδια διεθνή Υποεπιτροπή Διαπίστευσης
6 Μαρτίου 2017	Προεδρείο	<i>Συνάντηση με:</i> Το Συντονιστή του προγράμματος JustRom στην Ελλάδα, κύριο Γ. Ηλιάδη και την εκπρόσωπο του Συμβουλίου της Ευρώπης για θέματα Ρομά
10 Μαρτίου 2017	Δ' Τμήμα Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	<i>Συνάντηση με:</i> Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, κύριο Δημήτρη Χαραλάμπη Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού της Σχολής Διεθνών Σπουδών, Επικοινωνίας και Πολιτισμού του Πάντειου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, κυρία Μαριάννα Ψύλλα με σκοπό τη παροχή της δυνατότητας πρακτικής άσκησης στην ΕΕΔΑ σε φοιτήτριες και φοιτητές, καταρχάς, πανεπιστημιακών τμημάτων με αντικείμενο την Επικοινωνία και τα Μέσα Ενημέρωσης
20 Μαρτίου 2017	Ολομέλεια	<i>Συζήτηση και έγκριση:</i> Παρατηρήσεων στο σχέδιο νόμου για την επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων τρίτων χωρών <i>Συζήτηση:</i> Εξελίξεων ενδιαφέροντος ΕΕΔΑ αρμοδιότητας των Υπουργείων που μετέχουν στη σύνθεσή της
27 Απριλίου 2017	Γ' Τμήμα Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς και Ε' Τμήμα Διεθνούς Επικοινωνίας και Συνεργασίας	<i>Συζήτηση:</i> Αναθεώρησης Δουβλίνου III Παρακολούθησης του προσφυγικού ζητήματος Θεμάτων διεθνούς συνεργασίας Submission to the OEWG-Ageing
5 Μαΐου 2017	Προεδρείο	<i>Συνάντηση με:</i> Πρόεδρο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, κύριο Γεράσιμο Κουζέλη

Ημερομηνία	Σύνθεση	Θέματα ημερήσιας διάταξης
11 Μαΐου 2017	Ολομέλεια	<p><i>Συζήτηση:</i> Συνεργασίας ΕΕΔΑ και Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) - πρόγραμμα θεματικής εβδομάδας στα γυμνάσια</p> <p>Εξελίξεων ενδιαφέροντος ΕΕΔΑ αρμοδιότητας των Υπουργείων που μετέχουν στη σύνθεσή της</p> <p><i>Ενημέρωση για:</i> Πρωτόκολλα συνεργασίας ΕΕΔΑ και ΑΕΙ Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στις εργασίες του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας</p>
1 ^η Ιουνίου 2017	Πρόεδρος ΕΕΔΑ	<p><i>Συνάντηση με:</i> Αν. Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, κύριο Νικόλαο Τόσκα. Στη συνάντηση συμμετείχε και το Μέλος της ΕΕΔΑ, κυρία Σοφία Βιδάλη.</p>
8 Ιουνίου 2017	Α΄ Τμήμα Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων	<p><i>Συζήτηση:</i> Στρατηγικού Σχεδίου για το σωφρονιστικό σύστημα Δήλωσης με αφορμή τις τελευταίες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ελλάδα και την Ευρώπη</p> <p>Oral Statement on the Report of the UN Special Rapporteur on the human rights of migrants on his mission to Greece</p>
22 Ιουνίου 2017	Ολομέλεια	<p><i>Συνάντηση με:</i> Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κυρία Μαρία Γιαννακάκη</p> <p><i>Ενημέρωση και συζήτηση:</i> Καταγγελιών επαναπροωθήσεων στον Έβρο</p> <p><i>Ενημέρωση για:</i> Συνάντηση του ENNHRI στο Βερολίνο, με θέμα «Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης-Οικονομικά και Κοινωνικά δικαιώματα» και</p> <p>Συνάντηση του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο Στρασβούργο, με θέμα «Εθνικά σχέδια Δράσης στα Δικαιώματα του Ανθρώπου»</p> <p><i>Συζήτηση:</i> Εξελίξεων ενδιαφέροντος ΕΕΔΑ αρμοδιότητας των Υπουργείων που μετέχουν στη σύνθεσή της</p>

Ημερομηνία	Σύνθεση	Θέματα ημερήσιας διάταξης
5 Ιουλίου 2017	Ολομέλεια	<p><i>Συζήτηση και έγκριση:</i> Ανακοίνωσης σχετικά με τις καταγγελίες επαναπροωθήσεων στον Έβρο</p> <p>Παρατηρήσεων επί του Στρατηγικού Σχεδίου για το Σωφρονιστικό Σύστημα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων</p> <p>Δήλωσης για την έγκαιρη έναρξη του σχολικού έτους για τα παιδιά με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (επικαιροποίηση Δήλωσης)</p> <p>Επιστολής προς τη Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κυρία Μαρία Γιαννακάκη, σχετικά με το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου – Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού»</p> <p><i>Συζήτηση:</i> Submission to the UN Independent Expert on the effects of foreign debt and other related international financial obligations of States on the full enjoyment of all human rights, particularly economic, social and cultural rights, Professor Juan Pablo Bohoslavsky. Guidance on human rights impact assessments for economic reform policies</p> <p>Ζητημάτων Δικαιωμάτων Ρομά</p> <p>Θεμάτων εύρυθμης λειτουργίας ΕΕΔΑ</p> <p>Εξελίξεων ενδιαφέροντος ΕΕΔΑ αρμοδιότητας των Υπουργείων που μετέχουν στη σύνθεσή της</p>
21 Σεπτεμβρίου 2017	Ολομέλεια	Ενημέρωση από τον εκπρόσωπο του Γραφείου Συντονισμού, Θεσμικών, Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεμάτων της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης, κύριο Νικόλαο Τράντα, για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης
25 Σεπτεμβρίου 2017	Προεδρείο	Επίδοση της ετήσιας έκθεσης της ΕΕΔΑ στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κύριο Προκόπη Παυλόπουλο
27 Σεπτεμβρίου 2017	Προεδρείο	Επίδοση της ετήσιας έκθεσης της ΕΕΔΑ στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων, κύριο Νικόλαο Βούτση

Ημερομηνία	Σύνθεση	Θέματα ημερήσιας διάταξης
27 Σεπτεμβρίου 2017	Ολομέλεια	<p>Εκλογή της Αν. Καθηγήτριας, κυρίας Μαρίας Γαβουνέλη στη θέση της Α΄ Αντιπροέδρου της ΕΕΔΑ</p> <p><i>Συζήτηση:</i> Θέματος λειτουργίας των Γραφείων Προστασίας Δικαιωμάτων Ληπτών/Ληπτριών Υπηρεσιών Υγείας των Νοσοκομείων του ΕΣΥ και αντιμετώπιση των αναφορών που αποστέλλονται στην ΕΕΔΑ (άρθρα 59-61 του Ν 4368/2016 και Υ.Α. αριθμ. Α3δ/Γ.Π.οικ.10976) Εξελίξεων ενδιαφέροντος ΕΕΔΑ αρμοδιότητας των Υπουργείων που μετέχουν στη σύνθεσή της</p> <p><i>Συζήτηση και έγκριση:</i> Παρατηρήσεων επί του σχεδίου της Έβδομης Περιοδικής Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για τη Διεθνή Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας Contribution to ENNHRI's report on Migrants' access to information on their rights: Recommendations to bridge theory and practice</p> <p><i>Πρώτη συζήτηση:</i> Σχεδίου έκθεσης της Ελλάδας στην Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων</p>
16 Νοεμβρίου 2017	Ολομέλεια	<p><i>Πρώτη συζήτηση:</i> Σχεδίου Έκθεσης σχετικά με τη χορήγηση δικαιώματος ψήφου στους εκτός επικρατείας Έλληνες πολίτες</p> <p><i>Συζήτηση:</i> Εξελίξεων ενδιαφέροντος ΕΕΔΑ αρμοδιότητας των Υπουργείων που μετέχουν στη σύνθεσή της</p> <p><i>Κλήρωση Πανεπιστημιακών Τμημάτων που θα μετέχουν στην επόμενη θητεία της ΕΕΔΑ (άρθρο 2 του Ν 2667/1998, όπως ισχύει)</i></p>
23 Νοεμβρίου 2017	Ολομέλεια	<p>Συνέχιση της συζήτησης επί του σχεδίου Έκθεσης για τη χορήγηση δικαιώματος ψήφου στους εκτός επικρατείας Έλληνες πολίτες</p>
23 Νοεμβρίου 2017	Γ΄ Τμήμα Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς	<p>Εκλογή Προεδρεύοντος και αναπληρωτή Προεδρεύοντος του Γ΄ Τμήματος Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς. Προεδρεύων εξελέγη ο κύριος Σπύρος Απέργης και αναπληρωτής Προεδρεύων ο κύριος Βασίλης Χρονόπουλος</p>

Ημερομηνία	Σύνθεση	Θέματα ημερήσιας διάταξης
23 Νοεμβρίου 2017	Ακρόαση φορέων και προσώπων	Συζήτηση για την ουσιαστική συμμόρφωση της ελληνικής Πολιτείας στην απόφαση του ΕΔΔΑ <i>Chowdury και λοιποί κατά Ελλάδα</i> (υπόθεση «Μανωλάδας»)
21 Δεκεμβρίου 2017	Ολομέλεια	<p><i>Συζήτηση και έγκριση:</i> Έκθεσης σχετικά με τη «Διευκόλυνση άσκησης δικαιώματος ψήφου από τους εκτός επικρατείας Έλληνες πολίτες: η υλοποίηση του συνταγματικού συμβολαίου ως δημοκρατική και κοινωνική αναγκαιότητα»</p> <p>Παρέμβασης για ζητήματα υποδοχής και διεθνούς προστασίας αλλοδαπών-Ενημέρωση από Διευθύντρια Υπηρεσίας Ασύλου και Γενικό Γραμματέα Υποδοχής Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής</p> <p><i>Συζήτηση:</i> Παρατηρήσεων επί ΣχΝ «Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας»</p> <p>Εξελίξεων ενδιαφέροντος ΕΕΔΑ αρμοδιότητας των Υπουργείων που μετέχουν στη σύνθεσή της</p>

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΟΡΟΣΗΜΑ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ	
<p>Συνεδριάσεις Τμημάτων</p> <p>Ακρόασεις</p> 	<p>Μάρτιος Δ' Τμήμα Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου</p> <p>Απρίλιος Γ' Τμήμα Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου</p> <p>Μάιος Α' Τμήμα Ατομικών Πολιτικών Δικαιωμάτων</p> <p>Ιούνιος Οκτώβριος</p> <p>Ιούλιος Β' Τμήμα Κοινωνικών, Οικονομικών, Πολιτιστικών Δικαιωμάτων</p> <p>Νοέμβριος Υπόθεση Μανωλάδας</p>
	<p>Ιανουάριος</p> <p>Φεβρουάριος</p> <p>Μάρτιος</p> <p>Απρίλιος</p> <p>Μάιος</p> <p>Ιούνιος</p> <p>Ιούλιος</p> <p>Αυγούστου</p> <p>Σεπτέμβριος</p> <p>Οκτώβριος</p> <p>Νοέμβριος</p> <p>Δεκέμβριος</p>
<p>Κείμενα</p> 	<p>Ιανουάριος Ανακοίνωση για τους 8 τύπους στρατιωτικών παρατηρήσεων on the application of the ESC and the Additional Protocol to the ESC</p> <p>Μάρτιος Παρατηρήσεις στο Σχ/Ν για την Ειδική Επιστολή Ασυάδευτων Ανηλίκων</p> <p>Μάιος ΔΤ αναφορικά με την παρατεταμένη κατάσταση στο Ελληνικό Συμβούλιο ΟΕWG-Ageing</p> <p>Ιούνιος Oral Statement on the Report of the UN Special Rapporteur on the human rights of migrants</p> <p>Ιούλιος Παρατηρήσεις επί του Στρατηγικού Σχεδίου για το Συμφωνιστικό Σύστημα</p> <p>Σεπτέμβριος Contribution to ENNHRI's report on Migrants' access to information on their rights</p> <p>Οκτώβριος Παρατηρήσεις για τη Διεύθυνση Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων</p> <p>Δεκέμβριος Δήλωση για την κατάσταση του συστήματος υποδοχής και ασύλου στη Χώρα</p> <p>Έκθεση για τη Διευκόλυνση άσκησης δικαιώματος ψήφου από τους εκτός Επικρατείας Έλληνες Πολίτες</p> <p>ΔΤ για τη Δήλωση αναφορικά με την κατάσταση του συστήματος υποδοχής και ασύλου στη Χώρα</p>
	<p>Μάρτιος Συνάντηση με το συντονιστή του προγράμματος JustRise στην Ελλάδα και την εκπρόσωπο του Συμβουλίου της Ευρώπης για θέματα Ρομά</p> <p>Μάιος Συνάντηση με τον Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας και ΜΜΕ της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του ΕΚΠΑ και την Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού της Σχολής Διεθνών Σπουδών, Επικοινωνίας και Πολιτισμού του Πάντειου Πανεπιστημίου</p> <p>Ιούνιος Συνάντηση με τον Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας και Πολιτικών Επιστημών του ΑΠ, Υπουργό Προστασίας του Πολίτη</p> <p>Ιούλιος Επίδοση της ετήσιας έκθεσης της ΕΕΔΑ στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας</p> <p>Σεπτέμβριος Επίδοση της ετήσιας έκθεσης της ΕΕΔΑ για το έτος 2016 στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων</p>
<p>Συναντήσεις</p> 	<p>Μάρτιος Συνάντηση με τον Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας και ΜΜΕ της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του ΕΚΠΑ και την Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού της Σχολής Διεθνών Σπουδών, Επικοινωνίας και Πολιτισμού του Πάντειου Πανεπιστημίου</p> <p>Μάιος Συνάντηση με τον Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας και Πολιτικών Επιστημών του ΑΠ, Υπουργό Προστασίας του Πολίτη</p> <p>Ιούνιος Συνάντηση με τον Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας και Πολιτικών Επιστημών του ΑΠ, Υπουργό Προστασίας του Πολίτη</p> <p>Ιούλιος Επίδοση της ετήσιας έκθεσης της ΕΕΔΑ στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας</p> <p>Σεπτέμβριος Επίδοση της ετήσιας έκθεσης της ΕΕΔΑ για το έτος 2016 στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων</p>

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ 2017

**ΕΕΔΑ,
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ
ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΣ
ΘΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΚΑΙ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
(ΕΘΑΔ)**

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ)

ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

ΕΕΔΑ, ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας	23
ΕΕΔΑ, Εθνικός Θεσμός για την προώθηση και προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ)	23
ΕΕΔΑ, η βασική ιδέα που ενέπνευσε τη δημιουργία της.....	24
ΕΕΔΑ, η κύρια αποστολή της.....	24
ΕΕΔΑ, Ανεξαρτησία και πλουραλισμός	25
ΕΕΔΑ και ομόλογοι ΕΘΑΔ.....	25
Η ΕΕΔΑ μεταφράζει τις Αρχές των Παρισίων.....	26

ΕΕΔΑ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΣ ΘΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ (ΕΘΑΔ)

ΕΕΔΑ, ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της πολιτείας

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) ιδρύθηκε με το Ν 2667/1998, ως το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας (άρθρο 1, παρ.1), κατ' εφαρμογή των *Αρχών για το Status των Εθνικών Θεσμών (Αρχών των Παρισίων)*, που υιοθέτησε η Γενική Συνέλευση των ΗΕ με την απόφασή της 48/134 «Εθνικοί Θεσμοί για την προώθηση και την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (ΕΘΑΔ) της 20ής Δεκεμβρίου 1993.

ΕΕΔΑ, Εθνικός Θεσμός για την προώθηση και προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ)

Ο βαθμός συμμόρφωσης προς τις *Αρχές των Παρισίων* είναι η βάση σύμφωνα με την οποία αξιολογούνται – και κατά τακτά χρονικά διαστήματα, επαναξιολογούνται – οι ΕΘΑΔ από την Παγκόσμια Συμμαχία των ΕΘΑΔ (GANHRI). Με βάση την αξιολόγηση αυτή τους αποδίδεται status A (πλήρης συμμόρφωση) ή B (ελλιπής συμμόρφωση), το οποίο και καθορίζει τη δυνατότητά τους να συμμετέχουν σε μία σειρά από μηχανισμούς του ΟΗΕ, όπως ενδεικτικά στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Human Rights Council), ελεγκτικά όργανα (Treaty Bodies), ειδικούς εισηγητές και ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες (Special Procedures), το μηχανισμό Οικουμενικής Περιοδικής Αξιολόγησης (Universal Periodic Review) ή του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως συνεργασία με τον Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, την Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT), την Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας (ECRI) ή, ακόμη, της ΕΕ, όπως συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (Fundamental Rights Agency). Έτσι, συνδιαμορφώνουν το διεθνές τοπίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου και προωθούν την προστασία τους σε κάθε χώρα.

Ομόλογοι Εθνικοί Θεσμοί Προστασίας και Προώθησης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ) διαπιστευμένοι με status A λειτουργούν ήδη στα περισσότερα Κράτη μέλη της ΕΕ, ενώ τα υπόλοιπα Κράτη μέλη βρίσκονται σε μία διαδικασία είτε εναρμόνισης υπαρχόντων θεσμών με τις

Αρχές του Παρισιού, είτε δημιουργίας νέων ΕΘΑΔ που θα πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις. Αυτή τη στιγμή, 77 χώρες στον κόσμο διαθέτουν πλήρως εναρμονισμένους ΕΘΑΔ και αρκετές άλλες έχουν δρομολογήσει την ίδρυση των δικών τους Εθνικών Θεσμών (βλ. www.nhri.net).

Στην Ελλάδα, ο θεσμικός ρόλος του ΕΘΑΔ έχει ανατεθεί στην ΕΕΔΑ, στην οποία έχει, μάλιστα, απονεμηθεί από την αρμόδια διεθνή Υποεπιτροπή Διαπίστευσης της Παγκόσμιας Συμμαχίας των ΕΘΑΔ (*Global Alliance of National Human Rights Institutions, GANHRI*) που λειτουργεί υπό την αιγίδα και σε συνεργασία με το Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, βαθμός διαπίστευσης Α, ήδη από το 2001, σε μία χρονική στιγμή κατά την οποία ένας πολύ μικρός αριθμός 12 μόνο ΕΘΑΔ αναγνωρίζονταν ως πλήρως συμβατοί με τις Αρχές των Παρισίων (*fully compliant with Paris Principles NHRIs*). Σε αναγνώριση, μεταξύ άλλων, της πλήρους εναρμόνισης της λειτουργίας της ΕΕΔΑ με τους διεθνείς κανόνες ελάχιστων προτύπων (*minimum standards*) που θέτουν οι Αρχές των Παρισίων και της ιδιαίτερα σημαντικής δραστηριότητάς της, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕΔΑ διατηρεί έκτοτε το βαθμό διαπίστευσης Α, συμμετέχοντας σε απαιτητικές αξιολογήσεις που γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, αποδεικνύοντας έμπρακτα ότι εκπληρώνει την αποστολή της, προωθώντας και προστατεύοντας τα δικαιώματα του ανθρώπου, σε μία περίοδο μάλιστα κατά την οποία η Χώρα διέρχεται βαθειά οικονομική, κοινωνική και ανθρωπιστική κρίση. Ειδικότερα, το Μάρτιο του 2017, η ΕΕΔΑ επαναδιαπιστεύτηκε με *status A* από την αρμόδια διεθνή Υποεπιτροπή, γεγονός που αντανακλά στη διεθνή εικόνα της Χώρας.

ΕΕΔΑ, η βασική ιδέα που ενέπνευσε τη δημιουργία της

Η βασική ιδέα που ενέπνευσε τη δημιουργία της ΕΕΔΑ είναι η διαρκής παρακολούθηση των εξελίξεων που σχετίζονται με το καθεστώς των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα και το εξωτερικό, η ενημέρωση της κοινής γνώμης για τους σχετικούς κινδύνους παραβίασης που ελλοχεύουν και προπαντός η παροχή συμβουλών για τη χάραξη σωστής κεντρικής πολιτικής για θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Σκοπός της ΕΕΔΑ είναι η συνεχής επισήμανση σε όλα τα όργανα της Πολιτείας της ανάγκης αποτελεσματικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του ανθρώπου όλων όσων διαβιούν στην ελληνική Επικράτεια.

ΕΕΔΑ, η κύρια αποστολή της

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό της νόμο, η κύρια αποστολή της ΕΕΔΑ συνίσταται:

- στη διαρκή παρακολούθηση της εξέλιξης των θεμάτων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και τη συνεχή ενημέρωση και προώθηση της σχετικής έρευνας.
- στην ανταλλαγή εμπειριών σε διεθνές επίπεδο με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο ΟΑΣΕ, με τις ομόλογες Επιτροπές άλλων Κρατών και με την Κοινωνία των Πολιτών.
- στη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου.

ΕΕΔΑ, Ανεξαρτησία και πλουραλισμός

Η ανεξαρτησία της ΕΕΔΑ, *conditio sine qua* non της διττής εντολής προώθησης και προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που της έχει ανατεθεί από το νομοθέτη, κατοχυρώνεται στον ιδρυτικό της νόμο (άρθρο 1, παρ. 1, Ν 2667/1998) και διασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, με την πρόβλεψη μιας όσο το δυνατόν ευρύτερης και ορισμένης με σαφήνεια στη νομοθεσία εντολής (Αρχές των Παρισίων, Α.2).

Πράγματι, η ιδρυτική νομοθεσία της ΕΕΔΑ προσδιορίζει με σαφήνεια την αποστολή και τη σφαίρα αρμοδιότητάς της, ενώ παράλληλα η ΕΕΔΑ ερμηνεύει με ευρύ και εποικοδομητικό τρόπο την εντολή, ώστε να προωθείται ένας πιο προοδευτικός ορισμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου που να περιλαμβάνει το σύνολο των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως αυτά ορίζονται σε διεθνή, περιφερειακά και εθνικά κείμενα και ερμηνεύονται από τα αρμόδια διεθνή δικαιοδοτικά και οιονεί δικαιοδοτικά όργανα. Κατά τον τρόπο αυτό πραγματώνεται η θεμελιώδης αρχή του δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου, σύμφωνα με την οποία όλα τα δικαιώματα είναι οικουμενικά, αδιαίρετα και αλληλοεξαρτώμενα.

Ως επιπρόσθετη εγγύηση της ανεξαρτησίας της ΕΕΔΑ απέναντι στις δημόσιες Αρχές λειτουργεί και η πλουραλιστική και πολυφωνική σύνθεσή της, καθώς η συμμετοχή στη σύνθεσή της 35 φορέων επιτρέπει και συνάμα καλλιεργεί ένα μοναδικό διάλογο μεταξύ των διαφόρων φορέων της Κοινωνίας των πολιτών και της Πολιτείας. Αντανακλώντας τον πλουραλισμό των απόψεων σε θέματα που αφορούν στα δικαιώματα του ανθρώπου, αυτή η συλλογική σύνθεση, που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων ανεξάρτητες Αρχές, πανεπιστημιακές σχολές νομικών και πολιτικών επιστημών, συνδικαλιστικές οργανώσεις, ΜΚΟ, πολιτικά κόμματα και υπουργεία, εξασφαλίζει ένα πολύ υψηλό επίπεδο εμπειρογνωμοσύνης, πολύ κοντά συνάμα στις ανάγκες και τις προκλήσεις του πεδίου.

Στο πλαίσιο, εξάλλου, του θεσμικού ρόλου και της αποστολής της ως θεματοφύλακα των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε διεθνές, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, η ΕΕΔΑ διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στη γεφύρωση της απόστασης όχι μόνο μεταξύ της Πολιτείας και της Κοινωνίας των πολιτών, αλλά και μεταξύ των διεθνών δεσμεύσεων της Χώρας για την εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την πραγματική απόλαυσή τους στην πράξη.

ΕΕΔΑ, ομόλογοι ΕΘΑΔ και διεθνής δράση

Η ΕΕΔΑ ήταν από το 2002 έως και το 2008 εκλεγμένο μέλος του τετραμελούς Ευρωπαϊκού Συντονιστικού Οργάνου των Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και, συνακόλουθα, μέλος του δεκαεξαμελούς Διεθνούς Συντονιστικού Οργάνου των ομολόγων οργανισμών. Από το Σεπτέμβριο του 2009 έως και τον Σεπτέμβριο του 2011, η ΕΕΔΑ ήταν προεδρεύουσα της Ειδικής Ομάδας των Ευρωπαϊκών Εθνικών Θεσμών για την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Το έργο και η συμβολή της ΕΕΔΑ στην προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα αναγνωρίστηκαν για ακόμη μία φορά σε διεθνές επίπεδο, με την εκλογή

της ΕΕΔΑ, το Δεκέμβριο του 2015, στην Ευρωπαϊκή Συντονιστική Επιτροπή (European Coordinating Committee, ECC), η οποία αποτελεί το εκτελεστικό όργανο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (European Network of National Human Rights Institutions, ENNHRI). Την ΕΕΔΑ εκπροσωπεί η κυρία Μαρία Γαβουνέλη, Αν. Καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ και Προεδρεύουσα του Ε΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ για τη Διεθνή Επικοινωνία και Συνεργασία.

Μετέχει δε ενεργά στις συναντήσεις, εκδηλώσεις και Ομάδες Εργασίας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI) και της Παγκόσμιας Συμμαχίας των ΕΘΑΔ (GANHRI). Μάλιστα, η ΕΕΔΑ προεδρεύει από κοινού με το Ολλανδικό Ινστιτούτο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Netherlands Institute for Human Rights) στην Ομάδα Εργασίας για το Άσυλο και τη Μετανάστευση του ENNHRI.

Η ΕΕΔΑ μεταφράζει τις Αρχές των Παρισίων

Οι *Αρχές των Παρισίων* συνιστούν ένα σύνολο κατευθυντήριων αρχών και κριτηρίων για τους ΕΘΑΔ, που εκπονήθηκαν από τους ίδιους τους ΕΘΑΔ και εγκρίθηκαν στη συνέχεια από την Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (E/RES/1992/54, 3.3.1992) και τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ (A/RES/48/134, 20.12.1993). Οι *Αρχές των Παρισίων* προάγουν τη δημιουργία και ενίσχυση των ΕΘΑΔ, υποδεικνύοντας τον τρόπο με τον οποίο οφείλουν να λειτουργούν προκειμένου να είναι όσο το δυνατόν αποτελεσματικότεροι στο έργο που επιτελούν. Συνίστανται, με άλλα λόγια, στη βασική κανονιστική πηγή των ΕΘΑΔ.

Αν και, ως κανόνες «ήπιου δικαίου» (*soft law*), στερούνται δεσμευτικής νομικής ισχύος, η διεθνής προσοχή που προσέλκυσαν τόσο από τον ΟΗΕ όσο και από άλλους διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς, μεταξύ των οποίων και το Συμβούλιο της Ευρώπης, ήταν τόσο μεγάλη και η υποδοχή που τους επιφυλάχθηκε τόσο θερμή, ώστε να θεωρούνται σήμερα ως τα «ελάχιστα πρότυπα για την αποτελεσματική λειτουργία ενός ΕΘΑΔ». Γι' αυτό άλλωστε και τα ελεγκτικά όργανα του ΟΗΕ διαρκώς επισημαίνουν emphaticά σε συστάσεις και διακηρύξεις τους τη σημασία των Αρχών των Παρισίων, αναγνωρίζοντας την ανάγκη διασφάλισης της εφαρμογής τους και θέτοντας παράλληλα τη διαδικασία διαπίστευσης των ΕΘΑΔ σύμφωνα με τις Αρχές των Παρισίων υπό την αιγίδα του Γραφείου του Υπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως ΕΘΑΔ, παραθέτει στα ελληνικά τις Αρχές για το Status των Εθνικών Θεσμών (Αρχές των Παρισίων):

Αρχές σχετικά με το Status των Εθνικών Θεσμών (Αρχές των Παρισίων) Υιοθετήθηκαν με το Ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης 48/134 της 20^{ης} Δεκεμβρίου 1993

Αρμοδιότητα και ευθύνες

1. Ένας εθνικός θεσμός επιφορτίζεται με την αρμοδιότητα να προωθεί και να προστατεύει τα δικαιώματα του ανθρώπου.

2. Ένας εθνικός θεσμός έχει όσο το δυνατόν ευρύτερη εντολή, η οποία ορίζεται με σαφήνεια σε συνταγματικό ή νομοθετικό κείμενο, προσδιορίζοντας τη σύνθεση και τη σφαίρα αρμοδιότητάς του.

3. Ένας εθνικός θεσμός έχει, μεταξύ άλλων, τις παρακάτω αρμοδιότητες:

(α) Να υποβάλλει στην Κυβέρνηση, το Κοινοβούλιο και κάθε άλλο αρμόδιο όργανο, σε συμβουλευτική βάση, είτε ύστερα από αίτημα των ενδιαφερόμενων Αρχών, είτε ασκώντας την αρμοδιότητά του να επιλαμβάνεται ενός ζητήματος αυτεπάγγελα, γνωμοδοτήσεις, συστάσεις, προτάσεις και εκθέσεις για κάθε ζήτημα σχετικά με την προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ο εθνικός θεσμός δύναται να αποφασίσει τη δημοσιοποίησή τους. Αυτές οι γνωμοδοτήσεις, συστάσεις, προτάσεις και εκθέσεις, καθώς και κάθε αρμοδιότητα του εθνικού θεσμού, αφορούν στους ακόλουθους τομείς:

- (i) Σε κάθε νομοθετική ή διοικητική διάταξη, καθώς και διατάξεις που σχετίζονται με δικαστικούς οργανισμούς, οι οποίες αποσκοπούν στη διασφάλιση και διεύρυνση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Στο πλαίσιο αυτό, ο εθνικός θεσμός εξετάζει τις νομοθετικές και διοικητικές διατάξεις σε ισχύ, καθώς και νομοσχέδια και προτάσεις νόμου, και απευθύνει τις αναγκαίες συστάσεις ώστε να διασφαλίσει ότι αυτές οι διατάξεις συμμορφώνονται με τις θεμελιώδεις αρχές των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Προτείνει, όπου κρίνεται αναγκαίο, την υιοθέτηση νέας νομοθεσίας, την τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας και την υιοθέτηση ή τροποποίηση διοικητικών μέτρων.
- (ii) Σε οποιαδήποτε περίπτωση παραβίασης δικαιωμάτων του ανθρώπου της οποίας επιλαμβάνεται.
- (iii) Στην προετοιμασία εκθέσεων για την κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη Χώρα γενικότερα, και για ειδικότερα ζητήματα.
- (iv) Στην επισήμανση στην κυβέρνηση περιπτώσεων, ανά την Επικράτεια, όπου παραβιάζονται δικαιώματα του ανθρώπου και την υποβολή προτάσεων για την ανάληψη πρωτοβουλιών με σκοπό τον τερματισμό των καταστάσεων αυτών και, όπου κρίνεται αναγκαίο, τη διατύπωση γνώμης σχετικά με τις θέσεις και τις αντιδράσεις της κυβέρνησης.

(β) Να προωθεί και να διασφαλίζει την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας, των κανονισμών και πρακτικών με τα διεθνή πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου, τα οποία δεσμεύουν το Κράτος, καθώς και την αποτελεσματική εφαρμογή τους.

(γ) Να ενθαρρύνει την επικύρωση των προαναφερθέντων προτύπων ή την προσχώρηση σε αυτά, και να διασφαλίζει την εφαρμογή τους.

(δ) Να συνεισφέρει στις εκθέσεις που υποβάλλουν τα Κράτη στα όργανα και τις επιτροπές των Ηνωμένων Εθνών και σε περιφερειακούς θεσμούς, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις συμβάσεις και, όπου κρίνεται αναγκαίο, να διατυπώνει γνώμη σχετικά, με το δέοντα σεβασμό για την ανεξαρτησία του.

(ε) Να συνεργάζεται με τα Ηνωμένα Έθνη και κάθε άλλο οργανισμό του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, με τους περιφερειακούς θεσμούς και τους εθνικούς θεσμούς άλλων χωρών που είναι αρμόδιοι για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

(στ) Να συνδράμει στη διαμόρφωση προγραμμάτων για την εκπαίδευση και την έρευνα στα δικαιώματα του ανθρώπου και να συμμετέχει στην υλοποίησή τους στα σχολεία, τα πανεπιστήμια και τους επαγγελματικούς κύκλους.

(ζ) Να δημοσιοποιεί τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις προσπάθειες για καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων, και συγκεκριμένα των φυλετικών διακρίσεων, αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, ιδίως μέσω της πληροφόρησης και της εκπαίδευσης και αξιοποιώντας όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Σύνθεση και εχέγγυα ανεξαρτησίας και πλουραλισμού

1. Η σύνθεση του εθνικού θεσμού και ο διορισμός των μελών του, είτε μέσω εκλογών, είτε με άλλο τρόπο, λαμβάνουν χώρα σύμφωνα με μια διαδικασία που παρέχει όλα τα αναγκαία εχέγγυα για τη διασφάλιση της πλουραλιστικής αντιπροσώπευσης των κοινωνικών δυνάμεων (της κοινωνίας των πολιτών) που συμμετέχουν στην προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ιδίως με αρμοδιότητες που επιτρέπουν την εδραίωση αποτελεσματικής συνεργασίας με, ή μέσω της παρουσίας, αντιπροσώπων:

(α) Μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της καταπολέμησης των φυλετικών διακρίσεων, συνδικαλιστικών οργανώσεων, ενδιαφερόμενων κοινωνικών και επαγγελματικών οργανώσεων, όπως για παράδειγμα, ενώσεις δικηγόρων, γιατρών, δημοσιογράφων και επιστημόνων εγνωσμένου κύρους.

(β) Τάσεων της φιλοσοφικής και πολιτικής σκέψης.

(γ) Πανεπιστημίων και διακεκριμένων εμπειρογνομόνων.

(δ) Του Κοινοβουλίου.

(ε) Κυβερνητικών υπηρεσιών (εάν αυτές περιλαμβάνονται, οι εκπρόσωποί τους πρέπει να συμμετέχουν στις διαβουλεύσεις μόνο με συμβουλευτική αρμοδιότητα).

2. Ο εθνικός θεσμός διαθέτει την κατάλληλη υποδομή για την ομαλή διεξαγωγή των δραστηριοτήτων του, και συγκεκριμένα επαρκή χρηματοδότηση. Ο σκοπός αυτής της χρηματοδότησης θα πρέπει να είναι να του επιτρέπει να διαθέτει δικό του προσωπικό και εγκαταστάσεις, ώστε να είναι ανεξάρτητος από την Κυβέρνηση και να μην υπόκειται σε οικονομικό έλεγχο, ο οποίος ενδέχεται να επηρεάσει την ανεξαρτησία του.

3. Προκειμένου να διασφαλιστεί μία σταθερή εντολή για τα μέλη του εθνικού θεσμού, χωρίς την οποία δεν μπορεί να υπάρξει πραγματική ανεξαρτησία, ο διορισμός τους πραγματοποιείται με επίσημη πράξη η οποία καθορίζει την ακριβή διάρκεια της εντολής. Η εντολή αυτή είναι ανανεώσιμη, υπό τον όρο ότι διασφαλίζεται η πλουραλιστική σύνθεση του θεσμού.

Μέθοδοι λειτουργίας

Εντός του πλαισίου της λειτουργίας του, ο εθνικός θεσμός:

(α) Εξετάζει ελεύθερα οποιοδήποτε ζήτημα εμπίπτει στην αρμοδιότητά του, είτε υποβάλλεται από την κυβέρνηση είτε εξετάζεται αυτεπάγγελτα από το θεσμό, κατόπιν πρότασης μέλους του ή οποιουδήποτε αιτούντος.

(β) Δέχεται οποιοδήποτε πρόσωπο και αποκτά οποιαδήποτε πληροφορία και έγγραφα που είναι αναγκαία για την αξιολόγηση καταστάσεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του.

(γ) Απευθύνεται στην κοινή γνώμη άμεσα ή μέσω οποιοδήποτε μέσου μαζικής επικοινωνίας, ιδίως ώστε να δημοσιοποιεί τις γνωμοδοτήσεις και τις συστάσεις του.

(δ) Συνέρχεται σε τακτική βάση και όποτε κρίνεται απαραίτητο με την παρουσία όλων των μελών του εφόσον έχουν προσηκόντως κληθεί.

(ε) Συγκροτεί ομάδες εργασίας αποτελούμενες από τα μέλη του ανάλογα με τις υφιστάμενες ανάγκες και δημιουργεί τοπικά ή περιφερειακά τμήματα για να τον επικουρούν κατά την εκπλήρωση των λειτουργιών του.

(στ) Διατηρεί ανοιχτούς διαύλους επικοινωνίας με τα υπόλοιπα, δικαιοδοτικά ή άλλα, όργανα τα οποία είναι αρμόδια για την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου (ιδίως Συνηγόρους του πολίτη, διαμεσολαβητές και παρεμφερείς θεσμούς).

(ζ) Ενόψει του θεμελιώδους ρόλου που διαδραματίζουν οι μη-κυβερνητικές οργανώσεις στη διεύρυνση του έργου των εθνικών θεσμών, αναπτύσσει σχέσεις με τις μη-κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο τομέα της προώθησης και της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, την καταπολέμηση του ρατσισμού, την προστασία ιδιαίτερα ευάλωτων ομάδων (ιδίως παιδιών, εργαζόμενων μεταναστών, προσφύγων, ατόμων με σωματική και διανοητική αναπηρία) ή σε άλλους εξειδικευμένους τομείς.

Πρόσθετες αρχές σχετικά με το status Επιτροπών με οιονεί δικαιοδοτικές αρμοδιότητες

Ένας εθνικός θεσμός μπορεί να έχει εξουσιοδότηση να επιλαμβάνεται και να εξετάζει καταγγελίες και αναφορές σχετικά με ατομικές περιπτώσεις. Υποθέσεις μπορούν να εισαχθούν ενώπιόν του από ιδιώτες, τους αντιπροσώπους τους, τρίτα μέρη, μη-κυβερνητικές οργανώσεις, σωματεία συνδικαλιστικών οργανώσεων ή άλλες αντιπροσωπευτικές οργανώσεις. Υπό τις συνθήκες αυτές, και με την επιφύλαξη των αρχών που προαναφέρθηκαν σχετικά με τις άλλες αρμοδιότητες των επιτροπών, οι λειτουργίες που τους ανατίθενται μπορούν να θεμελιωθούν στις ακόλουθες αρχές:

(α) Την αναζήτηση ενός φιλικού διακανονισμού μέσω συμβιβασμού ή, εντός των ορίων που καθορίζονται από το νόμο, μέσω δεσμευτικών αποφάσεων ή, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, στη βάση της εμπιστευτικότητας.

(β) Την ενημέρωση του μέρους που κατέθεσε την αναφορά σχετικά με τα δικαιώματά του, ιδίως σχετικά με τα ένδικα βοηθήματα που διαθέτει και την προώθηση της πρόσβασης σε αυτά.

(γ) Την ακρόαση κάθε καταγγελίας ή αναφοράς ή τη διαβίβασή τους σε κάθε άλλη αρμόδια Αρχή, εντός των ορίων που καθορίζονται από το νόμο.

(δ) Τη διατύπωση συστάσεων προς τις αρμόδιες Αρχές, ιδίως προτείνοντας τροπολογίες ή αναθεώρηση νόμων, κανονισμών και διοικητικών πρακτικών, ιδιαίτερα εάν ευθύνονται για τις δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζουν τα πρόσωπα που κατέθεσαν την αναφορά με σκοπό να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους.

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ 2017

**Η ΔΙΠΛΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ:
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ)

ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Η ΕΕΔΑ ως φορέας Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	33
Η ΕΕΔΑ ως το Ανεξάρτητο Συμβουλευτικό Όργανο της Πολιτείας.....	33
Η ΕΕΔΑ ως φορέας Παρακολούθησης ζητημάτων που άπτονται των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (monitoring)	55
Η ΕΕΔΑ ως φορέας Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.....	73
Ευαισθητοποίηση της Κοινής Γνώμης	74
Εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου	80
Έρευνα στα Δικαιώματα του Ανθρώπου	82

Η ΔΙΤΤΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Η ΕΕΔΑ ΩΣ ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Η ΕΕΔΑ ως το Ανεξάρτητο Συμβουλευτικό Όργανο της Πολιτείας

Απαραίτητο συστατικό για την καλλιέργεια κουλτούρας σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι η ενθάρρυνση του διαλόγου και η προώθηση της αλληλεπίδρασης και της συνεργασίας μεταξύ των ΕΘΑΔ και των δημόσιων Αρχών που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η ΕΕΔΑ διαδραματίζει σημαντικό και εποικοδομητικό ρόλο στην ουσιαστική πραγμάτωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, παρακολουθώντας διαρκώς τις εξελίξεις που σχετίζονται με την κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα και το εξωτερικό και την εφαρμογή του δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου (monitoring) και παρέχοντας διαρκή συμβουλευτική στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας.

Πράγματι, ο συμβουλευτικός ρόλος συγκαταλέγεται αναμφισβήτητα μεταξύ των πιο σημαντικών αρμοδιοτήτων των ΕΘΑΔ και, σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που θέτουν οι Αρχές των Παρισίων, δεν περιορίζεται μόνο στην υποβολή σε συμβουλευτική βάση γνωμοδοτήσεων, συστάσεων, προτάσεων ή εκθέσεων, αλλά επεκτείνεται τόσο στη συνδρομή στις εκθέσεις που υποβάλλουν οι εθνικές αρμόδιες Αρχές για τη συμμόρφωσή τους με τα διεθνή, περιφερειακά ή/και ευρωπαϊκά πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου (*reporting*), όσο και στην ενθάρρυνση για την επικύρωση διεθνών συνθηκών για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τη συμμετοχή της σε συνεδριάσεις της Βουλής.

Γνωμοδοτήσεις για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου

Μεταξύ των βασικών αρμοδιοτήτων που έχει αναθέσει στην ΕΕΔΑ τόσο ο εθνικός νομοθέτης (άρθρο 1, παρ. 6 β', Ν 2667/1998), όσο και τα ελάχιστα πρότυπα που θέτουν οι Αρχές των Παρισίων για τους ΕΘΑΔ (Α.3(a), Paris Principles) συγκαταλέγεται και η υποβολή εκθέσεων

και γνωμοδοτήσεων για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Πιο συγκεκριμένα, κατά το έτος 2017, η ΕΕΔΑ διατύπωσε τις ακόλουθες παρατηρήσεις επί σχεδίων νόμου και άλλων σχεδίων προτάσεων διαμόρφωσης πολιτικής:

Για τους ασυνόδευτους ανηλίκους

Παρατηρήσεις επί του ΣχΝ για την ειδική επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων τρίτων χωρών (20.3.2017)

Παρακολουθώντας αδιαλείπτως τα ζητήματα θεσμικής και ουσιαστικής προστασίας της ιδιαίτερα ευάλωτης κοινωνικής ομάδας των ασυνόδευτων παιδιών¹, η ΕΕΔΑ διατύπωσε τις Παρατηρήσεις της επί του Σχεδίου Νόμου για την Ειδική Επιτροπεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων (ΣχΝ)², οι οποίες εγκρίθηκαν από την Ολομέλειά της στη συνεδρίαση της 20ής Μαρτίου 2017.

Η θεσμοθέτηση του ζητήματος της επιτροπείας των ασυνόδευτων ανηλίκων τρίτων χωρών αποτελούσε για μεγάλο χρονικό διάστημα μείζον ζήτημα, το οποίο όφειλε να διευθετηθεί από τον έλληνα νομοθέτη. Υπό τη σκοπιά αυτή, η ΕΕΔΑ δε μπορούσε παρά να χαιρετίσει τη συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία μολοντί ήρθε αρκετά καθυστερημένα. Τα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά αποτελούν μία από τις πλέον ευάλωτες ομάδες πληθυσμού και χρήζουν ιδιαίτερης και άμεσης αντιμετώπισης και προστασίας. Επιπλέον, η πρακτική μέχρι σήμερα ήταν ότι επιτροπεία ορίζονται μόνο πρόσωπα που προτείνουν ΜΚΟ, τις γνώσεις και καταλληλότητα των οποίων δεν ελέγχει υπεύθυνα καμία δημόσια αρχή. Συνεπώς, το παρόν ΣχΝ ήρθε πράγματι να καλύψει μία επιτακτική κοινωνική ανάγκη και αντίστοιχα ένα ουσιώδες νομοθετικό κενό. Παρόλα αυτά, η ΕΕΔΑ επεσήμανε, μέσω τόσο γενικών παρατηρήσεών της όσο και ειδικότερων επί των άρθρου ΣχΝ, ορισμένες ουσιαστικές και νομοτεχνικές κακοτεχνίες οι οποίες έπρεπε να επισημανθούν, επανερχόμενη σε παλαιότερες πάγιες θέσεις της, στις οποίες μεταξύ άλλων επισημαίνει ή προτείνει:

1 Βλ. ενδεικτικά ΕΕΔΑ, Η παιδική προστασία δεν είναι πολυτέλεια! Η ΕΕΔΑ υιοθετεί το Κείμενο Αρχών για την Παιδική Προστασία στην Ελλάδα, Ιούνιος 2016, Παρατηρήσεις για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα του παιδιού, 15.1.2015, Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Έκθεσης της Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία, 30.6.2011, Παρατηρήσεις επί της 3ης Περιοδικής Έκθεσης σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού (CRC), 29.5.2008, Προτάσεις σχετικά με το ζήτημα των ασυνόδευτων ανηλίκων, 15.2.2007, Συστάσεις για την Προστασία της Παιδικής Ηλικίας, 8.5.2014.

2 Το παρόν κείμενο σχολιάζει το Σχέδιο Νόμου για την Ειδική Επιτροπεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων όπως εστάλη για σχολιασμό από το γραφείο του Γενικού Γραμματέα Πρόνοιας στις 22.11.2016. Εγκρίθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ στις 20.3.2017. Για τη σύνταξη του ελήφθησαν υπόψη: τα σχόλια των μελών του Γ' τμήματος της ΕΕΔΑ που έλαβε χώρα στις 5.12.2016, ο συνοπτικός σχολιασμός στο Σχέδιο Νόμου για την Ειδική Επιτροπεία από το Συνήγορο του Πολίτη, γραπτά σχόλια από το Νομικό Τμήμα της Υπηρεσίας Ασύλου του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, τα σχόλια του Υπουργείου Δικαιοσύνης, τα σχόλια του Υπουργείου Εργασίας, γραπτά σχόλια του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες, καθώς και το υπ' αριθμ. 8794/29.11.2016 έγγραφο της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου προς το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Τμήμα Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Συνεργασίας, Εισηγήτρια: Αγγελική Αργυροπούλου-Χρυσοχαΐδου, Α' Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ, Προεδρεύουσα Γ' Τμήματος Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς, Επιμέλεια κειμένου: Άννα Ειρήνη Μπάκα, Δρ Νομικής, επιστημονική συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ.

- Την κατάργηση του μέτρου της αστυνομικής κράτησης αλλοδαπών ανηλίκων για παράνομη είσοδο στη χώρα και την αντικατάστασή του από εναλλακτικά μέτρα φιλοξενίας ή/και προστατευτικής φύλαξης, σε κατάλληλες δομές, όσο διαρκούν οι ενέργειες για την ταυτοποίησή τους, τη διερεύνηση των συνθηκών και αιτίων εισόδου τους στη χώρα, την αναζήτηση του οικογενειακού τους περιβάλλοντος και τον καθορισμό της έννομης προστασίας τους.
- Την κατάργηση του μέτρου της απέλασης για αλλοδαπούς ανηλίκους, οι οποίοι αποτελούν υποκείμενα διεθνούς προστασίας, και την αντικατάστασή του, στις περιπτώσεις εκείνες που δεν στοιχειοθετείται δικαίωμα διαμονής (ως προσφορότερη λύση για την προστασία του ανηλίκου), από τη διαδικασία του επαναπατρισμού, όταν αυτό είναι εφικτό για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους και την επανένταξή τους στην κοινωνία της χώρας προέλευσης. Ειδικότερα, προτείνεται η προστασία από απέλαση όλων των ανηλίκων, εκτός αν ακολουθούν τον γονέα ή τον ασκούντα τη γονική μέριμνα που απελευνεται.
- Τη θέσπιση μέτρων συστηματικής καταγραφής, ταυτοποίησης, ενημέρωσης, νομικής εκπροσώπησης και επιτροπείας-επιμέλειας των αλλοδαπών ανηλίκων, καθώς και προστασίας όλων των δικαιωμάτων τους.
- Θέσπιση επισήμων και σαφών διαδικασιών για την εξακρίβωση της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων με συνδρομή ανεξαρτήτων εμπειρογνομόνων σε συνδυασμό με ιατρικές και ψυχολογικές εξετάσεις ευαίσθητες σε ζητήματα φύλου και πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να παρέχεται στο παιδί το ευεργέτημα της αμφιβολίας.
- Διορισμό Ειδικού Επιτρόπου για κάθε ανήλικο, ειδικώς στο πεδίο της παιδικής πρόνοιας, η οποία θα διασφαλίζει τα δικαιώματα του παιδιού και το ότι η αρχή της προστασίας του παιδιού λαμβάνεται υπόψη σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν το παιδί. Ο Ειδικός Επίτροπος θα συντονίζει την επικοινωνία με τους ενήλικους και τους οργανισμούς, θα διασφαλίζει την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την ιατρική φροντίδα του ανηλίκου, θα υποστηρίζει τον ανήλικο κατά την διαδικασία ασύλου και θα τον υποβοηθά στην αναζήτηση της οικογένειάς του.
- Άμεση ενημέρωση σε κάθε περίπτωση του αρμοδίου εισαγγελέα ανηλίκων από τις αστυνομικές Αρχές για τον καθορισμό της επιμέλειας-επιτροπείας του κάθε ανηλίκου με συνεκτίμηση του βαθμού ωριμότητάς του.
- Περισσότερες της μίας συνεντεύξεις για κάθε ανήλικο χωριστά με τις κατάλληλες εγγυήσεις που θα διασφαλίζουν ότι οι συνεντεύξεις λαμβάνονται με τρόπο που διασφαλίζεται το συμφέρον του παιδιού, δηλαδή ειδική και αρμόζουσα εκπαίδευση του προσώπου που διενεργεί τη συνέντευξη, διερμηνεία, φιλικό περιβάλλον συνέντευξης και κυρίως με την φροντίδα που χρειάζεται για την πιθανότητα τραυματικής εμπειρίας που έχει υποστεί στο παρελθόν το παιδί.
- Καθ' όλο το διάστημα που βρίσκονται στη δικαιοδοσία των Αρχών, όλοι οι ανήλικοι πρέπει να ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους, ειδικά για το δικαίωμά τους να ζητή-

σουν άσυλο και τις συνέπειές του και να καθοδηγούνται για το πώς θα ασκήσουν αυτά τα δικαιώματα στη μητρική τους γλώσσα ή σε γλώσσα που καταλαβαίνουν.

- Ίδρυση κατάλληλων χώρων υποδοχής και διαμονής για ασυνόδευτους ανηλίκους που θα εξασφαλίζουν τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των παιδιών και συγχρόνως αξιολόγηση των αναγκών τους και παροχή δυνατότητας εκπαίδευσης σε συνδυασμό με εργασία. Σε κάθε περίπτωση απαγόρευση διαμονής ανηλίκων σε χώρους διαμονής ενηλίκων. Ειδικές προϋποθέσεις λειτουργίας και καλών πρακτικών μαζί με διαδικασίες για τη συστηματική αξιολόγηση του επιπέδου και της ποιότητας και φροντίδας που παρέχεται στα παιδιά πρέπει να θεσπιστούν από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και ΜΚΟ που θα έχουν την ευθύνη αυτών των κέντρων.
- Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες άσυλο ή μη, αποτελούν μια ιδιαίτερη ευάλωτη ομάδα που έχει υψηλή ανάγκη από ψυχολογική, ιατρική και νομική βοήθεια από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό που πρέπει να παρέχεται δωρεάν από την Πολιτεία και πάντοτε με συμπαράσταση διερμηνέα.
- Παιδεία προσβάσιμη στα παιδιά με υποστηρικτική διδασκαλία μέχρι να μάθουν καλά την γλώσσα και κατανομή των μαθητών ανάλογα με τις υπηκοότητές τους και όχι απαραίτητα με την ηλικία τους.
- Το θεσμικό όργανο που θα αναλάβει τις εξουσίες παιδικής μέριμνας θα διασφαλίζει επίσης ότι τηρούνται όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις για την εξεύρεση νόμιμης εργασίας και ασφάλισης για τους ανηλίκους άνω των 15 ετών που θέλουν και μπορούν να εργασθούν.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ στο ΣχΝ για την ειδική επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων (20.3.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/prosfuges_metanastes/EEEDA_Paratiriseis_epitropeias.pdf.

Για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου

Παρατηρήσεις σχετικά με το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου – Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού» (12.6.2017)

Έχοντας στο παρελθόν αναδείξει το έλλειμμα αποτελεσματικής προστασίας της ευάλωτης ομάδας των διεμφυλικών ατόμων από φαινόμενα ακραίων εκδηλώσεων βίας³, η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε σε αίτημα που έλαβε από τη Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για

³ ΕΕΔΑ, Διεμφυλικά άτομα και νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, 14.9.2015.

σχολιασμό επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με τίτλο «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου – Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού», διατυπώνοντας τις ακόλουθες παρατηρήσεις και συστάσεις.

Επισημαίνοντας ότι θεωρεί πράγματι σημαντικό το γεγονός ότι της διαβιβάζονται αρμοδίως από την Πολιτεία σχέδια διατάξεων νόμου προς σχολιασμό, η ΕΕΔΑ υπενθύμισε σε έναν πρώτο χρόνο ότι για την πληρέστερη ανταπόκριση στη θεσμική της αποστολή είναι κρίσιμη η ταυτόχρονη αποστολή και των αιτιολογικών εκθέσεων των προτεινόμενων ρυθμίσεων.

Στη συνέχεια, αναγνωρίζοντας ως θετικό ως προς το γενικό του γράμμα το παρόν ΣχΝ, η ΕΕΔΑ επέλεξε να επισύρει την προσοχή της Πολιτείας σε συγκεκριμένα σημεία :

- Το εκάστοτε νομικό πλαίσιο πρέπει να εξασφαλίζει την «πλήρη νομική αναγνώριση του επαναπροσδιορισμού φύλου ενός προσώπου, σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής του [...] με γρήγορες, διαφανείς και εύκολα προσβάσιμες διαδικασίες» όπως προτάσσουν τα διεθνή πρότυπα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου (CoE, Committee of Ministers, Recommendation CM/Rec (2010)5 to Member States on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity, παρ. 21). Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο της Ευρώπης θεωρεί ότι η μετάβαση από μία νομική διαδικασία που περιλαμβάνει δικαστικό έλεγχο σε μία απλή και ξεκάθαρη διοικητική διαδικασία με δυνατότητα προσφυγής-χωρίς επί της ουσίας ιατρικό, ψυχολογικό ή “real-life experience” έλεγχο- εξασφαλίζει στα διεμφυλικά πρόσωπα μία γρήγορη, διαφανή και εύκολα προσβάσιμη διαδικασία για τη νομική αναγνώριση του φύλου τους (CoE, Protecting Human Rights of Transgender Persons: A short guide to legal gender recognition, <https://rm.coe.int/1680492119>, σελ. 20).
- Η ΕΕΔΑ εξέφρασε τον προβληματισμό της για τη χρήση του όρου «διόρθωση» που έχει προκριθεί από την Πολιτεία στο συγκεκριμένο σχέδιο νόμου. Όπως είχε υπογραμμίσει στην ειδική της έκθεση η ΕΕΔΑ, το φύλο «επαναπροσδιορίζεται», δεν διορθώνεται ως κάτι λάθος. Αναγνωρίζεται ότι πιθανόν η χρήση αυτή να αποδίδεται στο ότι στο παρόν ΣχΝ είναι το «καταχωρηθέν» φύλο αυτό που διορθώνεται – στο σημείο αυτό, αν η αιτιολογική έκθεση βρισκόταν στη διάθεση της ΕΕΔΑ θα προέκυπτε με ασφάλεια ο σχετικός λόγος. Εντούτοις, για λόγους συμβολισμού ο νομοθέτης θα μπορούσε να επιλέξει διαφορετική ορολογία.
- Προβληματισμό προκάλεσε και η προϋπόθεση της αγαμίας που προβλέπεται στο άρθρο 3, παρ. 3, του ΣχΝ, το οποίο υποχρέωνε ουσιαστικά τους τρανς ανθρώπους να χωρίσουν αν ήταν έγγαμοι, γεγονός που εισάγει διάκριση σε βάρος των έγγαμων προσώπων.
- Η ΕΕΔΑ υπενθύμισε επίσης ότι ζήτημα προκαλείται από την απουσία πρόβλεψης για την νομική αναγνώριση του επαναπροσδιορισμού φύλου για τους ανηλίκους τρανς καθώς επίσης και για *intersex* πρόσωπα.

- Σε ό,τι συγκεκριμένα αφορά τους ανήλικους τρανς έχει σημασία να επισημανθεί ως καλή πρακτική η ρύθμιση που επέλεξε ο νομοθέτης στη Μάλτα της οποίας το νομοθετικό πλαίσιο κρίνεται ότι ανήκει σε αυτά που ανταποκρίνονται πληρέστερα στα διεθνή πρότυπα. Ο σχετικός νόμος της Μάλτας για την Ταυτότητα φύλου, την Έκφραση φύλου και τα Χαρακτηριστικά φύλου⁴, ο οποίος ψηφίστηκε στις 15 Απριλίου 2015 λαμβάνει μέριμνα και για τα ανήλικα διεμφυλικά άτομα, απαγορεύοντας την πραγματοποίηση χειρουργικών επεμβάσεων που δεν είναι ιατρικά αναγκαίες (άρθρο 14), ενώ ο νομοθέτης παρέχει στους γονείς ή κηδεμόνες τη δυνατότητα να μη συμπληρώσουν στη ληξιαρχική πράξη γέννησης του παιδιού το φύλο του αμέσως μετά τη γέννησή του, αλλά να το πράξουν μεταγενέστερα, προτού το παιδί ενηλικιωθεί, με τη «ρητή συγκατάθεση» του ανήλικου και λαμβάνοντας υπόψη την «ανάπτυξη των ικανοτήτων και το βέλτιστο συμφέρον του» (άρθρο 7, παρ. 4).
- Αναγκαία επίσης κρίθηκε κατά την ΕΕΔΑ η ρύθμιση ζητημάτων που αφορούν στις στρατιωτικές υποχρεώσεις των προσώπων των οποίων το φύλο επαναπροσδιορίζεται.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ σχετικά με το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου – Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού» (12.6.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/diakriseis/SxN_2017_TF.pdf.

Για τον Εθνικό Μηχανισμό Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Παρατηρήσεις σχετικά με το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου – Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού» (12.6.2017)

Στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου όχι μόνο ως ΕΘΑΔ, αλλά και ως τμήματος του διεθνούς θεσμικού πλαισίου προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και δεδομένης της ειδικής της ενασχόλησης με δύο υψίστης προτεραιότητας για αυτήν θεματικές: την προστασία της παιδικής ηλικίας⁵ και την προαγωγή των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και/ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες⁶, η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε σε αίτημα που έλαβε από τη Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και

4 Act No XI of 2015, Gender Identity, Gender Expression and Sex Characteristics Act, 14 Απριλίου 2015, διαθέσιμο σε: <http://justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lp&itemid=26805&l=1>. Βλ. Διεμφυλικά Άτομα και Νομική Αναγνώριση της Ταυτότητας Φύλου: Έκθεση ΕΕΔΑ, ορ. cit.

5 ΕΕΔΑ, Συστάσεις για την Προστασία της Παιδικής Ηλικίας: Υγεία και Πρόνοια, 8.5.2014, Παρατηρήσεις για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα του παιδιού, 15.1.2015.

6 ΕΕΔΑ, Συστάσεις της ΕΕΔΑ με αφορμή Σχέδιο Νόμου για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, 10.7.2014.

Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για σχολιασμό επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με τίτλο «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου – Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού», διατυπώνοντας τις ακόλουθες παρατηρήσεις και συστάσεις.

Τα δικαιώματα του παιδιού έχουν τύχει ειδικής προσοχής από την ΕΕΔΑ. Η αναζήτηση και αναγωγή σε υψίστης σημασίας προτεραιότητα του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού και η υποχρέωση κάθε Κράτους να διασφαλίζει την προστασία και φροντίδα της παιδικής ηλικίας στηρίζονται στο γράμμα και το πνεύμα πληθώρας διατάξεων τόσο του Συντάγματος όσο και ευρωπαϊκών και διεθνών κειμένων για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ υπενθύμισε ότι παρακολουθεί αδιαλείπτως τα ζητήματα θεσμικής και ουσιαστικής προστασίας της ιδιαίτερα ευάλωτης αυτής κοινωνικής ομάδας, διατυπώνοντας επιπλέον προτάσεις και συστάσεις.

Επισημαίνοντας ότι για τα ζητήματα που αφορούν το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα του παιδιού (ΕΣΔΔΠ) η ΕΕΔΑ είχε υιοθετήσει συγκεκριμένες παρατηρήσεις στις 15 Ιανουαρίου 2015, με αφορμή τότε τη δημοσιοποίηση προσχεδίου του ΕΣΔΔΠ, η ΕΕΔΑ αναγνώρισε ότι έκτοτε η ελληνική Πολιτεία εργάστηκε προς την κατεύθυνση ολοκλήρωσης του ΕΣΔΔΠ ακολουθώντας στην πράξη πολλές από τις συστάσεις της ΕΕΔΑ με σκοπό τη βελτίωση της διαδικασίας εκπόνησης ενός εθνικού σχεδίου δράσης που αφορά τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Στη συνέχεια και επί των ειδικότερων ρυθμίσεων του ΣχΝ για τη σύσταση Εθνικού Μηχανισμού Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η ΕΕΔΑ διατύπωσε τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

- Αναγνωρίζοντας ότι στις επιμέρους ρυθμίσεις του ΣχΝ περιλαμβάνονται σειρά θετικών πρωτοβουλιών για ένα αποτελεσματικό ΕΣΔΔΠ, η ΕΕΔΑ θεώρησε κρίσιμη την υλοποίηση στην πράξη των σχετικών προβλέψεων.
- Η ΕΕΔΑ σημείωσε ότι ο τρόπος με τον οποίο οριοθετούσε ο νομοθέτης τις αρμοδιότητες του νέου οργάνου (άρθρο 11 ΣχΝ) δεν φαινόταν να ανταποκρίνεται στον τίτλο που αποδίδεται στο όργανο, με αποτέλεσμα να μην προκύπτει με σαφήνεια για ποιο από τα τρία διακριτά στάδια ενός σχεδίου δράσης δημιουργείται το όργανο (εκπόνηση-παρακολούθηση-αξιολόγηση). Πιο συγκεκριμένα, το νέο όργανο, ενώ έφερε την ονομασία «Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού», είχε αρμοδιότητα και επί της εκπόνησής του (άρθρο 11, παρ. 1 α', ΣχΝ). Η αποστολή στην ΕΕΔΑ της αιτιολογικής έκθεσης των ρυθμίσεων θα επέτρεπε τη διευκρίνιση του σημείου αυτού.
- Το ΣχΝ προέβλεπε τη συμμετοχή της ΕΕΔΑ στο υπό σύσταση όργανο (άρθρο 10, παρ. 1 ιγ'). Η ΕΕΔΑ, αντιλαμβανόμενη τη χρησιμότητα μιας τέτοιας πρόβλεψης, αναγνώρισε την πρόθεση της Πολιτείας για συνεργασία με την ΕΕΔΑ ως ΕΘΑΔ στην Ελλάδα, στο πλαίσιο της διαδικασίας ενός εθνικού σχεδίου δράσης που αφορά στα δικαιώματα του ανθρώπου. Παρά ταύτα, η ΕΕΔΑ θεώρησε προτιμητέο **να μην προβλεφθεί νομοθετικά η συμμετοχή της στη σύνθεση του νέου αυτού συλλογικού οργάνου**. Εξάλλου, η ΕΕΔΑ ήδη με βάση τον ιδρυτικό της νόμο, όπως αυτός ισχύει (Ν 2667/1998, ΦΕΚ

Α' 281/18.12.1998), διαθέτει ήδη γενική αρμοδιότητα ως συμβουλευτικό προς την Πολιτεία ανεξάρτητο όργανο σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

- Αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα των αρμοδιοτήτων που αναθέτει ο νομοθέτης στο υπό σύσταση συλλογικό όργανο, η ΕΕΔΑ παρατήρησε ότι η αποτελεσματική υλοποίηση τους προϋποθέτει κατάλληλη στελέχωση. Την αναγκαιότητα αυτή η ΕΕΔΑ την είχε επισημάνει και με αφορμή το ΣχΝ για τη δημιουργία του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας⁷. Είναι πράγματι κρίσιμο τα συλλογικά όργανα που αναλαμβάνουν να φέρουν ταχέως σε πέρας μία επιστημονικά απαιτητική αποστολή να στηρίζονται από πρόσωπα κατάλληλα καταρτισμένα και με εμπειρία. Η συμμετοχή εκπροσώπων της διοίκησης και άλλων φορέων οπωσδήποτε καλύπτει την ανάγκη αποτύπωσης της συνολικής εμπειρίας των αρμοδίων στα θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου. Δεν διασφαλίζει όμως, από μόνη της την πλήρη ανταπόκριση των συλλογικών οργάνων στις κατά νόμο αρμοδιότητές τους.

Εν προκειμένω, είναι θετικό ότι ο νομοθέτης προέβλεπε ειδικά για τη λειτουργία του νέου οργάνου ότι αυτό «επικουρείται κατά τη λειτουργία του από το Τμήμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (άρθρο 12, παρ. 1, ΣχΝ). Η ΕΕΔΑ τόνισε όμως ότι είναι αναγκαίο να υπάρξει πρόνοια για ενίσχυση της στελέχωσης του οργάνου ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στον κατάλληλο χρόνο στην αποστολή του.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ σχετικά με το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου – Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού» (12.6.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/diakriseis/SxN_2017_TF.pdf.

Για το Στρατηγικό Σχεδιασμό 2018-2020 για το Σωφρονιστικό Σύστημα

Παρατηρήσεις επί του Στρατηγικού Σχεδίου (Στρατηγικός Σχεδιασμός 2018-2020) για το Σωφρονιστικό Σύστημα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής (5.7.2017)

Η ΕΕΔΑ έχει κατά το παρελθόν ασχοληθεί εκτεταμένα με ζητήματα που αφορούν στο σωφρονιστικό σύστημα και τα δικαιώματα του ανθρώπου στην Ελλάδα⁸. Σε συνέχεια του ενδιαφέ-

⁷ ΕΕΔΑ, Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Σύμφωνο Συμβίωσης και άλλες διατάξεις», 3.12.2015.

⁸ Το ιστορικό της ενασχόλησης της ΕΕΔΑ με το θέμα ξεκινά ήδη από το 2001 : Ετήσια Έκθεση ΕΕΔΑ 2001, σελ. 143-156. Βλ. κυρίως, ΕΕΔΑ, Παρατηρήσεις και προτάσεις της ΕΕΔΑ για ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατούμενων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές, 2009. Βλ. επίσης, ΕΕΔΑ, Αξιολόγηση των ευρημάτων

ροντος αυτού και λαμβανομένης υπόψη της από 1207/11.5.2017 επιστολής του Γενικού Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με την οποία καλούσε την ΕΕΔΑ να γνωμοδοτήσει επί του Στρατηγικού σχεδίου (Στρατηγικός Σχεδιασμός 2018-2020) για το Σωφρονιστικό Σύστημα, η ΕΕΔΑ συνέβαλε στην τελική του διαμόρφωση, με τη διατύπωση απόψεων και παρατηρήσεων επ' αυτού τις οποίες και ενέκρινε η Ολομέλειά της σε συνεδρίασή της που έλαβε χώρα την 5^η Ιουλίου 2017⁹.

Μάλιστα, προκειμένου να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην πρόσκληση αυτή για σχολιασμό, η ΕΕΔΑ αποφάσισε τη σύγκληση του Α' Τμήματός της επί των Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων, το οποίο συνεδρίασε στις 8 Ιουνίου 2017 και συζήτησε επί του παραπάνω Σχεδίου. Τα πορίσματα που προέκυψαν από τη συνεδρίαση αυτή¹⁰ σε συνδυασμό με τις παλαιότερες θέσεις της ΕΕΔΑ επί του θέματος, αποτελούν τη βάση των παρατηρήσεων που ακολουθούν και αφορούν συγκεκριμένα το υπό εξέταση Σχέδιο.

Πιο συγκεκριμένα, αξιολογώντας ως θετική την πρωτοβουλία κατάρτισης Στρατηγικού Σχεδίου για το σωφρονιστικό σύστημα, γεγονός που καταδεικνύει ότι η Πολιτεία αφουγκράζεται την ανάγκη για μεταρρυθμίσεις στο συγκεκριμένο τομέα¹¹ και αναγνωρίζοντας ως θετικό το γεγονός ότι το Στρατηγικό Σχέδιο εστάλη σε ένα σημαντικό αριθμό φορέων για γνωμοδότηση,

διενεργηθείσας αυτοψίας από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τον Συνήγορο του Πολίτη στα κέντρα κράτησης αλλοδαπών της περιοχής του Έβρου, 2011, Παρατηρήσεις επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Εξορθολογισμός και βελτίωση στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης», 2010, Οι συνθήκες κράτησης σε αστυνομικά κρατητήρια και χώρους κράτησης αλλοδαπών, 2010, Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Έκθεσης της Ελλάδας στην Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων των ΗΕ σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, 2010, Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ, επί των μέτρων βελτίωσης του σωφρονιστικού συστήματος, της επιβαρυντικής περίπτωσης της τέλεσης αδικημάτων από άτομο με καλυμμένα ή αλλοιωμένα χαρακτηριστικά και επί της διοικητικής απέλασης και κράτησης των αλλοδαπών (του Σ/Ν του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Μεταρρυθμίσεις στην οργάνωση της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας, στη Θεραπευτική μεταχείριση χρηστών ναρκωτικών ουσιών και άλλες διατάξεις», 2009, Ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές, 2008, Επίσκεψη στα ξενοδοχεία 'Κρυστάλ', 'Ριβολί' και 'Παλμύρα', όπου έχουν μεταστεγαστεί πρόσφυγοι του ΨΝΑ (Δαφνίου) μετά από τον καταστροφικό σεισμό του 1999 (11/8/2004 & 20/9/2004), 2004, Απόφαση για το ζήτημα της πρόληψης των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας μέσω του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της σχετικής σύμβασης του ΟΗΕ (2002), 2004, Επίσκεψη της ΕΕΔΑ στις Φυλακές Κορυδαλλού, 2004, Ζητήματα προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σε περιπτώσεις φύλαξης ποινικά ακαταλόγιστων προσώπων σε δημόσιο θεραπευτικό κατάστημα, 2003, Οι συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα (2002), ΕΕΔΑ, Οι συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα, 2001. Για λοιπά ζητήματα που άπτονται του εγκλεισμού, της ποινικής δικαιοσύνης και της αντεγκληματικής πολιτικής, βλ. ενδεικτικά ΕΕΔΑ, Απόψεις και προτάσεις επί του Σ/Ν για την τροποποίηση διατάξεων του ΠΚ και του ΚΠοινΔ για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων, Ετήσια έκθεση 2001, σελ. 157, Ζητήματα προστασίας ΔτΑ σε περιπτώσεις φύλαξης ποινικά ακαταλόγιστων ατόμων σε δημόσιο θεραπευτικό κατάστημα, Ετήσια έκθεση 2003, σελ. 165, Παρατηρήσεις και προτάσεις πάνω στο Σ/Ν για την αναμόρφωση της ποινικής νομοθεσίας ανηλίκων, 2003, Απόψεις για το Σ/Ν για την επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας, 2003, Παρατηρήσεις επί των συνθηκών διαβίωσης των ψυχικά πασχόντων τροφίμων του ΨΝΑ, 2011.

9 Το κείμενο υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ στη συνεδρίασή της της 5^{ης} Ιουλίου 2017. Η κυρία Σοφία Βιδάλη, μέλος της ΕΕΔΑ με ειδικές γνώσεις επί του θέματος ως Καθηγήτρια Εγκληματολογίας και Αντεγκληματικής Πολιτικής του Δ.Π.Θ., ανέλαβε την κατάθεση γραπτών παρατηρήσεων επί του Σχεδίου.

10 Η συνεδρίαση ήταν ανοικτή σε όλα τα μέλη της ΕΕΔΑ.

11 Βλ. και τη σύσταση της CPT : CPT, Έκθεση προς την Ελληνική κυβέρνηση αναφορικά με την επίσκεψη που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) Από 14 έως 23 Απριλίου 2015, CPT/Inf (2016) 4 part, 1.3.2016, σελ. 3.

η ΕΕΔΑ προέβη στη διατύπωση, αφενός, γενικών παρατηρήσεων επί του Σχεδίου σχετικά, μεταξύ άλλων, με το νομοθετικό πλαίσιο αναφοράς του, το χρονικό του ορίζοντα ή την απουσία επιμέρους οικονομικών στοιχείων για την υλοποίηση του και, αφετέρου, παρατηρήσεων επί ειδικότερων στόχων του Σχεδίου αναφορικά με τις ακόλουθες θεματικές:

- Βελτίωση των συνθηκών κράτησης - εκσυγχρονισμός υποδομών (Στρατηγικός Στόχος 4.1).
- Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού - εκπαίδευση προσωπικού - διοίκηση (Στρατηγικός Στόχος 4.2).
- Μείωση του υπερπληθυσμού - εναλλακτικά μέτρα και αξιόπιστη έκτιση τους - πρόληψη και αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας (Στρατηγικός Στόχος 4.3).
- Προετοιμασία επανένταξης (Α, Β, Γ) - μετασφρονιστική μέριμνα (Στρατηγικός Στόχος 4.4).
- Ασφάλεια προσωπικού και κρατουμένων - διαφάνεια - λογοδοσία (Στρατηγικός Στόχος 4.5).
- Υπηρεσίες Υγείας στις φυλακές σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας (Στόχος 4.6).

Συνολικά, η ΕΕΔΑ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι από τον απολογισμό του Σχεδίου προέκυπτε μια έντονη προσπάθεια αντιμετώπισης δομικών και περιστασιακών προβλημάτων των καταστημάτων κράτησης και ότι το Σχέδιο του Στρατηγικού Σχεδιασμού αποτελούσε μια καλή βάση, που με τις προϋποθέσεις που προαναφέρθηκαν και την κατάλληλη επεξεργασία, θα μπορούσε να οδηγήσει σε ένα στρατηγικό σχεδιασμό που θα μπορούσε να επέμβει σε δομικά προβλήματα του σωφρονιστικού συστήματος στη Χώρα. Προς το σκοπό της αποτελεσματικότερης εφαρμογής του Σχεδίου, η ΕΕΔΑ σύστησε μάλιστα τη δημιουργία ενός μόνιμου μηχανισμού «εσωτερικού ελέγχου» εφαρμογής του Στρατηγικού Σχεδίου.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ επί του Στρατηγικού Σχεδίου (Στρατηγικός Σχεδιασμός 2018-2020) για το Σωφρονιστικό Σύστημα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής (5.7.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/sunthikes_krathseis/EEDA_Stratigikos_Sxediasmos.pdf.

Για την εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

Απάντηση σε αίτημα του Γραφείου Συντονισμού, Θεσμικών, Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεμάτων της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης, σχετικά με τις βασικές εξελίξεις αναφορικά με την εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (18.1.2017)

Στο πλαίσιο της παροχής συμβουλευτικής προς την Πολιτεία, η ΕΕΔΑ ασχολήθηκε με τις βασικές εξελίξεις αναφορικά με την εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Πιο συγκεκριμένα, ανταποκρινόμενη σε αίτημα του Γραφείου Συντονι-

σμού, Θεσμικών, Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεμάτων της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης και προκειμένου να συμβάλει στην προετοιμασία της Έκθεσης του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) για το 2016, η ΕΕΔΑ εξέφρασε για ακόμη μία φορά την ανησυχία της για την ανεπαρκή νομοθετική συμμόρφωση με τη Διεθνή Σύμβαση, επισημαίνοντας ότι, λόγω της ελλιπούς νομοθετικής εξουσιοδότησης, δεν έχουν συσταθεί ανεξάρτητοι μηχανισμοί που θα προάγουν, θα προστατεύουν και θα παρακολουθούν την εφαρμογή της Σύμβασης, όπως απαιτεί το άρθρο 33, παρ. 2, της Σύμβασης.

Υπενθυμίζοντας ότι τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία emπίπτουν στην κατά νόμο αρμοδιότητά της, καθώς επίσης και ότι παραμένει ιδιαίτερα ευαίσθητη και δραστήρια στα σχετικά ζητήματα, η ΕΕΔΑ έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη για διασύνδεση μεταξύ των αρμόδιων Αρχών του Κράτους και την αποτελεσματική παρακολούθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και εξέφρασε τη διαθεσιμότητα και την προθυμία της να συνδράμει επισήμως ως ανεξάρτητος μηχανισμός στην προώθηση, προστασία και εφαρμογή της Σύμβασης.

Παρατηρήσεις επί Εθνικών Εκθέσεων ενώπιον Διεθνών Οργάνων ελέγχου της εφαρμογής των προτύπων για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Στο γενικότερο καθήκον της ΕΕΔΑ να συμβουλεύει την Πολιτεία εντάσσεται και η υποχρέωσή της να συμβάλει στην υποβολή εκθέσεων από τις αρμόδιες κρατικές Αρχές για την εφαρμογή του δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο πλαίσιο ελεγκτικών μηχανισμών τόσο του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών όσο και άλλων περιφερειακών και ευρωπαϊκών οργανισμών για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι η αρμοδιότητα αυτή εκπληρώνεται με περισσότερους τρόπους και σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Πράγματι, η ΕΕΔΑ δεν περιορίζεται μόνο στη συνεισφορά της στις σχετικές εκθέσεις που υποβάλλουν οι αρμόδιες κρατικές Αρχές, αλλά συνεργάζεται απευθείας με τον ΟΗΕ και τους οργανισμούς του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, υποβάλλοντας σκιώδεις εκθέσεις, διατυπώνοντας δηλώσεις κατά τη διάρκεια συζητήσεων ενώπιον των ελεγκτικών οργάνων του ΟΗΕ και του Συμβουλίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, συνδράμοντας, διευκολύνοντας ή συμμετέχοντας στο έργο των εμπειρογνομόνων, των Ειδικών Εισηγητών ή των Επιτροπών που επιβλέπουν την εφαρμογή των Συμβάσεων του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (*UN Treaty Bodies*), καθώς επίσης και παρακολουθώντας και προωθώντας την εφαρμογή των σχετικών συστάσεων του συστήματος των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Σύμφωνα τόσο με τον ιδρυτικό της νόμο, που ρητά της αναθέτει τη γνωμοδότηση επί εκθέσεων που υποβάλλει η Χώρα σε διεθνείς οργανισμούς για συναφή θέματα (άρθρο 1, παρ. 6 ε'), όσο και με τις Αρχές των Παρισίων, που ορίζουν ότι οι ΕΘΑΔ συνεισφέρουν στις εκθέσεις που υποβάλλουν τα Κράτη-μέλη στα όργανα και τις επιτροπές των Ηνωμένων Εθνών και σε περιφερειακούς οργανισμούς, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις συνθήκες και, όπου είναι απαραίτητο, να γνωμοδοτούν, με το δέοντα σεβασμό για την ανεξαρτησία τους (Α.3 (d)) και λαμβανομένων υπόψη της τεχνογνωσίας και της εμπειρίας της ΕΕΔΑ στο πεδίο της προστασίας και της προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, καθώς επίσης

και των πληροφοριών στις οποίες έχει πρόσβαση, η ΕΕΔΑ ανταποκρίνεται με ευθύνη και συνέπεια στην πολύ σημαντική αυτή αρμοδιότητά της.

Πιο συγκεκριμένα, κατά το 2017, η ΕΕΔΑ υπέβαλε τις ακόλουθες παρατηρήσεις προς τις αρμόδιες δημόσιες Αρχές:

Για την εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας

Παρατηρήσεις επί του σχεδίου της έβδομης περιοδικής έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για τη Διεθνή Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (Οκτώβριος 2017)¹²

Στο πλαίσιο μιας πάγιας πλέον καλής πρακτικής της Πολιτείας να αποστέλλει στην ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως του Εθνικού Θεσμού για την προώθηση και προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ) στην Ελλάδα, για σχολιασμό τα σχέδια Εκθέσεων προς υποβολή σε διεθνή όργανα ελέγχου, το Υπουργείο Εξωτερικών απέστειλε στην ΕΕΔΑ το σχέδιο της έβδομης περιοδικής έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για τη Διεθνή Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, που κυρώθηκε με το Ν 1782/1988 (ΦΕΚ Α' 116). Η ΕΕΔΑ, παρακολουθώντας διαχρονικά τα ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης, διατυπώνοντας απόψεις και συστάσεις προς τα αρμόδια Υπουργεία¹³ και έχοντας υποβάλει σχόλια και επί της προηγούμενης Έκθεσης του Υπουργείου Εξωτερικών για την εφαρμογή της Σύμβασης από την Ελλάδα¹⁴, διατύπωσε τη γνώμη

12 Το παρόν κείμενο Παρατηρήσεων εγκρίθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ. Εισηγήτριες: Ε. Βαρχαλαμά, Β' Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ και Α. Τσαμπή, Επιστημονική Συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ.

13 Το ιστορικό της ενασχόλησης της ΕΕΔΑ με το θέμα ξεκινά ήδη από το 2001: Ετήσια Έκθεση ΕΕΔΑ 2001, σελ. 143-156. Βλ. κυρίως, ΕΕΔΑ, Παρατηρήσεις και προτάσεις της ΕΕΔΑ για ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατούμενων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές (2009). Βλ. επίσης ΕΕΔΑ, Αξιολόγηση των ευρημάτων διενεργηθείσας αυτοψίας από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τον Συνήγορο του Πολίτη στα κέντρα κράτησης αλλοδαπών της περιοχής του Έβρου, 2011, ΕΕΔΑ, Παρατηρήσεις επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Σύσταση Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις», 2010, Παρατηρήσεις επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Εξορθολογισμός και βελτίωση στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης», 2010, Οι συνθήκες κράτησης σε αστυνομικά κρατητήρια και χώρους κράτησης αλλοδαπών, 2010, Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Έκθεσης της Ελλάδας στην Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων των ΗΕ σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, 2010, Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ, επί των μέτρων βελτίωσης του σωφρονιστικού συστήματος, της επιβαρυντικής περίπτωσης της τέλεσης αδικημάτων από άτομο με καλυμμένα ή αλλοιωμένα χαρακτηριστικά και επί της διοικητικής απέλασης και κράτησης των αλλοδαπών (του Σ/Ν του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Μεταρρυθμίσεις στην οργάνωση της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας, στη Θεραπευτική μεταχείριση χρηστών ναρκωτικών ουσιών και άλλες διατάξεις», 2009, Ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατούμενων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές, 2008, Επίσκεψη στα ξενοδοχεία 'Κρυστάλ', 'Ριβολί' και 'Παλμύρα', όπου έχουν μεταστεγαστεί πρόσφυγοι του ΨΝΑ (Δαφνίου) μετά από τον καταστροφικό σεισμό του 1999 (11/8/2004 & 20/9/2004), 2004, Απόφαση για το ζήτημα της πρόληψης των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας μέσω του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της σχετικής σύμβασης του ΟΗΕ (2002), 2004, Επίσκεψη της ΕΕΔΑ στις Φυλακές Κορυδαλλού, 2004, Ζητήματα προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σε περιπτώσεις φύλαξης ποινικά ακαταλόγιστων προσώπων σε δημόσιο θεραπευτικό κατάστημα, 2003, Οι συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα, 2002, Οι συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα, 2001.

14 ΕΕΔΑ, Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Έκθεσης της Ελλάδας στην Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων

της σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1, παρ. 6 περ. (ε), του ιδρυτικού της νόμου 2667/1998 (ΦΕΚ Α' 281/18.12.1998) ως ισχύει. Πιο συγκεκριμένα, τον Οκτώβριο του 2017, απέστειλε στο Υπουργείο Εξωτερικών και δημοσίευσε στη συνέχεια τις Παρατηρήσεις της επί του σχεδίου της Έβδομης Περιοδικής Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για τη Διεθνή Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

Προκειμένου να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στο σχολιασμό του παρόντος σχεδίου Έκθεσης, η ΕΕΔΑ κάλεσε τόσο τα Μέλη της Ολομέλειάς της όσο και αυτής του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας να αποστείλουν τις παρατηρήσεις τους επί των ζητημάτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης. Συμβολές εστάλησαν από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, τη Διεθνή Αμνηστία και το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΙΜΔΑ).

Επισημαίνοντας καταρχάς την καθυστερημένη υποβολής της Έκθεσης σε σχέση με την προβλεπόμενη προθεσμία (2016) και υπογραμμίζοντας τη διαχρονική της παρατήρησης για έγκαιρη προετοιμασία και υποβολή των εθνικών Εκθέσεων ενώπιον των διεθνών οργάνων δικαιωμάτων του ανθρώπου, η ΕΕΔΑ προέβη στη διατύπωση τόσο γενικών παρατηρήσεων επί του σχεδίου Έκθεσης, όσο και ειδικότερων παρατηρήσεων, με αναφορά στις σχετικές παραγράφους/άρθρα του καταλόγου θεμάτων της Επιτροπής του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων (CAT, List of issues prior to submission of the seventh periodic report of Greece due in 2016, CAT/C/GRC/QPR/7) και κατά τα πρότυπα που ακολουθεί και η Έκθεση του Κράτους.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ επί του σχεδίου της έβδομης περιοδικής έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για τη Διεθνή Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (Οκτώβριος 2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/vasanisthria/Paratiriseis_EEDA_CAT_final.pdf.

Για τη συμμόρφωση με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) του Συμβουλίου της Ευρώπης

Παρατηρήσεις για την «Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) του Συμβουλίου της Ευρώπης – Ενέργειες ελληνικής πλευράς» (24.2.2017)

Σε απάντηση σχετικού αιτήματος του Υπουργείου Εξωτερικών Δ3 Δ/ση ΟΑΣΕ-Στ.Ε, με θέμα «Έκθεση Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) του Συμβουλίου της Ευρώπης – Ενέργειες ελληνικής πλευράς», η ΕΕΔΑ υπέβαλε, στις 24

των ΗΕ σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, 2010. Βλ. και ΕΕΔΑ, Απόφαση για το ζήτημα της πρόληψης των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας μέσω του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της σχετικής σύμβασης του ΟΗΕ (2002), 2004.

Φεβρουαρίου 2017, τις παρατηρήσεις της που αφορούσαν στις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI).

Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕΔΑ, μεταξύ άλλων, χαιρέτισε την ίδρυση του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ΕΣΡΜ) με το Ν 4356/2015 (ΦΕΚ Α' 181) και τη συμπερίληψη στη σύνθεσή του τόσο της ίδιας όσο και του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, τονίζοντας παράλληλα ότι η σύσταση της Επιτροπής για την εθνική στρατηγική καταπολέμησης του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας μπορεί να υλοποιηθεί μόνο μέσω της αποτελεσματικής λειτουργίας του ΕΣΡΜ.

Επιπρόσθετα, έχοντας απευθύνει σχετικά διερευνητικά αιτήματα σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς (ΕΛ.ΑΣ, Υπουργείο Δικαιοσύνης, ΕΣΔΛ, ΕΚΔΔΑ), η ΕΕΔΑ επεσήμανε την ύπαρξη ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για αστυνομικούς, δικαστές και εισαγγελείς, τα οποία θα εστιάζουν πράγματι στην αντιμετώπιση του ρατσισμού και των εγκλημάτων μίσους. Το ΕΣΡΜ σχεδιάζει μάλιστα την περαιτέρω ενίσχυση των προγραμμάτων αυτών, με σκοπό ιδίως να διασφαλιστεί ότι το ρατσιστικό, ομοφοβικό ή τρανσφοβικό κίνητρο σε περιπτώσεις εγκλημάτων βίας θα λαμβάνεται υπόψη σε όλα τα στάδια της ποινικής δίωξης, ήδη από την προανάκριση. Αναγνωρίζοντας, τέλος, τη σημασία της εκπαίδευσης των αστυνομικών, των δικαστών και των εισαγγελέων στην αντιμετώπιση του εγκλήματος μίσους, η ΕΕΔΑ διαβεβαίωσε ότι συνεχίζει να παρακολουθεί την εφαρμογή των συναφών δράσεων και πολιτικών των αρμόδιων κρατικών Αρχών.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ για την «Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) του Συμβουλίου της Ευρώπης – Ενέργειες ελληνικής πλευράς» (24.2.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/diakriseis/EEDA_ECRI.pdf.

Η ΕΕΔΑ στη Βουλή

Στο πλαίσιο του γενικού καθήκοντος παροχής συμβουλευτικής προς την Πολιτεία (άρθρο 1, παρ. 1, Ν 2667/1998), η ΕΕΔΑ διατηρεί στενή συνεργασία με τη Βουλή και τις αρμόδιες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές της, όχι μόνο αποστέλλοντάς τους τις γνωμοδοτήσεις ή συστάσεις της σχετικά με σχέδια ή προτάσεις νόμου προς ψήφιση ή υπάρχουσα νομοθεσία ή για την υιοθέτηση νέων νομοθετικών κειμένων, αλλά και συμμετέχοντας με κάθε ευκαιρία που της δίνεται σε συνεδριάσεις Διαρκών ή Ειδικών Μόνιμων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, προκειμένου να συμβάλει αφενός στην αποτελεσματικότερη προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αφετέρου, στην περαιτέρω διάχυση των προτάσεων και των συστάσεών της.

Για την αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας

Συμμετοχή σε συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής (7.6.2017)

Στις 7 Ιουνίου 2017, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου συνεδρίασε, με θέμα ημερήσιας διάταξης την παρουσίαση και συζήτηση της Ετήσιας Έκθεσης Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας 2016. Το Δίκτυο εκπροσωπήθηκε από πολυμελή αντιπροσωπεία των μελών του, μεταξύ των οποίων και η Βοηθός Συντονίστρια, κυρία Τίνα Σταυρινάκη.

Λόγω έκτακτου κωλύματος του Προέδρου της ΕΕΔΑ, κατά τη συνεδρίαση αναγνώστηκε μήνυμά του, το οποίο εξήρε *inter alia* την πρωτοπόρα δράση του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, τον επιτυχή συντονισμό 38 μη κυβερνητικών οργανώσεων και τη διατύπωση συγκεκριμένων συμπερασμάτων, με τη χρήση ενιαίων μεθόδων εργασίας. Παράλληλα, ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, στο μήνυμά του, επανέλαβε την πάγια έκκληση της ΕΕΔΑ προς τις αρμόδιες κρατικές Αρχές να ενεργοποιήσουν όλες τις δομές τους, στο μέτρο που η καταγραφή των περιστατικών ρατσιστικής βίας, όσο σημαντική κι αν είναι, θα μείνει ατελέσφορη χωρίς την αποτελεσματική κρατική δράση. Παρακολουθώντας και διατυπώνοντας γνωμοδοτήσεις προς την Πολιτεία για την τήρηση αξιόπιστου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής περιστατικών διακρίσεων, ρατσισμού και μισαλλοδοξίας, όπως επιτάσσει πρόσφατη διάταξη του ιδρυτικού της νόμου (άρθρο 1, παρ. 6 ια', Ν 2667/1998), η ΕΕΔΑ είναι υπερήφανη που το δημιούργημά της, το Δίκτυο, χαράσσει με επιτυχία το δικό του δρόμο.

Για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου

Επιστολή του Προέδρου της ΕΕΔΑ προς τον Πρόεδρο του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής, Καθηγητή κύριο Κώστα Μαυριά (20.9.2017)

Στο πλαίσιο της αποστολής της, αφενός, ως του ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας σε ζητήματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αφετέρου, ως του ΕΘΑΔ στην Ελλάδα και σε συνέχεια της κατάθεσης στη Βουλή του ΣχΝ του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου - Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού», η ΕΕΔΑ απέστειλε στον Πρόεδρο του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής, Καθηγητή κύριο Κώστα Μαυριά, τις θέσεις της ΕΕΔΑ που αφορούν ζητήματα που εμπίπτουν στις θεματικές του συγκεκριμένου ΣχΝ.

Πιο συγκεκριμένα, εστάλησαν η *Επιστολή του Προέδρου της ΕΕΔΑ* προς τη Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου – Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού»

(12.6.2017), καθώς επίσης και η Έκθεση ΕΕΔΑ για τα Διεμφυλικά Άτομα και τη Νομική Αναγνώριση της Ταυτότητας Φύλου (14.9.2015).

Πρόσκληση για συμμετοχή σε συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και αποστολή στα μέλη της Επιτροπής των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ

Η ΕΕΔΑ προσκλήθηκε να συμμετάσχει στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης αναφορικά με το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου – Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού», η οποία πραγματοποιήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2017.

Δυστυχώς λόγω των προγραμματισμένων υποχρεώσεων της ΕΕΔΑ για την ημέρα εκείνη, και πιο συγκεκριμένα λόγω της συνάντησης με τον Πρόεδρο της Βουλής για την επίδοση της ετήσιας έκθεσης της ΕΕΔΑ καθώς και της συνεδρίασης της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ, δεν ήταν δυνατή η συμμετοχή εκπροσώπου της στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης.

Για το λόγο αυτό, η ΕΕΔΑ απέστειλε προς ενημέρωση των Μελών της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, την από 2015 Έκθεση με θέμα Διεμφυλικά Άτομα και νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου με την οποία συστήνει στην Πολιτεία την εισαγωγή στο εθνικό πλαίσιο της νομικής αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου, όπως και την συμπληρωματική αυτής από 12.6.2017 επιστολή προς τη Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με την οποία διατυπώνει τη γνώμη της επί των διατάξεων του Σχεδίου Νόμου.

Για τον Εθνικό Μηχανισμό Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Πρόσκληση για συμμετοχή σε συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και αποστολή στα μέλη της Επιτροπής των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ

Η ΕΕΔΑ προσκλήθηκε, όπως προαναφέρθηκε, να συμμετάσχει στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης αναφορικά με το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου – Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού», η οποία πραγματοποιήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2017.

Δυστυχώς λόγω των προγραμματισμένων υποχρεώσεων της ΕΕΔΑ για την ημέρα εκείνη, δεν ήταν δυνατή η συμμετοχή εκπροσώπου της στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης.

Για το λόγο αυτό, η ΕΕΔΑ απέστειλε προς ενημέρωση των Μελών της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, την από 12.6.2017 επιστολή προς τη Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με την οποία διατύπωσε και πάλι την αντίθεσή της για τη συμμετοχή της στη σύνθεση του Εθνικού Μηχανισμού Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, υπενθυμίζοντας ότι, με βάση τον ιδρυτικό της νόμο, διαθέτει άλλωστε γενική αρμοδιότητα ως συμβουλευτικό ανεξάρτητο όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Για θέματα θρησκευτικής ελευθερίας

Συμμετοχή σε συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε, στις 20 Δεκεμβρίου 2017, στη συζήτηση επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων «Τροποποίηση του άρθρου 5 του Ν 1920/1991 (Α' 11), με τον οποίο κυρώθηκε η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου «Περί Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργιών» (Α' 182)», κατά τη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε ο Πρόεδρός της, κύριος Γεώργιος Σταυρόπουλος.

Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, υπενθυμίζοντας μεταξύ άλλων ότι ο Ιερός Μουσουλμανικός Νόμος μπορεί να εφαρμόζεται στη Χώρα μας μόνο στο βαθμό που δεν αντιβαίνει στο Σύνταγμα, τους νόμους και τις διεθνείς συμβάσεις και επανερχόμενος σε συστάσεις που έχει κατ' επανάληψη διατυπώσει η ΕΕΔΑ κατά το παρελθόν, επισήμανε ότι πρέπει οι δικαστικές και διοικητικές αρμοδιότητες του Μουφτή να καταργηθούν και αυτός να περιοριστεί μόνο στην άσκηση των θρησκευτικών του καθηκόντων. Πιο συγκεκριμένα, ανέφερε ότι η ΕΕΔΑ αποδοκιμάζει την πρακτική του Μουφτή της Κομοτηνής να τελεί γάμους δι' αντιπροσώπου, και μάλιστα γάμους ανήλικων παιδιών, τονίζοντας με έμφαση ότι οι γάμοι αυτοί πρέπει να θεωρούνται άκυροι ή ανυπόστατοι, καθώς αντιβαίνουν στις συνταγματικές αρχές της ισότητας και στους περιορισμούς που επιβάλλονται από το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ για λόγους δημόσιας τάξης.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά στο κατατεθέν στη Βουλή νομοσχέδιο, ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ αναγνώρισε ότι περιέχει διατάξεις προς τη σωστή κατεύθυνση, δημιουργώντας τεκμήριο δικαιοδοσίας των κοινών για όλους τους έλληνες πολίτες δικαστηρίων, για πρώτη φορά, ως προς τις διαφορές των μουσουλμάνων ελλήνων πολιτών. Παρόλα αυτά, επισήμανε ότι διατηρεί την προαιρετική εφαρμογή των υφιστάμενων αρμοδιοτήτων του Μουφτή, τονίζοντας ότι η σύγκυση αρμοδιοτήτων μεταξύ θρησκευτικών, διοικητικών και δικαστικών καθηκόντων του Μουφτή πρέπει το συντομότερο να αρθεί, στο βαθμό που δημιουργεί αξεπέραστα προβλήματα συνταγματικής φύσης. Ο περιορισμός του Μουφτή στην αποκλειστική άσκηση των θρησκευτικών του καθηκόντων θα τον καταστήσει περισσότερο ανεξάρτητο και σίγουρα πλήρως αποδεκτό από όλους τους μουσουλμάνους έλληνες πολίτες της περιοχής στην οποία ασκεί την αρμοδιότητά του.

Για την παρουσίαση του έργου της ΕΕΔΑ

Συζήτηση και παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης 2016 της ΕΕΔΑ σε κοινή συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας και της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής (7.11.2017)

Η ΕΕΔΑ παρουσίασε την Ετήσια Έκθεσή της για το έτος 2016 σε κοινή συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας και της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής. Ακολούθησαν ερωτήσεις από τους παρευρισκόμενους βουλευτές και συζήτηση. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε ο Πρόεδρός της, κύριος Γεώργιος Σταυρόπουλος, η Α΄ Αντιπρόεδρος, κυρία Μαρία Γαβουνέλη, καθώς επίσης και η Β΄ Αντιπρόεδρος, κυρία Έλλη Βαρχαλαμά.

Συμμετοχή προσώπων οριζόμενων από την ΕΕΔΑ σε συλλογικά όργανα της διοίκησης αρμόδια για τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής

Στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως του ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, η ΕΕΔΑ έχει την εντολή να συμβουλεύει το σύνολο των δημόσιων Αρχών σχετικά με ζητήματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου και να τους παρέχει κάθε δυνατή αρωγή στην προσπάθεια προώθησης και προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η εντολή αυτή μπορεί να εκπληρωθεί με πολλούς και διάφορους τρόπους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και ο ορισμός προσώπων που θα την εκπροσωπούν σε συλλογικά όργανα της Δημόσιας Διοίκησης αρμόδια για τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής. Στο πλαίσιο αυτό, κατά το έτος 2017, η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε με προθυμία και ευθύνη στα ακόλουθα αιτήματα:

Για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας

Επιστολή Προέδρου ΕΕΔΑ προς την Πρόεδρο του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας και Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (3.10.2017)

Η ΕΕΔΑ συμμετέχει, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 15 επ. Ν 4356/2015 (ΦΕΚ Α΄ 181/24-12-2015), στο Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ΕΣΡΜ), στις συνεδριάσεις του οποίου εκπροσωπείται από πρόσωπα που ορίζει η ίδια. Για το έτος 2017, η ΕΕΔΑ εκπροσωπήθηκε από το Μέλος της, κυρία Βασιλική Γεωργιάδου (τακτικό μέλος) και την επιστημονική συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ, κυρία Αικατερίνη Τσαμπή (αναπληρωματικό μέλος). Από τις 3 Οκτωβρίου 2017 και έως το τέλος του έτους, αναπληρώτρια εκπρόσωπος της ΕΕΔΑ στο ΕΣΡΜ ορίστηκε, σε αντικατάσταση της κυρίας Τσαμπή, το Μέλος της ΕΕΔΑ, κυρία Ελένη Σπαθανά.

*Για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων και της πορνείας***Επιστολή του Προέδρου της ΕΕΔΑ προς τη Γενική Γραμματέα Ισότητας των Φύλων, Υπουργείο Εσωτερικών (24.1.2017)**

Η ΕΕΔΑ, ανταποκρινόμενη σε αίτημα της Γενικής Γραμματέως Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, κυρίας Φωτεινής Κούβελα, σχετικά με τη συγκρότηση Ειδικής Άμισθης Επιτροπής για τη χάραξη εθνικής στρατηγικής και αναπροσαρμογής του εθνικού νομοθετικού πλαισίου για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων και της πορνείας, πρότεινε, με το από 24.1.2017 έγγραφό της, τη συμμετοχή σε αυτό του Δικηγόρου και Συντονιστή της Νομικής Υπηρεσίας του Εθνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες, κυρίου Βασίλειου Κερασιώτη.

*Για θέματα ασύλου και μετανάστευσης***Επιστολή του Προέδρου της ΕΕΔΑ προς την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας και άλλων πόρων, Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (10.3.2017)**

Η ΕΕΔΑ, ανταποκρινόμενη σε αίτημα της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας και άλλων πόρων του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης σχετικά με τη συγκρότηση της Επιτροπής Παρακολούθησης των Εθνικών Προγραμμάτων των Ταμείων Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και Εσωτερικής Ασφάλειας και τη συμμετοχή της σε αυτή, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ενημέρωσε με το από 10.3.2017 έγγραφό της ότι ορίζει ως τακτική εκπρόσωπό της την Α΄ Αντιπρόεδρο της ΕΕΔΑ, αείμνηστη Αγγελική Αργυροπούλου-Χρυσοχοΐδου και ως αναπληρώτριά της την Επιστημονική Συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ, κυρία Άννα Μπάκα.

Υπόδειξη μελών στις Επιτροπές Προσφυγών που συστάθηκαν δυνάμει των διατάξεων του ΠΔ 114/2010 και της Αρχής Προσφυγών

Το διαρκές ενδιαφέρον που έχει επιδείξει η ΕΕΔΑ, ως συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας και προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, για θέματα που άπτονται της προστασίας των αλλοδαπών και, ειδικότερα, της διαδικασίας παροχής διεθνούς προστασίας, αναγνωρίστηκε από το νομοθέτη μέσω της θεσμικής κατοχύρωσης της συνδρομής της στη στελέχωση και λειτουργία των Επιτροπών Προσφυγών που έχουν συσταθεί δυνάμει του ΠΔ 114/2010 όπως ισχύει, καθώς επίσης και αυτών της Αρχής Προσφυγών.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 26 του ΠΔ 114 (ΦΕΚ Α΄ 195/22.11.2010) για τη «διαδικασία αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας», συστάθηκαν οι Επιτροπές Προσφυγών, οι οποίες ανέλαβαν το έργο της εκκαθάρισης των συσσωρευμένων προσφυγών του παλαιού συστήματος ασύλου στην Ελλάδα, για το οποίο, μάλιστα, η Χώρα μας είχε δεχθεί έντονη

κριτική τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο και λειτούργησαν στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, διαθέτοντας αποφασιστική αρμοδιότητα. Η κάθε Επιτροπή Προσφυγών απαρτιζόταν μεταξύ άλλων και από ένα νομικό – καθώς και αναπληρωτή του – με εξειδίκευση στο προσφυγικό δίκαιο ή το δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η επιλογή των νομικών γινόταν από σχετικό κατάλογο που καταρτίζεται με ευθύνη της ΕΕΔΑ σύμφωνα με τον Κανονισμό λειτουργίας της. Σύμφωνα με το άρθρο 19 της αριθμ. 2981 ΚΥΑ των Υπουργών Μεταναστευτικής Πολιτικής, Εσωτερικών, Οικονομίας και Ανάπτυξης και Οικονομικών, σχετικά με τη Συγκρότηση Επιτροπών Προσφυγών για την κρίση, σε δεύτερο βαθμό, ορισμένων περιπτώσεων αιτήσεων διεθνούς προστασίας κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Ν 4375/2016, όπως ισχύουν (ΦΕΚ 222 ΥΟΔΔ/15.5.2017), η θητεία των Επιτροπών αυτών έληξε στις 30 Ιουνίου 2017.

Ανάλογη ήταν και η πρόβλεψη του άρθρου 3, παρ. 3, του Ν 3907/2011 «Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής», σύμφωνα με το οποίο ο πρόεδρος και το τρίτο μέλος των τριμελών Επιτροπών Προσφυγών της Αρχής Προσφυγών, καθώς και οι αναπληρωτές τους επιλέγονταν από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη από σχετικό κατάλογο που κατάρτιζε η ΕΕΔΑ, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της. Η πρόβλεψη αυτή τροποποιήθηκε με το Ν 4375/2016, καθώς και με το άρθρο 86 του Ν 4399/2016, σύμφωνα με το οποίο η ΕΕΔΑ καλείται να υποδείξει μέλη προς τον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, μόνο σε περίπτωση που παρέλθει άπρακτη η αποκλειστική προθεσμία των επτά ημερών ή σε περίπτωση αδυναμίας συμπλήρωσης του ζητούμενου αριθμού υποδεικνυόμενων μελών από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Η ΕΕΔΑ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο θεσμό της διεθνούς προστασίας, τον οποίο παρακολουθεί στενά και έχει εκδώσει σειρά σχετικών Αποφάσεων και Συστάσεων.

Υπόδειξη μελών στις Επιτροπές Πολιτογράφησης

Δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 12 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Ν 3284/2004, ΦΕΚ Α' 217/10.11.2004), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 8 του Ν 3838/2010 (ΦΕΚ Α' 49/24.3.2010) «Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις» και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 26, παρ. 1 και 2 του Ν 3938/2011 (ΦΕΚ Α' 61/31.3.2011) «Σύσταση Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις», συνιστάται Επιτροπή Πολιτογράφησης σε καθεμία από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, η οποία γνωμοδοτεί για τη συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων που πρέπει να πληροί ο αλλοδαπός που επιθυμεί να γίνει έλληνας πολίτης (άρθρο 3 Ν 3838/2010). Σε καθεμία από τις Επιτροπές Πολιτογράφησης συμμετέχει μέλος που υποδεικνύεται, μαζί με τον αναπληρωτή του, σύμφωνα με τον Κανονισμό λειτουργίας της από την ΕΕΔΑ.

Η ΕΕΔΑ, με βάση το Ν 3838/2010 απέστειλε με το από 5.7.2010 έγγραφό της (ΑΠ 225) προς το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης κατάλογο των υποδειχθέντων μελών – τακτικών και αναπληρωτών – στις Επιτροπές Πολιτογράφησης

που συγκροτήθηκαν στις 13 Περιφέρειες της Ελλάδας. Έκτοτε, και σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 6 και 280 του Ν 3852/2010 (ΦΕΚ Α΄ 87/7.6.2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης», αλλά και του Ν 3938/2011, η ΕΕΔΑ υποδεικνύει, κάθε φορά που αυτό της ζητείται, μέλη – τακτικά και αναπληρωματικά – σε όλες τις Επιτροπές Πολιτογράφησης που λειτουργούν σε καθεμία από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Ελλάδας: α) Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας, β) Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας, γ) Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, δ) Κρήτης, ε) Αττικής στην οποία συνιστώνται 4 Επιτροπές Πολιτογράφησης με τοπική αρμοδιότητα, στ) Μακεδονίας-Θράκης στην οποία συνιστώνται 3 Επιτροπές Πολιτογράφησης με τοπική αρμοδιότητα, ζ) Αιγαίου στην οποία συνιστώνται 2 Επιτροπές Πολιτογράφησης με τοπική αρμοδιότητα. Το 2017 η ΕΕΔΑ υπέδειξε εκ νέου μέλη σε ορισμένες Επιτροπές Πολιτογράφησης, των οποίων έληγε η διετής θητεία.

Υπόδειξη μελών στις Επιτροπές Μετανάστευσης

Βάσει του άρθρου 11 του Ν 4147/2013 (ΦΕΚ Α΄ 98/26.04.2013), που αντικατέστησε την πρώτη παράγραφο του άρθρου 89 του Ν 3386/2005 (ΦΕΚ Α΄ 212/23.8.2005), η οποία είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 42, παρ. 3, του Ν 3907/2011 (ΦΕΚ Α΄ 7/26.1.2011), στο Υπουργείο Εσωτερικών συνιστώνται πέντε Επιτροπές Μετανάστευσης, οι οποίες γνωμοδοτούν σχετικά με τη συνδρομή σε πολίτες τρίτων χωρών ιδιαίτερων δεσμών με την κοινωνική ζωή της Χώρας, προκειμένου να τους χορηγηθεί άδεια διαμονής, καθώς και σε κάθε περίπτωση που παραπέμπεται σε αυτές αίτημα στο πλαίσιο χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών συγκροτούνται οι Επιτροπές και ορίζονται ο πρόεδρος, τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη τους και οι γραμματείς με τους αναπληρωτές τους. Καθεμία από αυτές αποτελείται από α) τρεις υπαλλήλους του Υπουργείου Εσωτερικών κατηγορίας ΠΕ, β) έναν εκπρόσωπο της Κοινωνίας των Πολιτών, που προτείνει η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και γ) έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος.

Η ΕΕΔΑ, ανταποκρινόμενη στις θεσμικές της υποχρεώσεις, προβαίνει, κάθε φορά που αυτό της ζητείται, στον ορισμό εκπροσώπων της Κοινωνίας των Πολιτών.

Για την εκπαίδευση στα δικαιώματα του ανθρώπου

Επιστολή του Προέδρου της ΕΕΔΑ προς το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Υγείας (24.10.2017)

Ανταποκρινόμενη σε αίτημα του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Υγείας, κυρίου Γεωργίου Γιαννόπουλου, αναφορικά με τη συμμετοχή εκπροσώπου της ΕΕΔΑ στα εκπαιδευτικά προγράμματα του προσωπικού των Γραφείων Προστασίας Δικαιωμάτων Ληπτών/τριών Υπηρεσιών Υγείας των Νοσοκομείων του ΕΣΥ, η ΕΕΔΑ όρισε, για την πρώτη διοργάνωση σεμιναρίων που θα πραγματοποιηθεί εντός του έτους 2017, τα Μέλη της, κύριο Χαράλαμπο Σαββάκη και κυρία Φωτεινή Λεομπίλλα.

*Για τον κοινωνικό διάλογο***Επιστολή του Προέδρου της ΕΕΔΑ προς τον Πρόεδρο ΔΣ του ΚΕΕΛΠΝΟ
(10.3.2017)**

Ανταποκρινόμενη σε αίτημα του Προέδρου του ΔΣ του ΚΕΕΛΠΝΟ, κυρίου Θεόφιλου Ρόζενμπεργκ και ενόψει της επανασύστασης της Επιτροπής Κοινωνικού Διαλόγου του ΚΕΕΛΠΝΟ και της συμμετοχής της σε αυτή, η ΕΕΔΑ όρισε ως τακτικό εκπρόσωπό της το Μέλος της, κύριο Χαράλαμπο Σαββάκη και ως αναπληρωτή του, το Μέλος της, κύριο Νικόλαο Ανάγνου.

Ενθάρρυνση για επικύρωση διεθνών προτύπων για τα ΔΑ

Τα δικαιώματα του ανθρώπου, ως οικουμενικά και απaráγραπτα για κάθε άνθρωπο, ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας ασθένειας, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, κατοχυρώνονται νομικά τόσο σε ευρωπαϊκό και διεθνές όσο και σε περιφερειακό επίπεδο από πληθώρα, δεσμευτικής ή μη ισχύος, κειμένων. Η διεθνοποίηση αυτή της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου καταδεικνύει ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου αποτελούν πλέον παγκόσμια αξία και έχουν παύσει να είναι εσωτερική υπόθεση των Κρατών.

Σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που θέτουν οι *Αρχές των Παρισίων*, οι ΕΘΑΔ επιφορτίζονται, μεταξύ άλλων, με μια πολύ σημαντική αρμοδιότητα: την ενθάρρυνση για την προσχώρηση, επικύρωση και εφαρμογή διεθνών συνθηκών για τα δικαιώματα του ανθρώπου (*Αρχές των Παρισίων*, Α.3(ς)). Πρόκειται για μία βασική λειτουργία των ΕΘΑΔ, που συνιστά έναν – ορισμένες φορές αρκετά αποτελεσματικό, αν και όχι πάντα επαρκή – μοχλό πίεσης για τη βελτίωση της κατάστασης των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη Χώρα.

Ειδικότερα, για την εκπλήρωση της αποστολής τους, οι ΕΘΑΔ οφείλουν:

- να παρακολουθούν τις εξελίξεις στο διεθνές δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου,
- να προωθούν τη συμμετοχή του Κράτους στην προώθηση και το σχεδιασμό διεθνών προτύπων για τα δικαιώματα του ανθρώπου,
- να αξιολογούν την τήρηση των διεθνών υποχρεώσεων και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με αυτές από τις εθνικές Αρχές, μέσω, για παράδειγμα, της συμμετοχής τους στη διαδικασία του Οικουμενικού Περιοδικού Ελέγχου (*Universal Periodic Review, UPR*) ή της δημοσίευσης ετήσιων και ειδικών εκθέσεων,
- να υποστηρίζουν την ανεπιφύλακτη επικύρωση των συνθηκών.

Προκειμένου να αντεπεξέλθουν αποτελεσματικά οι ΕΘΑΔ στην αποστολή τους, είναι αναγκαίο να παρακολουθούν συστηματικά όχι μόνο την ισχύουσα νομοθεσία, αλλά και κάθε άλλο νομοθετικό κείμενο που εισάγεται για ψήφιση προκειμένου να διασφαλίζουν τη συμμόρφωσή τους με τα πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Παράλληλα, στο πλαίσιο αυτό, οι ΕΘΑΔ οφείλουν να ενημερώνουν τις κρατικές Αρχές σχετικά με το εύρος και τη φύση των υποχρεώ-

σεων που τυχόν συνεπάγεται για το Κράτος η προσχώρηση ή η επικύρωση διεθνών συνθηκών για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Συναισθανόμενη την ευθύνη της ως ΕΘΑΔ και ανταποκρινόμενη στην αποστολή που της έχει αναθέσει ο εθνικός νομοθέτης και η οποία συνίσταται, μεταξύ άλλων, στη διαρκή παρακολούθηση της εξέλιξης των θεμάτων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την προώθηση της σχετικής έρευνας, την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης (άρθρο 1, παρ. 5 (α), Ν 2667/1998) και την οργάνωση Κέντρου Τεκμηρίωσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου (άρθρο 1, παρ. 6 (θ), Ν 2667/1998), η ΕΕΔΑ προέβη στη συλλογή και παράθεση σε ένα ενιαίο κατάλογο των διεθνών και ευρωπαϊκών νομικά δεσμευτικών κειμένων που έχουν ως αντικείμενο την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, με στόχο πάντα τη διασφάλιση του ευρύτερου δυνατού πλαισίου προστασίας για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Ο κατάλογος Συμβάσεων, χρήσιμο εργαλείο στα χέρια του εφαρμοστή και μελετητή του δικαίου, διακρίνεται σε πέντε επιμέρους θεματικές ενότητες, με κριτήριο τον Οργανισμό στο πλαίσιο του οποίου έχουν υιοθετηθεί (I. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, II. UNESCO, III. Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, IV. Συμβούλιο της Ευρώπης και V. Ευρωπαϊκή Ένωση) και περιλαμβάνει και συμβάσεις που δεν έχουν ακόμη υπογραφεί ή κυρωθεί από την Ελλάδα.

Για κάθε σύμβαση, διατίθεται ενεργός σύνδεσμος στην επίσημη ιστοσελίδα κάθε οργανισμού που περιλαμβάνει τα στοιχεία της σύμβασης. Στην περίπτωση που η σύμβαση έχει κυρωθεί από την Ελλάδα, διατίθεται σύνδεσμος προς τον κυρωτικό νόμο (ΦΕΚ - Εθνικό Τυπογραφείο).

Σημείωση:

Ο πλήρης Κατάλογος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Συμβάσεων είναι διαθέσιμος σε: http://www.nchr.gr/images/banners/List_of_Conventions.pdf.

Η ΕΕΔΑ ως φορέας Παρακολούθησης Ζητημάτων που άπτονται των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (monitoring)

Η διαρκής παρακολούθηση των ζητημάτων που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ή αλλιώς *monitoring*, συνιστά αναμφισβήτητα μία από τις σημαντικότερες λειτουργίες της ΕΕΔΑ. Βάσει τόσο του ιδρυτικού της νόμου, που την επιφορτίζει με τη «διαρκή παρακολούθηση των θεμάτων [προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου]» (άρθρο 1, παρ. 5 α'), όσο και των ελάχιστων προτύπων που θέτουν οι Αρχές των Παρισίων, σύμφωνα με τα οποία οι ΕΘΑΔ έχουν αρμοδιότητα «να προωθ[ούν] και να διασφαλίζ[ουν] την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας, των κανονισμών και των πρακτικών με τα διεθνή πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου, τα οποία δεσμεύουν το Κράτος, καθώς και την αποτελεσματική εφαρμογή τους» (Α.3 (b)), η ΕΕΔΑ έχει αναλάβει και φέρνει σε πέρας με ευθύνη και αποτελεσματικότητα το γενικό καθήκον παρακολούθησης της συμμόρφωσης των αρμόδιων κρατικών Αρχών με τα διεθνή, περιφερειακά ή/και εθνικά πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Πιο συγκεκριμένα, κατά το έτος 2017, η ΕΕΔΑ επέδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις ακόλουθες θεματικές:

Για το προσφυγικό – μεταναστευτικό ζήτημα

Ανακοίνωση με αφορμή την απόφαση του Αρείου Πάγου για τους οκτώ τούρκους στρατιωτικούς (30.1.2017)

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως του ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, και σε συνέχεια προηγούμενης δήλωσής της σχετικά με την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας των οκτώ τούρκων στρατιωτικών¹⁵, εξέδωσε, στις 30 Ιανουαρίου 2017, ανακοίνωση για να εκφράσει ομόφωνα την ικανοποίησή της για τις αποφάσεις του Αρείου Πάγου σχετικά με τη μη έκδοσή τους.

Η ΕΕΔΑ υπενθύμισε ότι η ανθρώπινη αξία και αξιοπρέπεια όπως αυτές διασφαλίζονται από την αρχή της δίκαιης δίκης και της απαγόρευσης κάθε μορφής βασανιστηρίων, ανήκουν στον πυρήνα του νομικού μας πολιτισμού, και αυτό αποτελεί αδιαπραγμάτευτη αρχή που διατρέχει όλα τα ευρωπαϊκά και διεθνή κείμενα δικαιωμάτων του ανθρώπου. Λαμβάνοντας υπόψη ότι στην παρούσα δυσμενή συγκυρία, η οποία έχει παγκόσμια χαρακτηριστικά, επιδιώκεται να κυριαρχήσουν οι απειλές, ο φόβος, η αβεβαιότητα και η υποχώρηση των θεμελιωδών αξιών και κανόνων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, η ΕΕΔΑ αναγνώρισε ότι οι αποφάσεις αυτές του Ανώτατου Πολιτικού και Ποινικού Δικαστηρίου της χώρας συμβολίζουν τη νίκη του κράτους δικαίου, τονίζοντας γι' ακόμη μία φορά ότι η ανεπηρέαστη εφαρμογή του Συντάγματος και της ΕΣΔΑ από την ανεξάρτητη ελληνική Δικαιοσύνη, συνιστά ύψιστο δικαιοκρατικό και θεσμικό εχέγγυο της Πολιτείας μας, στο οποίο δε χωρούν διαπραγματεύσεις, υπαναχωρήσεις και υπολογισμοί.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Ανακοίνωσης της ΕΕΔΑ με αφορμή την απόφαση του Αρείου Πάγου για τους οκτώ τούρκους στρατιωτικούς (30.1.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/prosfuges_metanastes/EEDA_Tourkoi_Stratiwtikoi_Areios_Pagos.pdf.

Επιστολή του Προέδρου της ΕΕΔΑ προς την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας και άλλων πόρων, Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (10.3.2017)

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. *supra*, σελ. 51.

Παρατηρήσεις επί του ΣχΝ για την ειδική επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων τρίτων χωρών (20.3.2017)

Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. *supra*, σελ. 34 επ.

¹⁵ ΕΕΔΑ, Δήλωση με αφορμή την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας των οκτώ τούρκων στρατιωτικών, 20.7.2016.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ στο ΣχΝ για την ειδική επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων (20.3.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/prosfuges_metanastes/ΕΕΔΑ_Paratiriseis_epitropeias.pdf.

Δελτίο Τύπου αναφορικά με την παρατεινόμενη κατάσταση στο Ελληνικό (4.5.2017)

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως ΕΘΑΔ, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο θεσμό της διεθνούς προστασίας και έχει εκδώσει σειρά σχετικών αποφάσεων (Δηλώσεις και Έκθεση με Συστάσεις), συνεχίζει δε να παρακολουθεί στενά τα ζητήματα της παροχής διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα¹⁶.

Με αφορμή την επείγουσα έκκληση της Διεθνούς Αμνηστίας προς τον Υπουργό Μεταναστευτικής Πολιτικής και τον Αναπληρωτή Υπουργό Προστασίας του Πολίτη¹⁷, η ΕΕΔΑ εξέφρασε την ιδιαίτερη ανησυχία της για τις συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών και προσφύγων που διαβιούν στον καταυλισμό του Ελληνικού και καλεί τις αρμόδιες αρχές να υλοποιήσουν άμεσα τις δεσμεύσεις τους και να μεταφέρουν τα στεγαζόμενα εκεί άτομα σε κατάλληλες δομές. Η ΕΕΔΑ υπενθύμισε ότι, ήδη από τον Ιούνιο του 2016, είχε διαπιστώσει μετά από σειρά επισκέψεων σε έξι κέντρα φιλοξενίας στην Ελλάδα¹⁸ σωρεία παραβιάσεων των δικαιωμάτων των αιτούντων διεθνή προστασία και των προσφύγων, ιδίως αναφορικά με τη μαζική και αδικριτη κράτησή τους στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, την πρόσβασή τους σε διαδικασίες διεθνούς προστασίας καθώς και σε αξιοπρεπείς υπηρεσίες διαμονής, υγείας και εκπαίδευσης.

Εκφράζοντας την αγωνία της για την όξυνση φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας, η ΕΕΔΑ κάλεσε και πάλι την Πολιτεία να τερματίσει άμεσα τη λειτουργία των μεγάλων κέντρων φιλοξενίας, καθώς και ανεπίσημων δομών φιλοξενίας που δεν πληρούν ούτε τους ελάχιστους όρους αξιοπρεπούς διαμονής. Επιπλέον, υπενθύμισε την ανάγκη ενίσχυσης των κέντρων φιλοξενίας με ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό καθώς και με προσωπικό διοικητικής και κοινωνικής μέριμνας (διερμηνείς, πολιτισμικοί διαμεσολαβητές, κοινωνικοί λειτουργοί, υδραυλικοί, ηλεκτρολόγοι, προσωπικό καθαριότητας και υποστήριξης της καλής λειτουργίας των εγκαταστάσεων) και επεσήμανε την ανάγκη λήψης μέτρων για την προστασία των ευάλωτων ομάδων καθώς και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των μεταναστών και προσφύγων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις.

16 Βλ. Δήλωση ΕΕΔΑ για τις σοβαρές διαστάσεις που έχει λάβει το προσφυγικό/μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα, 16.3.2016, Δημόσια Δήλωση ΕΕΔΑ για την τροπολογία που αλλάζει την σύνθεση των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφύγων, 17.6.2016, Έκθεση για τη συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016 για το προσφυγικό/μεταναστευτικό ζήτημα υπό το πρίσμα του Ν 4375/2016, 25.4.2016.

17 Διαθέσιμη σε: <https://www.amnesty.gr/action/petitions/20736/gynaikes-kai-koritsia-se-megalo-kindyno-exaitias-ton-mi-asfalon-kataylismou>.

18 ΕΕΔΑ, Έκθεση για τις συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα υποδοχής και φιλοξενίας μεταναστών και προσφύγων, Δεκέμβριος 2016.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο του Δελτίου Τύπου της ΕΕΔΑ αναφορικά με την παρατεινόμενη κατάσταση στο Ελληνικό (4.5.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/nea_epikairothta/deltia_turou/DT%20Elliniko.pdf.

Ανακοίνωση με αφορμή τις καταγγελίες για παράνομες επαναπροωθήσεις στον Έβρο (5.7.2017)*

Με ιδιαίτερα μεγάλη ανησυχία η ΕΕΔΑ πληροφορήθηκε τη σώρευση σοβαρότατων καταγγελιών για επαναλαμβανόμενες, άτυπες επαναπροωθήσεις ατόμων που ενδεχομένως χρήζουν διεθνούς προστασίας στην περιοχή του Έβρου¹⁹. Υπενθυμίζοντας πως βάσει της Διεθνούς Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων, οποιαδήποτε βίαιη επαναπροώθηση συνιστά κατάφωρη παραβίαση του διεθνούς δικαίου και του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ΕΕΔΑ εξέδωσε, στις 5 Ιουλίου 2017, ανακοίνωση εκφράζοντας την ευχή να ολοκληρωθεί όσο το δυνατόν ταχύτερα η ολοκλήρωση της διενεργούμενης διερεύνησης των εν λόγω καταγγελιών άτυπων επαναπροωθήσεων από όλους τους αρμόδιους φορείς της Πολιτείας. Επίσης, επεσήμανε ότι ακόμη και η υπόνοια πως υπάρχουν και λειτουργούν σε συστηματική πλέον βάση κρατικοί ή παρακρατικοί δίαυλοι έκνομης διαχείρισης μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών υπονομεύει κάθε έννοια κράτους δικαίου και εκθέτει διεθνώς τη Χώρα.

*Στη μνήμη της Α΄ Αντιπροέδρου της ΕΕΔΑ Αγγελικής Αργυροπούλου-Χρυσοχοΐδου

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Ανακοίνωσης της ΕΕΔΑ με αφορμή τις καταγγελίες για παράνομες επαναπροωθήσεις στον Έβρο (5.7.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/nea_epikairothta/Anakoinosi_EEDA_Epanaprowthiseis.pdf.

Δήλωση για την κατάσταση του συστήματος υποδοχής και ασύλου στη Χώρα (21.12.2017)

Παρακολουθώντας με ιδιαίτερη ανησυχία τις αυξανόμενες αναφορές για εκ νέου όξυνση των προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών στην Ελλάδα και ειδικότερα τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου, όπως είναι, μεταξύ άλλων, οι απολύτως ακατάλληλες συνθήκες διαβίωσης, η αποτυχία εντοπισμού των ευάλωτων ατόμων, η σημαντική επιδείνωση της ψυχικής υγείας των αιτούντων διεθνή προστασία ή η μεγάλη συχνότητα περιστατικών σεξουαλικής βίας²⁰ και υπενθυμίζοντας ότι όλοι οι μηχανισμοί υποδοχής και προστασίας στη Χώρα υφίστανται τρομα-

19 Δελτία Τύπου της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στις 29.5.2017 και 6.6.2017, διαθέσιμα σε <http://www.hlhr.gr/category/%CE%B4%CE%B5%CE%BB%CF%84%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%85/> και Καταγγελία Δικτύου Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών για παράνομη επαναπροώθηση Σύρων Προσφύγων στον Έβρο στις 26.5.2017, η οποία κοινοποιήθηκε στην ΕΕΔΑ στις 23.6.2017.

20 Γιατροί Χωρίς Σύνορα, Κατάσταση έκτακτης ανάγκης για την ψυχική υγεία στη Σάμο και στη Λέσβο, Οκτώβριος 2017, διαθέσιμη στη διεύθυνση https://msf.gr/sites/default/files/new_report_2017_final_gr_lowresspeads.pdf

κτική πίεση, λόγω του εγκλωβισμού στην ελληνική επικράτεια και ιδίως στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου, μεγάλου αριθμού αιτούντων προστασία ως αποτέλεσμα κυρίως της Κοινής Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας για την οποία η ΕΕΔΑ έχει κατ' επανάληψη εκφράσει τις αντιρρήσεις της²¹, η ΕΕΔΑ εξέδωσε, στις 21 Δεκεμβρίου 2017, δήλωση επισημαίνοντας, μεταξύ άλλων, την ανάγκη επανεξέτασης της πολιτικής γεωγραφικού περιορισμού στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, η οποία πολλές φορές λαμβάνει χώρα χωρίς τις απαιτούμενες δικαιοκρατικές εγγυήσεις.

Η ΕΕΔΑ παρακολουθεί στενά τα ζητήματα της παροχής διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα και έχει εκδώσει τα τελευταία χρόνια σειρά σχετικών Αποφάσεων και Συστάσεων. Ελέγχοντας συνολικά την πορεία του συστήματος παροχής προστασίας στους προσφυγικούς και μεταναστευτικούς πληθυσμούς στη χώρα, η ΕΕΔΑ εντόπισε δύο σημεία ιδιαίτερης σημασίας, όπως αυτά αναδεικνύονται και από τις πρόσφατες υπ' αριθμ. 2347/2017 και 2348/2017 αποφάσεις της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, που χρήζουν της αντίστοιχης προσοχής από όλα τα όργανα της Πολιτείας: την έννοια της 'ασφαλούς τρίτης χώρας' ενώπιον των δικαστηρίων και ζητήματα σχετικά με την σύσταση και συγκρότηση των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών.

Επανερχόμενη σε προηγούμενες συστάσεις της προς την ελληνική κυβέρνηση, η ΕΕΔΑ παρατήρησε ότι είναι απαραίτητο να τερματιστεί ο εγκλωβισμός αιτούντων διεθνή προστασία στα ελληνικά νησιά, για τον οποίο επισημαίνεται και η ανάγκη επανεξέτασής του, καθώς πολλές φορές λαμβάνει χώρα χωρίς τις απαιτούμενες δικαιοκρατικές εγγυήσεις, και να στηριχθεί η εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του πλαισίου υποδοχής και εξέτασης αιτημάτων διεθνούς προστασίας.

Παράλληλα, ως προς τις συνθήκες φιλοξενίας αιτούντων διεθνή προστασία, η ΕΕΔΑ πρότεινε:

- Την επιτάχυνση των διαδικασιών μετακίνησης των προσφύγων, ιδίως όσων ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, εντός των οικιστικών ιστών με ενίσχυση των προγραμμάτων ενοικίασης διαμερισμάτων.
- Την εξασφάλιση της πλήρους και αποτελεσματικής λειτουργίας των κέντρων φιλοξενίας, ιδίως με την ενίσχυσή τους με σταθερό ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό, προσωπικό διοικητικής μέριμνας αλλά και αστυνομικό προσωπικό για την ασφάλειά τους.
- Την άμεση αναβάθμιση της Υπηρεσίας Ταυτοποίησης και Υποδοχής από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής με επαρκές προσωπικό και πόρους.
- Την έκδοση το συντομότερο δυνατό του *Γενικού Κανονισμού Λειτουργίας των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης των Οργανισμών ίδρυσης και λειτουργίας όλων των Κέντρων Φιλοξενίας*.
- Την εξέταση και εφαρμογή εναλλακτικών της κράτησης μέτρων, σε περίπτωση που συντρέχει νόμιμος λόγος κράτησης, και τον τερματισμό της κράτησης ασυνόδευτων παιδιών, οικογενειών και ευάλωτων προσώπων.

21 ΕΕΔΑ, Έκθεση για τη συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας της 18^{ης} Μαρτίου 2016 για το προσφυγικό/μεταναστευτικό ζήτημα υπό το πρίσμα του Ν 4375/2016, 254.2016.

- Την επείγουσα αποκατάσταση του κενού και την ουσιαστική ρύθμιση της αρμοδιότητας επί των ασυνόδευτων ανηλίκων, η οποία εξακολουθούσε να εκκρεμεί από την υιοθέτηση του Ν 4375/2016. Η ασάφεια ως προς την αρμοδιότητα των δημόσιων φορέων στον τόσο ευαίσθητο και απαιτητικό τομέα της προστασίας ανηλίκων, δημιουργεί σοβαρότατα προβλήματα και δραματικές καθυστερήσεις, τόσο σε πρακτικά ζητήματα καθημερινής διαχείρισης (παραπομπή παιδιών από σημεία εισόδου, χώρους κράτησης, συνοδείες κ.α.) όσο και σε θεσμικά ζητήματα, τα οποία έχουν απόλυτη ανάγκη άμεσης ρύθμισης, και συγκεκριμένα την ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας για το θεσμό της Επιτροπείας, την υιοθέτηση κανονιστικού πλαισίου για τις δομές φιλοξενίας, τον σχεδιασμό και τον προγραμματισμό των χρηματοδοτήσεων.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Δήλωσης για την κατάσταση του συστήματος υποδοχής και ασύλου στη Χώρα (21.12.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/prosfuges_metanastes/Dilos_i_EEDA_Asylo.pdf.

Δελτίο Τύπου για τη Δήλωση της ΕΕΔΑ αναφορικά με την κατάσταση του συστήματος υποδοχής και ασύλου στη Χώρα (22.12.2017)

Η ΕΕΔΑ, ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας και ΕΘΑΔ, απέστειλε στους αρμόδιους φορείς της Πολιτείας, την από 21.12.2017 Δήλωσή της με θέμα την κατάσταση του συστήματος υποδοχής και ασύλου στη χώρα, εστιάζοντας ουσιαστικά στις βασικές της συστάσεις προς τις αρμόδιες κρατικές Αρχές.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο του Δελτίου Τύπου για τη Δήλωση της ΕΕΔΑ αναφορικά με την κατάσταση του συστήματος υποδοχής και ασύλου στη Χώρα (22.12.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/prosfuges_metanastes/EEDA_DT_ASYLO_2018.pdf.

Για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας

Παρατηρήσεις επί Εθνικών Εκθέσεων ενώπιον Διεθνών Οργάνων ελέγχου της εφαρμογής των προτύπων για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Παρατηρήσεις για την «Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) του Συμβουλίου της Ευρώπης – Ενέργειες ελληνικής πλευράς» (24.2.2017)

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. *supra*, σελ. 45 επ.

Το πλήρες κείμενο των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ για την «Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) του Συμβουλίου της Ευρώπης –

Ενέργειες ελληνικής πλευράς» (24.2.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/diakriseis/EEEDA_ECRI.pdf.

Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας

Η πρωτοβουλία για τη δημιουργία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας προωθήθηκε στα μέσα του έτους 2011 από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (UNHCR). Στο Δίκτυο συμμετείχαν, το 2017, 42 Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και φορείς της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίοι προσφέρουν ιατρικές, κοινωνικές και νομικές υπηρεσίες ή/και έρχονται σε άμεση επαφή με τα θύματα ρατσιστικής βίας ή θύματα άλλων βίαιων επιθέσεων που υποκινούνται από μίσος ή προκαταλήψεις και τέλος, οργανώσεις που έχουν δημιουργηθεί από τις ίδιες τις ομάδες που συνήθως γίνονται στόχος ρατσιστικής βίας.

Για περισσότερες λεπτομέρειες για το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας και τη δράση του κατά το 2017, βλ. *infra*, σελ. 101 επ.

Το πλήρες κείμενο της Ετήσιας Έκθεσης του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας 2017 είναι διαθέσιμο σε: http://rvrn.org/wp-content/uploads/2018/03/Report_2017gr.pdf.

Συμμετοχή στη Συνέντευξη Τύπου για την παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας 2016

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. *infra*, σελ. 75.

Συμμετοχή σε συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. *supra*, σελ. 47.

Συμμετοχή σε ΕΣΡΜ

Επιστολή Προέδρου ΕΕΔΑ, κυρίου Γεωργίου Σταυρόπουλου, προς την Πρόεδρο του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας και Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (3.10.2017)

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. *supra*, σελ. 50 επ.

Συμβολή για τις εργασίες που αφορούν το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά του Ρατσισμού στη βάση θέσεων που ήδη έχει υιοθετήσει η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ (Σεπτέμβριος 2017)

Η παρούσα συνεισφορά αποτελεί τη συμβολή της ΕΕΔΑ στο πλαίσιο των αποφάσεων της Ολομέλειάς της, η οποία θα συνεχίσει να παρακολουθεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τις εργασίες του ΕΣΡΜ. Οι σχετικές αποφάσεις της ΕΕΔΑ είναι προσβάσιμες και διαθέσιμες στην ιστοσε-

λίδα της ΕΕΔΑ: www.nchr.gr (βλ. και ειδικότερα, <http://www.nchr.gr/index.php/2013-04-03-10-23-48/2013-04-03-10-29-34>).

Ως προς την οργάνωση

► Στελέχωση

Η ΕΕΔΑ έχει τονίσει την αναγκαιότητα *επιστημονικής στήριξης* του ΕΣΡΜ από πρόσωπο ή πρόσωπα κατάλληλα καταρτισμένα και με εμπειρία. Η συμμετοχή εκπροσώπων της διοίκησης και άλλων φορέων οπωσδήποτε καλύπτει την ανάγκη αποτύπωσης της συνολικής εμπειρίας των αρμοδίων στα θέματα ρατσισμού. Δεν διασφαλίζει όμως την πλήρη ανταπόκριση του ΕΣΡΜ στις αναφερόμενες στο άρθρο 17 του ιδρυτικού του νόμου αρμοδιότητες. Η ΕΕΔΑ ενδεικτικά αναφέρει ότι η εκπόνηση μελετών για τα θέματα (άρθρο 17, παρ. 2 α'), η συγκέντρωση στοιχείων (άρθρο 17, παρ. 2 ε'), ακόμα δε περισσότερο η σύνταξη Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) κατά του Ρατσισμού (άρθρο 17, παρ. 2 η') δεν δύνανται να πραγματοποιηθούν χωρίς την *ad hoc* συνδρομή προσωπικού που να διαθέτει την απαραίτητη εξειδίκευση και το οποίο να απασχολείται ειδικά για τα σχετικά θέματα. Η κατάλληλη αυτή στελέχωση θα επιτρέψει και την έγκαιρη ολοκλήρωση του ΕΣΔ.

Ως προς τη μεθοδολογία

► Μελέτη-βάση

Η ΕΕΔΑ είχε εξ αρχής επισημάνει την ανάγκη η δράση του ΕΣΡΜ να γίνεται στο πλαίσιο συνεκτικής αποτίμησης και οριοθέτησης των ζητημάτων στα οποία αυτό καλείται να απαντήσει, στη βάση συγκεκριμένων ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων. Στο μέτρο, δε, που στην αρμοδιότητα του ΕΣΡΜ περιλαμβάνεται η σύνταξη ΕΣΔ είναι αναγκαίο να προκριθεί η σύνταξη μίας «μελέτης-βάσης» (*baseline study*).

Το γεγονός αυτό επισημαίνεται και από την ECRI στο μέτρο που ρητά προβλέπει ότι «Η εθνική στρατηγική θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να περιλαμβάνει μια ανάλυση της κατάστασης, μια επισκόπηση των υφιστάμενων μέτρων, των κενών και των αναγκών, καθώς και τις στρατηγικές συστάσεις για τον τρόπο αντιμετώπισής τους, συμπεριλαμβανομένων στόχων και μετρήσιμων δεικτών» (Εκθεση για την Ελλάδα, Πέμπτος κύκλος επιτήρησης, 24.2.2015, παρ. 74).

Για το σκοπό αυτό πρέπει να αξιοποιηθούν, μεταξύ άλλων, οι διαπιστώσεις για την κατάσταση στην Ελλάδα και τα συναφή προβλήματα που προέρχονται από εθνικούς φορείς, όπως το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, η ΕΕΔΑ, ο Συνήγορος του Πολίτη κ.λπ., καθώς και οι συστάσεις διεθνών οργανισμών.

► Χάραξη στρατηγικής - Νέα μέτρα

Το ΕΣΔ πρέπει να περιλαμβάνει τα μέτρα εκείνα τα οποία είναι κατάλληλα να απαντήσουν στις σύγχρονες προκλήσεις που αφορούν το ρατσισμό και τη ρητορική του μίσους στην Ελλάδα, με δεδομένη μάλιστα την έντονη και αυξητική τους αποτύπωση κατά την περίοδο της κρίσης. Στο πλαίσιο αυτό ένα ΕΣΔ δεν αρκεί να καταγράφει και να χαρτογραφεί «παθητικά» δράσεις που

ούτως ή άλλως επρόκειτο να γίνουν. Η ενθάρρυνση για αλλαγή και βελτίωση της τρέχουσας κατάστασης οφείλει πάντα να διαπνέει ένα ΕΣΔ.

Κατά συνέπεια, ένα ΕΣΔ πρέπει να *αιτιολογεί* τους λόγους για τους οποίους προκρίνονται τα μέτρα που περιλαμβάνει σε σχέση με άλλα. Δεν πρέπει, επίσης, να δημιουργεί *ψευδείς προσδοκίες* διακηρύσσοντας απλώς μέτρα η υλοποίηση των οποίων δεν είναι δυνατή.

Με άλλα λόγια, το ΕΣΔ είναι αναγκαίο να χαρακτηρίζεται από μια λογική πολιτικής στρατηγικής. Το ΕΣΔ, για την εκπόνηση του οποίου ήδη εξελίσσεται μία διϋπουργική συνεργασία, θα πρέπει να λειτουργήσει ως εφιαλτήριο και δεσμευτικό πλαίσιο για νέα μέτρα τα οποία πρέπει να ληφθούν.

- ▶ *Αποτίμηση των δράσεων του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (2013)*

Η ΕΕΔΑ κρίνει ότι για την κατάρτιση του ΕΣΔ για το ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία είναι απαραίτητη η αποτίμηση των δράσεων και η αξιολόγηση της υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, στο μέτρο που σε αυτό περιέχεται ειδικό κεφάλαιο για την Εξάλειψη του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (Κεφ. 10, σελ. 167 επ.).

Ως προς τους άξονες-συστάσεις

Τα κείμενα της ΕΕΔΑ που παγίως κοινοποιούνται στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας διαχρονικά αποτυπώνουν την κατάσταση των δικαιωμάτων στην Ελλάδα, διαπιστώνουν τυχόν κενά στην προστασία τους και απευθύνουν συστάσεις. Τα κείμενα αυτά ήδη άρα προτείνουν τους βασικούς άξονες για ένα ΕΣΔ.

Ρατσιστική Βία

Ειδικά για την αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας το έργο του *Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας* πρέπει να αποτελέσει βασική έμπνευση και πυξίδα για το ΕΣΔ.

Βλ. http://rvrn.org/wp-content/uploads/2017/04/Report_2016gr.pdf

Αναφορικά με τις αρχικές συστάσεις της ΕΕΔΑ του 2011, βλ. Προτάσεις για την αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας από την αστυνομία και τη δικαιοσύνη (2011)

Επιπλέον, σημειώνονται τα εξής:

Ως προς τη Νομοθέτηση:

- **Νέες διατάξεις:** Η ΕΕΔΑ εκτιμά ότι χρειάζονται ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της δημόσιας διάδοσης, δημόσιας διανομής ή παραγωγής ή αποθήκευσης ρατσιστικού υλικού²². Στις πρόσφατες, άλλωστε, καταληκτικές παρατηρήσεις της για την Ελλάδα, η Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ (*Human Rights Committee*) συστήνει την αναθεώρηση της ελληνικής νομοθεσίας κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζει ότι κάθε είδους ενθάρρυνση συμπεριφορών που υποκινούνται από προκατάληψη λόγω φύλου, εθνικότητας,

²² Council of Europe, European Commission Against Racism and Intolerance (ECRI), Report on Greece (fifth monitoring cycle), op.cit., σελ. 11-12.

φυλής, θρησκείας ή και άλλων ακόμη χαρακτηριστικών απαγορεύεται από το νόμο²³.

- Βελτιώσεις στην ισχύουσα νομοθεσία: η ΕΕΔΑ προτείνει στην διατύπωση της διάταξης του άρθρου 81Α ΠΚ να προστεθούν οι εξής λέξεις: « [...] λόγω των πραγματικών ή νομιζόμενων χαρακτηριστικών φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου». Επίσης, η ECRl συνιστά συγκεκριμένα η γλώσσα και η υπηκοότητα να περιλαμβάνονται στον κατάλογο των λόγων του άρθρου 81Α ΠΚ (ομοίως, βλ. τη σύσταση η γλώσσα και η υπηκοότητα να περιλαμβάνονται και στον κατάλογο των λόγων του άρθρου του νόμου 927/1979)²⁴.
- Κωδικοποίηση: Προβαίνοντας επομένως, σε γενική παρατήρηση, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι είναι σημαντικό το νομοθετικό πλαίσιο να διευρυνθεί όπου είναι αναγκαίο αλλά και να θωρακιστεί σε επίπεδο διατύπωσης (με νομοτεχνικές διατυπώσεις που διευκολύνουν την εφαρμογή των διατάξεων χωρίς να απομειώνουν την προστατευτική τους αξία, με τροποποιήσεις για λόγους ομογενοποίησης όπου αυτό είναι αναγκαίο κ.λπ.) και γενικότερα να συστηματοποιηθεί, ενδεχομένως και δια κωδικοποίησης, κατά τρόπο ώστε η εφαρμογή του στην πράξη να καθίσταται ευχερέστερη και άρα αποτελεσματικότερη. Είναι ευτυχές ότι στις αρμοδιότητες του Συμβουλίου το οποίο θεσπίζεται με το παρόν ΣχΝ περιλαμβάνονται δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Εκπαίδευση-Κατάρτιση

Σε ό,τι αφορά τους σπουδαστές της ΕΣΔΙ

Εκτός από τα γενικά θέματα ρατσισμού και ξενοφοβίας πρέπει να διασφαλιστεί η διδασκαλία (πχ. 2ωρης διάρκειας) και κατανόηση του εγκλήματος με ρατσιστικά περιστατικά και η διερεύνηση του ρατσιστικού κινήτρου. Η σχετική νομοθεσία είναι σημαντική (βλ. πιο κάτω λ.χ. 81 Α ΠΚ, 361Β ΠΚ, αντιρατσιστικός -υποκίνηση και άρνηση-, άρθρο 11 Ν 4443/2016).

Σε ό,τι ειδικά αφορά τους Εισαγγελείς, ο ρόλος τους στη διερεύνηση του ρατσιστικού κινήτρου είναι καίριος. Είναι σημαντικό το ρατσιστικό κίνητρο να προκύπτει ήδη κατά την εισαγωγή της υπόθεσης και να διασφαλίζεται κατά την ποινική προδικασία η αποτελεσματική συλλογή του προανακριτικού υλικού. Παρόλο που υπάρχουν Ειδικοί Εισαγγελείς για το Ρατσιστικό Έγκλημα, είναι αναγκαίο να εκπαιδευτούν όλοι οι Εισαγγελείς στα σχετικά θέματα, ώστε να διασφαλίζεται η ορθή αντιμετώπιση του φαινομένου σε όλη την Επικράτεια (πχ. να ξέρουν ότι πρέπει να το παραπέμψουν).

Σε ό,τι αφορά τους εν ενεργεία δικαστές και εισαγγελείς

Να ληφθεί πρωτοβουλία για ειδικά σεμινάρια στο πλαίσιο των όσων αναλύονται πιο πάνω.

²³ Human Rights Committee, Concluding observations on the second periodic report of Greece, CCPR/C/GRC/CO/2, Νοέμβριος 2015, διαθέσιμες και από τον ιστότοπο της ΕΕΔΑ, παρ. 14.

²⁴ Council of Europe, European Commission Against Racism and Intolerance (ECRI), Report on Greece (fifth monitoring cycle), op.cit., σελ. 12-13.

Ρητορική μίσους και ευαισθητοποίηση

Η τροποποίηση, συνεπώς, του Ν 927/1979 φαίνεται a priori να στοχεύει στη «δημιουργία ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου για την καταπολέμηση των εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας, καθώς και των εγκλημάτων που τελούνται με τέτοια κίνητρα, καλύπτοντας συγκεκριμένες και ειδικότερες πτυχές του θέματος, εισάγοντας νομικά μέσα προστασίας και προβλέποντας αναλογικές και αποτελεσματικές κυρώσεις»²⁵.

Είναι πρωταρχικής σημασίας, ωστόσο, να επισημανθεί ο κίνδυνος που εγκυμονεί, η εστίαση της δημόσιας προσοχής στην κύρωση του ρατσιστικού λόγου να λειτουργεί ως αντίβαρο στην απουσία οποιασδήποτε κύρωσης των πράξεων βίας. Η αντιμετώπιση του ρατσιστικού λόγου είναι ένα σημαντικό βήμα, που δύναται να λειτουργήσει προληπτικά ως προς την καταπολέμηση των πράξεων ρατσιστικής βίας. Σε καμία περίπτωση, εντούτοις, δε συνιστά εκπλήρωση της υποχρέωσης διερεύνησης, κύρωσης – και στην ουσία πραγματικής απαξίωσης – των πράξεων ρατσιστικής βίας. Για το λόγο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να αναδειχθεί με κάθε δυνατή έμφαση η αναγκαιότητα ανάληψης παράλληλης και αποτελεσματικής εκπαιδευτικής πρωτοβουλίας στα σχολεία και υλοποίησης μέτρων ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού ώστε να μην παγιωθεί η εντύπωση ότι η βία και ο ρατσισμός γίνονται αποδεκτά από την Πολιτεία και κατ' επέκταση από το κοινωνικό σύνολο.

Ρατσισμός και Κοινοβούλιο

Κοινοβουλευτική πρακτική και πολιτικά κόμματα

Η ίδια αυτή Επιτροπή του ΟΗΕ, όπως και άλλα διεθνή όργανα, έχουν ρητά εισηγηθεί την κήρυξη του κόμματος της Χρυσής Αυγής ως παράνομου²⁶. Προς την κατεύθυνση αυτή, η απόφαση του Ελληνικού Κοινοβουλίου να αναστείλει τη χρηματοδότηση του πολιτικού αυτού κόμματος αποτιμάται θετικά.

Η αντιμετώπιση όμως του ρατσιστικού πολιτικού λόγου απαιτεί ευρύτερα και συστηματικά μέτρα. Η ΕΕΔΑ έχει επισημάνει στα κείμενά της την ανάγκη αντιμετώπισης του πολιτικού λόγου και της πολιτικής πράξης με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Στο πλαίσιο αυτό, θεωρεί κρίσιμη τη σύσταση της Επιτροπής CERD του ΟΗΕ για τη λήψη μέτρων προκειμένου να διώκεται η προπαγάνδα και η υποκίνηση μίσους από πολιτικούς. Μάλιστα, η Επιτροπή του ΟΗΕ έχει ζητήσει για την επόμενη έκθεση της Ελλάδας την παροχή στοιχείων για τη δίωξη και τον ποινικό κολασμό τέτοιων πράξεων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν τη Χρυσή Αυγή και

²⁵ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Τροποποίηση του Ν 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)», παρ. 7, <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/t-1328-eis.PDF>.

²⁶ «Recalling its general recommendations No. 7 (1985) and No. 15 (1993) relating to the implementation of article 4 of the Convention, the Committee recommends the State party to bring its anti-racism legal framework in full compliance with the requirements of article 4 of the Convention, and ensure its strict application. The State party should among others, declare illegal, and prohibit, organizations which promote and incite racial discrimination, such as the Golden Dawn political party, as previously recommended by the Special Rapporteur on contemporary forms of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance, as well as by the Council of Europe Commissioner for Human Rights».

τα μέλη της²⁷. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ επισημαίνει την αναγκαιότητα επιτάχυνσης της δίκης της Χρυσής Αυγής καθώς και κάθε δίκης με συναφή χαρακτήρα.

Ενημέρωση, Κινητοποίηση, Κοινοβουλευτικές πρωτοβουλίες

Τα ως άνω συνέχονται με την ευρύτερη ανάγκη ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και ανάληψης πρωτοβουλιών και εντός του Κοινοβουλίου για τα ζητήματα αυτά. Η νομοθέτηση για την αντιμετώπιση είναι οπωσδήποτε σημαντική αλλά δεν επαρκεί. Ο ρόλος του Κοινοβουλίου είναι κρίσιμος και για την ευαισθητοποίηση της εφαρμογής της και της πίεσης προς αυτή την κατεύθυνση.

Και πάλι είναι σημαντική η αξιοποίηση του έργου της ΕΕΔΑ καθώς και των στοιχείων και των συμπερασμάτων που προκύπτουν από τις καταγραφές του Δικτύου.

Η ΕΕΔΑ εκφράζει την αγωνία της για τον προφανή κίνδυνο επανεμφάνισης περιστατικών οργανωμένων ρατσιστικών επιθέσεων σε βάρος προσφύγων και μεταναστών. Η Πολιτεία οφείλει να έχει έτοιμα γρήγορα αντανακλαστικά σε αυτό τον τομέα.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό το Ελληνικό Κοινοβούλιο μέσω και των διεθνών συνεργασιών του να μεταφέρει το μήνυμα της ευρύτερης ανάγκης προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου δεδομένης ιδίως της ανόδου του ρατσισμού σε ολόκληρη την Ευρώπη σε ένα πολιτικό περιβάλλον που δεν θέτει σε προτεραιότητα την κοινωνική ενσωμάτωση, την καταπολέμηση του ρατσισμού, των διακρίσεων και της ρητορικής μίσους.

Για τη διευκόλυνση άσκησης δικαιώματος ψήφου από τους εκτός Επικρατείας Έλληνες πολίτες

Έκθεση της ΕΕΔΑ για τη Διευκόλυνση άσκησης δικαιώματος ψήφου από τους εκτός Επικρατείας Έλληνες πολίτες: η υλοποίηση του συνταγματικού συμβολαίου ως δημοκρατική και κοινωνική αναγκαιότητα (21.12.2017)²⁸

Με την παρούσα έκθεση, η ΕΕΔΑ επιδιώκει και προσδοκά να διευκολύνει την Ελληνική Πολιτεία προσφέροντας στον Έλληνα νομοθέτη ένα εργαλείο: μία εργασία αναφοράς την οποία μπορεί να αξιοποιήσει σε μελλοντική θεσμοθέτηση του δικαιώματος ψήφου των εκτός Επικρατείας Ελλήνων πολιτών. Μολονότι, σε γενικές γραμμές, ούτε το Σύνταγμα, ούτε οι συναφείς διεθνείς και περιφερειακές συνθήκες, ούτε η ερμηνεία τους από τα αρμόδια διεθνή δικαιοδοτικά όργανα απαιτούν τη θετική λήψη μέτρων που να επιτρέπουν στους εκτός Επικρατείας εκλογείς την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν από τον τόπο εγκατάστασής τους, δεν μπορεί να θεωρηθεί πως ο Έλληνας Συντακτικός νομοθέτης είναι, ή έχει υπάρξει, ουδέτερος ως προς την ενεργοποίηση του σχετικού δικαιώματος. Απεναντίας, ήδη από την αναθεώρηση του 1975, έχει κάνει βήματα προς την κατεύθυνση της διευκόλυνσης της άσκησης του εν λόγω δικαιώματος. Η

²⁷ «Take appropriate measures to prosecute individuals, including politicians, for the acts prescribed by article 4, and provide information in its next report about police investigations, criminal proceedings, and sentences, including those related to the Golden Dawn political party and its members».

²⁸ Εισηγητές: Γεώργιος Γεραπετρίτης, Καθηγητής, Μέλος της ΕΕΔΑ και Δρ. Άννα Ειρήνη Μπάκα, Επιστημονική Συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ. Η παρούσα Έκθεση υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ, στη συνεδρίαση της 21ης Δεκεμβρίου 2017.

συγκριτική, δε, επισκόπηση της νομοθεσίας των κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης καταδεικνύει την ανάδυση μίας κοινής ευρωπαϊκής συνταγματικής παράδοσης που επιτρέπει, πλέον, στην πλειονότητα των Ευρωπαίων πολιτών να ψηφίζουν από το εξωτερικό.

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που μπορούν και πρέπει να εξεταστούν για τη διατύπωση μίας ολοκληρωμένης νομοθετικής πρότασης. Μολονότι οι εξειδικεύσεις αυτές προϋποθέτουν εμπειριστατωμένη συγκριτική έρευνα και επιστημονική στοιχειοθέτηση, δεν δημιουργούν σε καμία περίπτωση ανυπέρβλητα εμπόδια για τον Έλληνα νομοθέτη, το ιστορικό χρέος του οποίου παραμένει η κατά συνταγματική εξουσιοδότηση ενδυνάμωση της φωνής των εκτός Επικρατείας Ελλήνων πολιτών μέσω της πραγμάτωσης της σχετικής συνταγματικής επιταγής, η οποία δεν πρέπει να μείνει κενό γράμμα. Ιδιαίτερα στην παρούσα δυσμενή κοινωνική και οικονομική συγκυρία, η χορήγηση δικαιώματος ψήφου στους εκτός Επικρατείας Έλληνες πολίτες αποτελεί ηθική υποχρέωση της Πολιτείας, ενώ η ψήφιση του σχετικού εκτελεστικού νόμου έχει πλέον λάβει τη μορφή κοινωνικού και πολιτικού επείγοντος, δεδομένου του διαρκώς αυξανόμενου αριθμού απόδημων Ελλήνων, πολλοί εκ των οποίων διατηρούν ελπίδες επαναπατριsmού.

Δεδομένης της πολιτικής και συνταγματικής ανάγκης επίτευξης ευρύτατης συναίνεσης μεταξύ όλων των πολιτικών δυνάμεων της χώρας από το τεχνικό-νομοπαρασκευαστικό, ακόμη, επίπεδο, γεγονός που καταφαίνεται από τις προηγούμενες αποτυχημένες νομοθετικές προσπάθειες, η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του ρόλου της ως του ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου της ελληνικής Πολιτείας για θέματα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, και σε συνέχεια Δήλωσής της στις 20 Ιουλίου 2016 στην οποία είχε προαναγγείλει τη σύνταξη της παρούσας Έκθεσης, απευθύνει προς την Ελληνική Πολιτεία και όλους τους εμπλεκόμενους φορείς σειρά συστάσεων, στη βάση του υπάρχοντος συνταγματικού, κανονιστικού και νομολογιακού πλαισίου, βέλτιστων πρακτικών όπως προκύπτουν από εμπειριστατωμένη συγκριτική μελέτη των μεθόδων ψηφοφορίας στα υπόλοιπα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη του Συμβουλίου της Ευρώπης καθώς και των εν γένει συστάσεων της Επιτροπής της Βενετίας και του Συμβουλίου του Απόδημου Ελληνισμού.

Τέλος, η ΕΕΔΑ καλεί όλους τους αρμόδιους φορείς σε άμεση έναρξη διαλόγου προς την κατεύθυνση της επίτευξης της αναγκαίας, κατά το Σύνταγμα, ευρύτερης δυνατής συναίνεσης για αυτό το μείζον πολιτειακό και δικαιωματικό ζήτημα που εκκρεμεί αρρύθμιστο εδώ και δεκαετίες στη χώρα μας.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Έκθεσης της ΕΕΔΑ για τη Διευκόλυνση άσκησης δικαιώματος ψήφου από τους εκτός Επικρατείας Έλληνες πολίτες: η υλοποίηση του συνταγματικού συμβολαίου ως δημοκρατική και κοινωνική αναγκαιότητα (21.12.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/politika_dikaiomata/ektos_Epikrateias.pdf.

Για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας

Δήλωση με αφορμή τις τελευταίες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ελλάδα και την Ευρώπη (14.6.2017)

Με αφορμή τις τελευταίες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ελλάδα και την Ευρώπη, η ΕΕΔΑ

εξέδωσε Δήλωση στην οποία εξέφρασε την έντονη ανησυχία της για τα διαρκώς αυξανόμενα περιστατικά τρομοκρατίας που κατατείνουν στην απαξίωση της ανθρώπινης ζωής. Η ΕΕΔΑ καταδίκασε απερίφραστα ενέργειες που υπονομεύουν την κοινωνική ειρήνη, τρομοκρατούν τον πολίτη και το κοινωνικό σύνολο, απαξιώνουν και εκμηδενίζουν θεμελιώδεις κατακτήσεις του ανθρώπινου πολιτισμού, όπως είναι ο σεβασμός στη ζωή και την αξία του ανθρώπου, εξέφρασε, δε, την ιδιαίτερη ανησυχία της για το βαθμό στον οποίο προστατεύονται και γίνονται σεβαστά θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτό στη ζωή και την ασφάλεια.

Συμμεριζόμενη, τέλος, την ίδια αγωνία που εκφράζεται στο προοίμιο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου εξαιτίας της συστηματικής, απόλυτης περιφρόνησης, στο όχι τόσο μακρινό παρελθόν, των δικαιωμάτων του ανθρώπου, η οποία οδήγησε σε σωρεία πράξεων βαρβαρότητας, η ΕΕΔΑ κάλεσε όλες τις αρμόδιες Αρχές της Πολιτείας να εξαντλήσουν κάθε πρόσφορο μέσο προκειμένου να αντιμετωπίσουν σθεναρά και ανυποχώρητα μισαλλόδοξες συμπεριφορές κάθε μορφής, απειλές κατά της ζωής, πράξεις αυτοδικίας και τρομοκρατικές πράξεις που ναρκοθετούν την ειρηνική κοινωνική συμβίωση, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου, τα οποία αποτελούν ύψιστες κατακτήσεις του πολιτισμού μας, τηρώντας πάντοτε απαρέγκλιτα τις αρχές της νομιμότητας και τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας για το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Δήλωσης με αφορμή τις τελευταίες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ελλάδα και την Ευρώπη (14.6.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/tromokratia/dilos_i_tromokratia_june_2017.pdf.

Διαχείριση των αρνητικών επιπτώσεων της τρομοκρατίας στα δικαιώματα του ανθρώπου (27.10. 2017)

Ανταποκρινόμενη σε αίτημα της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (*Human Rights Council Advisory Committee*) σχετικά με συγκεκριμένα δεδομένα, στατιστικά, βέλτιστες πρακτικές και προκλήσεις στην αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της τρομοκρατίας στα δικαιώματα του ανθρώπου, και ιδίως των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών, η ΕΕΔΑ απέστειλε τις σχετικές Θέσεις της.

Παράλληλα, αφού επισήμανε ότι καταδικάζει απερίφραστα ενέργειες που υπονομεύουν την κοινωνική ειρήνη, τρομοκρατούν τον πολίτη και το κοινωνικό σύνολο, απαξιώνουν και εκμηδενίζουν θεμελιώδεις κατακτήσεις του ανθρώπινου πολιτισμού, όπως είναι ο σεβασμός στη ζωή και την αξία του ανθρώπου, εξέφρασε την ιδιαίτερη ανησυχία της για το βαθμό στον οποίο προστατεύονται και γίνονται σεβαστά θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτό στη ζωή και την ασφάλεια. Για το λόγο αυτό, η ΕΕΔΑ κάλεσε, για ακόμη μία φορά, όλες τις αρμόδιες Αρχές της Πολιτείας να εξαντλήσουν κάθε πρόσφορο μέσο προκειμένου να αντιμετωπίσουν σθεναρά και ανυποχώρητα μισαλλόδοξες συμπεριφορές κάθε μορφής, απειλές κατά της ζωής, πράξεις αυτοδικίας και τρομοκρατικές πράξεις που ναρκοθετούν την ειρηνική κοινωνική συμβίωση, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου, τα οποία αποτελούν ύψιστες κατακτήσεις του

πολιτισμού μας, τηρώντας πάντοτε απαρέγκλιτα τις αρχές της νομιμότητας και τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας για το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Για την κοινωνική ασφάλιση

Επείγουσα Δήλωση της ΕΕΔΑ σχετικά με τα εργασιακά και κοινωνικοασφαλιστικά δικαιώματα στην Ελλάδα (28.4.2017)

Σε συνέχεια των ομόφωνων αποφάσεων της Ολομέλειάς της:

- το 2010 για την ανάγκη διαρκούς σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά την άσκηση της στρατηγικής εξόδου της οικονομίας και της κοινωνίας από την κρίση του εξωτερικού χρέους,
- το 2011 για την επιτακτική ανάγκη να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων,
- το 2013 για την ανάγκη συμβατότητας των μέτρων λιτότητας προς διεθνείς κανόνες προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου,
- το 2015 για την επίδραση των συνεχιζόμενων μέτρων λιτότητας στα δικαιώματα του ανθρώπου, καθώς και
- της ανοικτής επιστολής το 2014 του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI) προς τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τη λήψη μέτρων εξάλειψης των σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που επέφεραν τα μέτρα λιτότητας στην Ελλάδα,

η ΕΕΔΑ εξέδωσε την παρούσα Επείγουσα δήλωση για να υπενθυμίζει εκ νέου τις δεσμεύσεις και τις υποχρεώσεις των θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και όλων των Κρατών Μελών της, καθώς επίσης και να διατυπώσει την ιδιαίτερη ανησυχία της, στο βαθμό που η εφαρμογή συνεχιζόμενων μέτρων λιτότητας αντιστρέφει την ιεράρχηση των αξιών και των στόχων της ΕΕ, δίνοντας προτεραιότητα στους δημοσιονομικούς στόχους σε βάρος των θεμελιωδών κοινωνικών αξιών και διαταράσσοντας τη δίκαιη ισορροπία οικονομικών και κοινωνικών στόχων κατά την εφαρμογή εθνικής πολιτικής ανάκαμψης από την κρίση χρέους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να διαβρώνονται τα θεσμικά θεμέλια της ΕΕ ως μιας ένωσης λαών, που στηρίζεται στο σεβασμό και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ισότητας και της αλληλεγγύης.

Προς το σκοπό αυτό, κάλεσε εκ νέου σε ό,τι αφορά στα δικαιώματα που σχετίζονται με την εργασία και την κοινωνική ασφάλιση και ασφάλεια

- στη μη λήψη περαιτέρω μέτρων λιτότητας και στην αναθεώρηση των υφισταμένων μέτρων που παραβιάζουν το εθνικό, Ευρωπαϊκό και διεθνές κανονιστικό πλαίσιο προστασίας της εργασίας, της συνδικαλιστικής ελευθερίας και της κοινωνικής ασφάλισης,
- στη χωρίς καθυστέρηση υιοθέτηση ρυθμίσεων για την αποκατάσταση του συστήματος και των αρχών των συλλογικών διαπραγματεύσεων και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας του Ν 1876/1990, όπως και την επαναφορά της ισχύος των διατάξεων

του που βρίσκονται σε αναστολή, το σεβασμό της συνδικαλιστικής ελευθερίας, της συλλογικής αυτονομίας και των αρχών του κοινωνικού διαλόγου, την προστασία του μισθού και των θέσεων εργασίας, την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, την αποτελεσματική διασφάλιση της κρατικής εγγύησης στη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης και ασφάλειας, την αποκατάσταση της απόλαυσης των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλειας και ασφάλισης με βάση την κοινωνική δικαιοσύνη και την κοινωνική αλληλεγγύη, την απάλειψη των συστηματικών διακρίσεων εις βάρος των νέων στην απασχόληση (π.χ. στην αμοιβή), την αντιμετώπιση των δυσανάλογα δυσμενών επιπτώσεων της κρίσης και των μέτρων λιτότητας στις ευάλωτες ομάδες,

- στη διαμόρφωση μόνιμου μηχανισμού αξιολόγησης και αποτίμησης των επιπτώσεων των μέτρων λιτότητας, όχι μόνο ως προς την απόλαυση, αλλά και ως προς την πρόσβαση στα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των προσώπων που διαβιούν στην Ελλάδα αλλά και γενικότερα στο έδαφος της ΕΕ (Human Rights Impact Assessment), δεδομένης της δέσμευσης για την προστασία της κοινωνικής προστασίας και ασφάλειας και της κοινωνικής συνοχής, τα οποία οι Ευρωπαϊκοί θεσμοί και τα Κράτη-μέλη της ΕΕ, χωριστά και από κοινού, έχουν υποχρέωση να εγγυώνται,
- σε ειλικρινή και άμεση συστράτευση των θεσμών της ΕΕ και όλων των Κρατών Μελών προς διάσωση των αξιών που στηρίζουν το Ευρωπαϊκό κοινωνικό κεκτημένο και αποκατάσταση της ρυθμιστικής βαρύτητας των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Επείγουσας Δήλωσης της ΕΕΔΑ σχετικά με τα εργασιακά και κοινωνικοασφαλιστικά δικαιώματα στην Ελλάδα (28.4.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/nea_epikairothta/DILOSI_%20EEDA_KOINONIKOASFALISTIKA_28.4.2017.pdf.

Για την ειδική αγωγή και εκπαίδευση (ΕΑΕ)

Δήλωση ΕΕΔΑ για τη Διασφάλιση της έγκαιρης έναρξης του σχολικού έτους 2017-2018 για τα παιδιά με αναπηρίες και/ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (5.7.2017)²⁹

Η ΕΕΔΑ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία και έχει ασχοληθεί ειδικά με δύο υψίστης προτεραιότητας για αυτήν θεματικές: την προστασία της παιδικής ηλικίας³⁰ και την προαγωγή των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες και/ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (εφεξής ΕΕΑ)³¹. Στο

29 Το παρόν κείμενο Δήλωσης εγκρίθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ την 5η Ιουλίου 2017 και αποτελεί επικαιροποίηση της αντίστοιχης Δήλωσης της ΕΕΔΑ της 22ας Ιουλίου 2016. Τις Δηλώσεις επεξεργάστηκαν και εισηγήθηκαν στην Ολομέλεια οι Ε. Βαρχαλαμά, Β' Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ, Ι. Λυμβαίος, Μέλος της ΕΕΔΑ, Ρ. Φράγκου, Επιστημονική Συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ και Ι. Κουβαριτάκη εκ μέρους του Συνηγόρου του Πολίτη/Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού.

30 ΕΕΔΑ, Συστάσεις για την Προστασία της Παιδικής Ηλικίας: Υγεία και Πρόνοια, 2014.

31 ΕΕΔΑ, Συστάσεις της ΕΕΔΑ με αφορμή Σχέδιο Νόμου για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, 2014.

πλαίσιο αυτό του θεσμικού της ρόλου και ενόψει της επικείμενης έναρξης του νέου σχολικού έτους (2017-2018), η ΕΕΔΑ εξέδωσε Δήλωση, επανερχόμενη ουσιαστικά στις Συστάσεις της³² που δυστυχώς παραμένουν επίκαιρες, προκειμένου να εκφράσει εκ νέου τον προβληματισμό της για τη μερική μόνο εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας για την ειδική εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρίες και τη βαθιά ανησυχία της για τον κίνδυνο ετεροχρονισμένης – για ακόμη μια φορά – έναρξης του σχολικού έτους για τα παιδιά με αναπηρίες και/ή ΕΕΑ που φοιτούν με παράλληλη στήριξη ή σε τμήματα ένταξης γενικών σχολείων ή σε Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (εφεξής ΣΜΕΑΕ).

Με αφετηρία το αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι το δικαίωμα στην εκπαίδευση – όλων των παιδιών – είναι καθεαυτό θεμελιώδες και καταλυτικό για την υλοποίηση των ατομικών και πολιτικών ελευθεριών, καθώς και των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και ότι η μη πραγμάτωσή του καθιστά την πρόσβαση σε άλλα δικαιώματα θεωρητική και το άτομο ευάλωτο σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων³³, η ΕΕΔΑ θέλησε να επιστήσει την προσοχή των αρμόδιων Αρχών στην επιτακτική ανάγκη διασφάλισης της πλήρους εφαρμογής του δικαιώματος στην εκπαίδευση, όπως αυτό κατοχυρώνεται σε εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή νομικά κείμενα προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς από τη διαδικασία παρακολούθησης της εφαρμογής τους προέκυψαν πολλά και σημαντικά προβλήματα.

Υπό το φως των επιστημόνων αυτών και λαμβάνοντας υπόψη, πέραν των Καταληκτικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων των διεθνών ελεγκτικών οργάνων για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου³⁴, καθώς και το Πόρισμα του Βοηθού Συνηγόρου του Πολίτη σχετικά με την προβληματική υλοποίηση του δικαιώματος στην εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρίες και/ή ΕΕΑ³⁵, η ΕΕΔΑ, επανερχόμενη ουσιαστικά σε παλαιότερες και πάγια – δυστυχώς – επαναλαμβανόμενες Συστάσεις της³⁶, διατύπωσε εκ νέου τόσο γενικού ενδιαφέροντος παρατηρήσεις – όπως ενδεικτικά σχετικά με τη συμπληρωματική λειτουργία της ΕΑΕ από ευρωπαϊκά προγράμματα και την ισότιμη ένταξή της στον κρατικό προϋπολογισμό ή τον κατάλληλο προγραμματισμό της ΕΑΕ για την έγκαιρη κάλυψη των αναγκών των μαθητών με αναπηρίες

32 ΕΕΔΑ, Δήλωση ΕΕΔΑ για τη Διασφάλιση της έγκαιρης έναρξης του σχολικού έτους για τα παιδιά με αναπηρία και/ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, 2016.

33 UN, Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR), General Comment 11: Plans of action for primary education (art.14), 10 May 1999, E/C.12/1999/4, παρ. 4.

34 Βλ. την ιδιαίτερου ενδιαφέροντος καταδίκη της Γαλλίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης για μη συμμόρφωσή της με τις διεθνείς υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 15, παρ. 1, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (ΕΚΧ) για διασφάλιση του δικαιώματος των προσώπων που μειονεκτούν σωματικά ή διανοητικά στην εκπαίδευση Council of Europe, European Committee of Social Rights, European Action of the Disabled (AEH) v. France, Complaint No. 81/2012, Strasbourg, 11 September 2013; Committee of Ministers, Resolution CM/ResChS(2014)2, Action européenne des handicapés (AEH) v. France, Complaint No. 81/2012 (Adopted by the Committee of Ministers on 5 February 2014 at the 1190th meeting of the Ministers' Deputies).

35 Συνήγορος του Πολίτη, Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού, Πόρισμα με θέμα «Προβλήματα στην υλοποίηση του δικαιώματος στην εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρία ή/και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», Νοέμβριος 2015. Βλ. και Συνήγορος του Πολίτη, Ετήσια Έκθεση 2016, σελ. 86 επ.

36 ΕΕΔΑ, Συστάσεις της ΕΕΔΑ με αφορμή Σχέδιο Νόμου για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, 2014.

και/ή ΕΕΑ – όσο και ειδικότερου ενδιαφέροντος παρατηρήσεις – όπως για παράδειγμα σχετικά με την αντιστοίχιση διατιθέμενων πιστώσεων με το θεσμικό πλαίσιο και τις πραγματικές διαπιστωμένες ανάγκες των μαθητών με αναπηρίες και/ή ΕΕΑ ή την ειδική επιμόρφωση, κατάρτιση και επανακατάρτιση του προσωπικού που απασχολείται στην ΕΑΕ.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Δήλωσης για τη Διασφάλιση της έγκαιρης έναρξης του σχολικού έτους 2017-2018 για τα παιδιά με αναπηρίες και/ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (5.7.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/lygeia/EidikiAgvgh_2017.pdf.

Ανακοίνωση της ΕΕΔΑ σχετικά με την παροχή υπηρεσιών ειδικής αγωγής (30.1.2017)

Προκρίνοντας ως υψίστης προτεραιότητας την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες καθώς και των δικαιωμάτων του παιδιού, η ΕΕΔΑ παρακολουθεί με ιδιαίτερο προβληματισμό τη διαδικασία σε σχέση με τη διαμόρφωση ενιαίας σύμβασης για την παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας για συνεδρίες ειδικής αγωγής μεταξύ του ΕΟΠΠΥ και ιδιωτών παρόχων υπηρεσιών υγείας.

Ειδικότερα, επισημαίνοντας ότι, υπό το φως των γενικών αρχών για την προστασία των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, η Πολιτεία πρέπει να διασφαλίζει ότι οι υπηρεσίες υγείας-ειδικής αγωγής, ανεξάρτητα από το αν αυτές παρέχονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς παρόχους, πρέπει να είναι διαθέσιμες, χωρίς διάκριση, προς όλους τους δικαιούχους, προσβάσιμες και ποιοτικές, η ΕΕΔΑ κάλεσε την Πολιτεία να εξασφαλίσει ότι κανένα άτομο με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δεν θα στερηθεί των αναγκαίων εξατομικευμένων υπηρεσιών ειδικής αγωγής, ιδίως όταν η τρέχουσα τροποποίηση των προϋποθέσεων για την παροχή των υπηρεσιών διενεργείται μεσούσης της θεραπευτικής-εκπαιδευτικής-αποκαταστασιακής περιόδου.

Περαιτέρω, υπενθύμισε, μεταξύ άλλων, ότι στις αποφάσεις που αφορούν παιδιά είτε λαμβάνονται από τα νομοθετικά όργανα είτε από τις διοικητικές αρχές πρέπει να διασφαλίζεται το υπέρτερο συμφέρον τους (Ν. 2101/1992, ΦΕΚ Α' 192/2.12.1992) υπό την οπτική και της βελτιστοποίησης της συμμετοχής τους στο κοινωνικό γίνεσθαι ως μελλοντικών ενηλίκων, όπως αυτό επισημαίνεται ομόθυμα και από όλους τους φορείς που εμπλέκονται στην προαγωγή και προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Ανακοίνωσης σχετικά με την παροχή υπηρεσιών ειδικής αγωγής (30.1.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/nea_epikairothta/Dilwsi_EEDA_gia_thn_EAE_5_Iouliou_2017.pdf.

Για την προστασία των υπερασπιστών των δικαιωμάτων του ανθρώπου (human rights defenders)

Ανακοίνωση για την Καθηγήτρια Εγκληματολογίας και πρώην Μέλος της ΕΕΔΑ, Αναστασία Τσουκαλά (22.11.2017)

Η ΕΕΔΑ εξέδωσε, στις 22 Νοεμβρίου 2017, ανακοίνωση, αφενός, για να ευχηθεί ταχεία ανάρρωση στην κυρία Αναστασία Τσουκαλά, Καθηγήτρια Εγκληματολογίας και πρώην Μέλος της, αφετέρου, για να καταδικάσει απερίφραστα ενέργειες που προσβάλλουν ή θέτουν σε δι- ακινδύνευση το δικαίωμα στη ζωή και τη σωματική ακεραιότητα, κεφαλαιώδη δικαιώματα που ανήκουν στον πυρήνα του νομικού πολιτισμού.

Η θέση αυτή της ΕΕΔΑ προκύπτει από την εικοσαετή της λειτουργία στη βάση του σεβασμού των δημοκρατικών απόψεων των 35 φορέων που μετέχουν στη σύνθεσή της, καθώς και από την ευθύνη λειτουργίας του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας που συνηγορούν απερίφραστα στη συνολική καταδίκη περιστατικών, όπως τις στοχοποιήσεις και επιθέσεις εναντίον μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας και υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στη διαρκή ανάγκη η Πολιτεία να υπηρετήσει αποτελεσματικά την υποχρέωση προστασίας των ύψιστων αυτών δικαιωμάτων.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Ανακοίνωσης για την Καθηγήτρια Εγκληματολογίας και πρώην Μέλος της, Αναστασία Τσουκαλά (22.11.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/Anakoinosi_tsoukala.pdf.

Η ΕΕΔΑ ως φορέας Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που ορίζουν οι Αρχές των Παρισίων, η προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου συνδέεται άρρηκτα, μεταξύ άλλων, με την ευαισθητοποίηση του κοινού, την πληροφόρηση, την εκπαίδευση και την αξιοποίηση των ΜΜΕ (Α.3 (g)), περιλαμβάνοντας, κατά την ερμηνεία της Υποεπιτροπής Διαπίστευσης, όλες εκείνες τις πρωτοβουλίες που συντείνουν στην καλλιέργεια μιας κουλτούρας σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την εξοικείωση της κοινωνίας με ζητήματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου³⁷. Το Α και το Ω για την αποτελεσματική προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι η γνώση. Η ενημέρωση και η εκπαίδευση με στόχο την ευαισθητοποίηση και τη διάδοση της γνώσης σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου συνιστούν θεμελιώδη παράμετρο της προώθησης, λαμβανομένου υπόψη ότι η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου εξαρτάται ουσιαστικά από το βαθμό ενημέρωσης των πολιτών για τα δικαιώματά τους και τους μηχανισμούς που τίθενται στη διάθεσή τους για την εφαρμογή των δικαιωμάτων

³⁷ GANHRI, General Observations of the Sub-Committee on Accreditation [Adopted by the GANHRI Bureau at its Meeting held in Geneva on 21 February 2018], G.O.1.2, σελ. 7.

αυτών. Όσο κρίσιμη κι αν είναι, ωστόσο, η διάδοση της γνώσης για τη διασφάλιση ενός κλίματος σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, από μόνη της δεν είναι αρκετή. Πρέπει να συνοδεύεται από την αποφασιστικότητα των κρατικών Αρχών και όλων των εμπλεκόμενων στην προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου φορέων να γίνει η γνώση πραγματικότητα. Και στο σημείο αυτό έρχονται οι ΕΘΑΔ να διαδραματίσουν έναν κομβικής σημασίας ρόλο, ο οποίος δεν περιορίζεται μόνο στην ενημέρωση των πολιτών για τα δικαιώματά τους, αλλά επεκτείνεται και στην ενθάρρυνση και ενίσχυση των κρατικών οργάνων να κάνουν πράξη την εφαρμογή τους, αφενός, μέσω της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για ζητήματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αφετέρου, μέσω της εκπαίδευσης και της έρευνας στα δικαιώματα του ανθρώπου.

Ευαισθητοποίηση της Κοινής Γνώμης

Πράγματι, η αποστολή της προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου εκπληρώνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο μέσω της πληροφόρησης και της διάδοσης της γνώσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου και περιλαμβάνει ένα σύνολο δραστηριοτήτων, μεταξύ των οποίων η συλλογή, παραγωγή και διάδοση ενημερωτικού υλικού, η διοργάνωση σχετικών εκδηλώσεων προώθησης και η συνεργασία με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Κοινός παρονομαστής στο σύνολο των δραστηριοτήτων αυτών είναι η επιδίωξη της αύξησης ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης σε θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου και η ενημέρωση των πολιτών για τα δικαιώματά τους και τους διαθέσιμους μηχανισμούς προάσπισής τους.

Υπό το φως των πιο πάνω παρατηρήσεων και λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του ιδρυτικού νόμου της ΕΕΔΑ, ο οποίος ρητά της αναθέτει την ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σε θέματα σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου την (άρθρο 1, παρ. 6, Ν 2667/1998), η ΕΕΔΑ ανέλαβε, κατά το 2017, τις ακόλουθες πρωτοβουλίες προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου:

Συμμετοχή σε ημερίδες και άλλες εκδηλώσεις με θέμα την προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου

Ημερίδα με θέμα *Η Ελλάδα ενώπιον των Διεθνών Οργάνων Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (13.2.2017)*

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε σε ημερίδα που συνδιοργάνωσαν η Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας με θέμα «Η Ελλάδα ενώπιον των Διεθνών Οργάνων Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου». Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Προεδρεύουσα του Ε΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ για τη Διεθνή Συνεργασία και Επικοινωνία, Αν. Καθηγήτρια κυρία Μαρία Γαβουνέλη, η οποία με εισήγησή της αναφέρθηκε στις διαδικασίες εξέτασης ενώπιον διεθνών οργάνων και την εμπειρία της ΕΕΔΑ καθώς και στις προτάσεις αξιοποίησης των συστάσεών τους.

Ημερίδα με θέμα *Αναγνώσεις για το Προσφυγικό. Ιστορική και κοινωνική διάσταση (7.3.2017)*

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε σε ημερίδα που διοργάνωσε το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, στις 7 Μαρτίου 2017, με θέμα την ιστορική και κοινωνική διάσταση του κοινωνικού ζητήματος. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε ο αναπληρωτής Προεδρεύων του Γ΄ Τμήματος Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς, κύριος Σπύρος Απέργης.

Εκδήλωση με θέμα *Εργασιακά δικαιώματα υπό το πρίσμα της διαρθρωτικής προσαρμογής και της πολιτικής λιτότητας (3.3.2017)*

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε στην εκδήλωση που διοργανώθηκε από το Γραφείο του Υπατου Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του ΟΗΕ και το Ίδρυμα Friedrich-Ebert-Stiftung, στο πλαίσιο της 34^{ης} Συνόδου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με θέμα «Εργασιακά δικαιώματα υπό το πρίσμα της διαρθρωτικής προσαρμογής και της πολιτικής λιτότητας». Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε με εισήγηση το Μέλος της, κύριος Ιωάννης Ιωαννίδης.

Συνέντευξη Τύπου για την παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας 2016 (4.4.2017)

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε στη Συνέντευξη Τύπου που διοργάνωσε το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής για την παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσής του για το έτος 2016, στην οποία αναλύονται τα ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα της καταγραφής περιστατικών ρατσιστικής βίας και εγκλημάτων μίσους από τις 37 οργανώσεις που συμμετείχαν στο Δίκτυο το 2016. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε ο Πρόεδρός της, κύριος Γεώργιος Σταυρόπουλος, ο οποίος αναφέρθηκε στις γενεσιουργούς αιτίες του ρατσισμού και της ρατσιστικής βίας και εξήρε τη συνεισφορά των φορέων και των ατόμων που καταγράφουν εθελοντικά τα περιστατικά ρατσιστικής βίας και υποστηρίζουν τα θύματα. Επιπλέον, τόνισε την ευθύνη των αστυνομικών και εισαγγελικών αρχών για την καταπολέμηση του ρατσιστικού εγκλήματος και απεύθυνε έκκληση για την ενημέρωση και διαρκή εκπαίδευση όλων των υπηρετούντων Εισαγγελέων και αστυνομικών.

Το πλήρες κείμενο της Ετήσιας Έκθεσης του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας 2016 είναι διαθέσιμο σε: <http://rvrn.org/2017/04/%CE%B5%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%B1-%CE%AD%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-2016/>.

Διημερίδα με θέμα *Πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας και ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε μετακινούμενους πληθυσμούς (30.5.2017)*

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε σε διημερίδα που συνδιοργανώθηκε από τους Γιατρούς του Κόσμου, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (ISFB)/Επείγοντα Μέτρα της ΕΕ και την Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης με θέμα «Πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας και ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε μετακινούμενους πληθυσμούς». Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε ο Πρόεδρός της, κύριος Γεώργιος Σταυρόπουλος.

Ημερίδα με θέμα *Σωφρονιστική Πολιτική -παρόν και μέλλον (30.6.2017)*

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε στην ημερίδα που διοργάνωσε η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με θέμα «Σωφρονιστική Πολιτική -παρόν και μέλλον». Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε ο Πρόεδρός της, κύριος Γεώργιος Σταυρόπουλος, συντονίζοντας τη β' συνεδρία με τίτλο «Προοπτικές και Προκλήσεις για το Μέλλον».

Εκδήλωση με θέμα *Επίτευξη της Ατζέντας 2030 και των στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης-Ανταλλαγή Εμπειριών και Βέλτιστων Πρακτικών (3.10.2017)*

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε στην Εκδήλωση της Διεύθυνσης Γεωγραφικής Πολιτικής και Στρατηγικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Εξωτερικών με θέμα «Επίτευξη της Ατζέντας 2030 και των στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης-Ανταλλαγή Εμπειριών και Βέλτιστων Πρακτικών». Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν η Προεδρεύουσα του Ε' Τμήματος της ΕΕΔΑ για τη Διεθνή Συνεργασία και Επικοινωνία, Αν. Καθηγήτρια κυρία Μαρία Γαβουνέλη και η συνεργάτιδα, κυρία Ελένη Βέτση.

Επιστολή προς Ευρωβουλευτές για εκδήλωση του ENNHRI (13.10.2017)

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως του συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας και ΕΘΑΔ στην Ελλάδα, απέστειλε επιστολή προς τους έλληνες Ευρωβουλευτές για την εκδήλωση του ENNHRI του οποίου αποτελεί Μέλος, με θέμα *Αποτελέσματα και Συστάσεις για την πρόσβαση των μεταναστών στην πληροφόρηση για τα δικαιώματά τους*. Η παρουσίαση πραγματοποιήθηκε την Τρίτη 17 Οκτωβρίου 2017 και ώρα 11:00-13:00 στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Rue de Trèves/Trierstraat 3, Brussels room).

Συζήτηση και παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης 2016 της ΕΕΔΑ σε κοινή συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας και της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής (7.11.2017)

Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. *supra*, σελ. 50.

Συμπόσιο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) για ζητήματα διακρίσεων και ενσωμάτωσης μεταναστών και μειονοτήτων στην ΕΕ – *FRA Symposium on Second EU Minorities and Discrimination Survey (6.12.2017)*

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε σε Συμπόσιο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) για ζητήματα διακρίσεων και ενσωμάτωσης μεταναστών και μειονοτήτων στην ΕΕ, το οποίο διοργανώθηκε στις Βρυξέλλες, στις 6 Δεκεμβρίου 2017. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε ο Προεδρεύων του Γ' Τμήματος Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς, κύριος Σπύρος Απέργης.

Συναντήσεις με Εκπροσώπους της Πολιτείας, Οργανώσεων και Διεθνών Οργανισμών

Συνάντηση με τη νέα Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (20.1.2017)

Συνάντηση του Προέδρου της ΕΕΔΑ, κυρίου Γεωργίου Σταυρόπουλου, με τη νέα Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κυρία Μαρία Γιαννακάκη.

Συνάντηση με τον εθνικό συντονιστή του προγράμματος «JustRom» του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τη συντονίστρια του προγράμματος από το Συμβούλιο της Ευρώπης (6.3.2017)

Η ΕΕΔΑ συναντήθηκε με τον εθνικό συντονιστή του προγράμματος «JustRom» του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κύριο Χρήστο Ηλιάδη και τη συντονίστρια του προγράμματος από το Συμβούλιο της Ευρώπης, κυρία Isabel Michalache. Σκοπός της συζήτησης ήταν να συγκεκριμενοποιηθούν οι τρόποι συνεργασίας τους με την ΕΕΔΑ στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν το Μέλος της, κύριος Δημήτριος Δημητρίου, η επιστημονική συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ, κυρία Αικατερίνη Τσαμπή και η βοηθός συντονίστρια του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, κυρία Τίνα Σταυρινάκη.

Συνάντηση με την Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού της Σχολής Διεθνών Σπουδών, Επικοινωνίας και Πολιτισμού του Πάντειου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και τον Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (10.3.2017)

Στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως του ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας και προκειμένου να διευκολυνθεί το έργο του Δ΄ Τμήματος που αφορά στην προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ιδίως, μέσω της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης και των ΜΜΕ, εκπρόσωποι της ΕΕΔΑ συναντήθηκαν, στις 10 Μαρτίου 2017, με την Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού της Σχολής Διεθνών Σπουδών, Επικοινωνίας και Πολιτισμού του Πάντειου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, κυρία Μαριάννα Ψύλλα και τον Πρόεδρο του Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, κύριο Δημήτριο Χαραλάμπη, με σκοπό τη παροχή της δυνατότητας πρακτικής άσκησης στην ΕΕΔΑ σε φοιτήτριες και φοιτητές, καταρχάς, πανεπιστημιακών τμημάτων με αντικείμενο την Επικοινωνία και τα Μέσα Ενημέρωσης. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν το Προεδρείο της, αποτελούμενο από τον Πρόεδρο της ΕΕΔΑ, κύριο Γεώργιο Σταυρόπουλο, την Α΄ Αντιπρόεδρο, κυρία Μαρία Γαβουνέλη και την Β΄ Αντιπρόεδρο, κυρία Έλλη Βαρχαλαμά, καθώς επίσης και το Μέλος της ΕΕΔΑ, κυρία Μαρία Ηλιάνη Πραβίτα.

***Συνάντηση με τον Πρόεδρο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής
(8.5.2017)***

Η ΕΕΔΑ συναντήθηκε με τον Πρόεδρο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, κύριο Γεράσιμο Κουζέλη προκειμένου να διερευνηθεί η δυνατότητα συνεργασίας μεταξύ της ΕΕΔΑ και του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Στο πλαίσιο αυτό και με αφορμή την εφαρμογή του προγράμματος της θεματικής εβδομάδας στα γυμνάσια της Χώρας, ο κύριος Κουζέλης προσκλήθηκε στη συνεδρίαση του Δ΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ (Τμήμα Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου) και σε συνάντηση με το Προεδρείο της ΕΕΔΑ, αποτελούμενο από τον Πρόεδρο της ΕΕΔΑ, κύριο Γεώργιο Σταυρόπουλο, την Α΄ Αντιπρόεδρο, κυρία Μαρία Γαβουνέλη και την Β΄ Αντιπρόεδρο, κυρία Έλλη Βαρχαλαμά.

Συνάντηση με τον Αν. Υπουργό Προστασίας του Πολίτη (1.6.2017)

Ενόψει, μεταξύ άλλων, της υποβολής της έκθεσης της Ελλάδας για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ συναντήθηκε με τον Αν. Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, κύριο Νικόλαο Τόσκα. Στη συνάντηση αυτή συμμετείχε και το Μέλος της ΕΕΔΑ, κυρία Σοφία Βιδάλη.

***Επίδοση της ετήσιας έκθεσης της ΕΕΔΑ στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας
(25.9.2017)***

Το Προεδρείο της ΕΕΔΑ, αποτελούμενο από τον Πρόεδρο της ΕΕΔΑ, κύριο Γεώργιο Σταυρόπουλο, την Α΄ Αντιπρόεδρο, κυρία Μαρία Γαβουνέλη και την Β΄ Αντιπρόεδρο, κυρία Έλλη Βαρχαλαμά, συνάντησε, την 25^η Σεπτεμβρίου 2018, τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κύριο Προκόπη Παυλόπουλο, προκειμένου να του επιδώσει την Ετήσια Έκθεση της ΕΕΔΑ για το έτος 2016.

Η συγκεκριμένη έκδοση παρέχει μια σφαιρική ενημέρωση για το έργο και τις παρεμβάσεις της ΕΕΔΑ για την παρακολούθηση και την προώθηση της εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και διεθνές επίπεδο, κατά τη διάρκεια του έτους 2016. Οι πολυάριθμες δραστηριότητες που αναφέρονται στην Έκθεση αντικατοπτρίζουν τις διαρκώς αυξανόμενες ευθύνες που οι δημόσιοι φορείς αναθέτουν στην ΕΕΔΑ, καθώς και τις δικές της πρωτοβουλίες στην ίδια κατεύθυνση, αναδεικνύουν, δε, τη διαρκή ανάγκη διασφάλισης της αδιάλειπτης και εύρυθμης λειτουργίας της.

Επίδοση της ετήσιας έκθεσης της ΕΕΔΑ για το έτος 2016 στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων (27.9.2017)

Το Προεδρείο της ΕΕΔΑ, αποτελούμενο από τον Πρόεδρο της ΕΕΔΑ, κύριο Γεώργιο Σταυρόπουλο, την Α΄ Αντιπρόεδρο, κυρία Μαρία Γαβουνέλη και την Β΄ Αντιπρόεδρο, κυρία Έλλη Βαρχαλαμά, συνάντησε, την 27^η Σεπτεμβρίου 2018, τον Πρόεδρο της Βουλής, κύριο Νικόλαο Βούτση, προκειμένου να του επιδώσει την Ετήσια Έκθεση της ΕΕΔΑ για το έτος 2016. Στην

επίδοση παραβρέθηκε και η Αντιπρόεδρος της Βουλής, Πρόεδρος της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας και Μέλος της ΕΕΔΑ, κυρία Τασία Χριστοδουλοπούλου.

Με την ευκαιρία, το Προεδρείο της ΕΕΔΑ διαβεβαίωσε τον Πρόεδρο της Βουλής ότι η ΕΕΔΑ θα είναι πάντοτε αρωγός σε πρωτοβουλίες της Βουλής, με γνώμονα την προάσπιση και την θωράκιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Συνάντηση με τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ληπτών/Ληπτριών Υπηρεσιών Υγείας (12.12.2017)

Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, κύριος Γεώργιος Σταυρόπουλος, συνάντησε τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ληπτών/Ληπτριών Υπηρεσιών Υγείας, κύριο Γεώργιο Καλαμίτση, προκειμένου να διερευνηθεί συνεργασία της Επιτροπής με την ΕΕΔΑ.

Συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) για την απόδοση στα Ελληνικά των θεματικών δελτίων νομολογίας

Η διάδοση της νομολογίας του ΕΔΔΑ αποτελεί μία σύγχρονη πρόκληση στο χώρο της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Σημαντικές πρωτοβουλίες για τη διάδοση της νομολογίας του έχει αναλάβει, άλλωστε, και το ίδιο το ΕΔΔΑ. Μία από αυτές αποτελεί η διάθεση στην ιστοσελίδα του θεματικών ενημερωτικών δελτίων, τα οποία συστηματικά ενημερώνονται και επικαιροποιούνται.

Αναγνωρίζοντας την αξία των ενημερωτικών αυτών δελτίων, η ΕΕΔΑ ανέλαβε, το Δεκέμβριο του 2015, σε συνεννόηση και με το ΕΔΔΑ, την πρωτοβουλία να τα διαθέτει μεταφρασμένα στα Ελληνικά, συμβάλλοντας στην προώθησή της νομολογίας του ΕΔΔΑ στη χώρα μας.

Η ΕΕΔΑ ως φορέας προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, έχει ως αποστολή τη διαρκή παρακολούθηση των θεμάτων που αφορούν τα δικαιώματα του ανθρώπου, τη δημόσια ενημέρωση και την προώθηση της σχετικής έρευνας (Άρθρο 1 παρ. 5 α) Ν 2667/1998), οργανώνει, δε, Κέντρο Τεκμηρίωσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου (Άρθρο 1 παρ. 6 θ) Ν 2667/1998). Μάλιστα, ως εθνικός θεσμός για τα δικαιώματα του ανθρώπου μεριμνά για την προώθηση, ειδικά, και της νομολογίας του ΕΔΔΑ³⁸.

Στις 29.6.2016 εκδόθηκε από το ΕΔΔΑ ειδικό δελτίο τύπου του Δικαστηρίου για τη συνεργασία με την ΕΕΔΑ ([http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-5421509-6787679#<item id>:\[«003-5421509-6787679»\]](http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-5421509-6787679#<item id>:[«003-5421509-6787679»]))), στο πλαίσιο της οποίας, η ΕΕΔΑ επιμελήθηκε, κατά το έτος 2017, τη μετάφραση των κάτωθι θεματικών δελτίων:

- Μέτρα λιτότητας
- Μετανάστες υπό κράτηση
- Βία κατά των γυναικών

³⁸ Βλ. και High-level Conference on the "Implementation of the European Convention on Human Rights, our shared responsibility", Brussels Declaration, 27.4.2015.

Τα ως άνω μεταφρασμένα θεματικά δελτία διατίθενται τόσο από την επίσημη ιστοσελίδα του ΕΔΔΑ (<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=press/factsheets/greek&c=fre>), όσο και από την επίσημη ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ (www.nchr.gr).

Εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Δυνάμει της αποστολής που της έχει αναθέσει ο έλληνας νομοθέτης σχετικά με την καλλιέργεια του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος (άρθρο 1, παρ. 6 (γ) του Ν 2667/1998) και λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων:

- το **Προοίμιο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**, το οποίο αναγνωρίζει την αξία της εκπαίδευσης στα δικαιώματα του ανθρώπου, διακηρύσσοντας ότι όλοι πρέπει να «καταβάλλουν, με τη διδασκαλία και την εκπαίδευση, κάθε δυνατή προσπάθεια για την προώθηση του σεβασμού για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες [που κατοχυρώνονται με τη Διακήρυξη]»,
- τις διατάξεις **διεθνών συμβάσεων** που επιστούν την προσοχή των Κρατών μελών στην υποχρέωσή τους να εκπαιδεύουν τους πολίτες στα δικαιώματά τους επιλέγοντας πάντα τα κατάλληλα κάθε φορά μέσα, όπως *inter alia* το άρθρο 7 της Διεθνούς Σύμβασης για την Κατάργηση κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων (ICERD), το άρθρο 10 της Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεως κατά των γυναικών (CEDAW), το άρθρο 29 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC), το άρθρο 10 της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CAT), το άρθρο 8 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (CRPD),
- τη **Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση και την Επιμόρφωση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου**, η οποία μάλιστα στο άρθρο 9 ορίζει ότι «τα Κράτη μέρη οφείλουν να προωθούν την ίδρυση, ανάπτυξη και ενίσχυση αποτελεσματικών και ανεξάρτητων εθνικών θεσμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα [ΕΘΑΔ], σύμφωνα με τις Αρχές σχετικά με το *status* των εθνικών θεσμών για την προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Αρχές των Παρισίων), αναγνωρίζοντας ότι οι [ΕΘΑΔ] μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, συμπεριλαμβανομένου, ενδεχομένως ενός συντονιστικού ρόλου, στην προώθηση της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης στα δικαιώματα του ανθρώπου, μέσω μεταξύ άλλων της ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης των σχετικών φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα» (Resolution 66/137, A/RES/66/137, 19 Δεκεμβρίου 2011),
- τη **Διακήρυξη της Βιέννης και το Πρόγραμμα Δράσης** που εγκρίθηκαν κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου τις 25 Ιουνίου στη Βιέννη, τα οποία υπενθυμίζουν την υποχρέωση των Κρατών μερών να διασφαλίσουν ότι η εκπαίδευση στοχεύει στην ενίσχυση του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (παρ. 33), καθώς επίσης και

- τις **Αρχές σχετικά με το status των Εθνικών Θεσμών (Αρχές των Παρισίων)**, σύμφωνα με τις οποίες οι ΕΘΑΔ οφείλουν να συμβάλλουν στη διάδοση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την καταπολέμηση των διακρίσεων, αξιοποιώντας, μεταξύ άλλων, την εκπαίδευση (Α.3 (g)), καθώς επίσης και «στη διαμόρφωση προγραμμάτων για τη διδασκαλία και την έρευνα στα δικαιώματα του ανθρώπου» και «την υλοποίησή τους στα σχολεία, τα πανεπιστήμια και τους επαγγελματικούς κύκλους» (Α.3 (f)),

η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει ότι η εκπαίδευση στα δικαιώματα του ανθρώπου συνιστά από μόνη της θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου, από το οποίο απορρέει η υποχρέωση, αφενός, των ΕΘΑΔ, αφετέρου, άλλων δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου να αναπτύσσουν συγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα και δραστηριότητες που εστιάζουν στην προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Για όλους αυτούς τους λόγους, άλλωστε, η εκπαίδευση στα δικαιώματα του ανθρώπου έχει συμπεριληφθεί στο σκληρό πυρήνα της αποστολής της ΕΕΔΑ.

Πιο συγκεκριμένα, αναγνωρίζοντας ότι απώτερος σκοπός της εκπαίδευσης στα δικαιώματα του ανθρώπου είναι η εισαγωγή και ενσωμάτωση των διεθνών προτύπων και πρακτικών σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου στην καθημερινότητα των ανθρώπων, η ΕΕΔΑ ανέλαβε, κατά το 2017, τις ακόλουθες πρωτοβουλίες στον τομέα της εκπαίδευσης στα δικαιώματα του ανθρώπου:

Επιστολές σχετικά με την εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου σε αστυνομικούς ή άλλους υπαλλήλους, καθώς και δικαστικούς και εισαγγελέις (13.1.2017)

Σε συνέχεια της τελευταίας Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Ελλάδα και των σχετικών συστάσεών της, σύμφωνα με τον Ν 2667/1998, όπως ισχύει, η ΕΕΔΑ απέστειλε επιστολές προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τον Αναπληρωτή Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, την Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών και το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ), διερευνώντας τυχόν ενέργειές τους ως προς την υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης αστυνομικών ή άλλων υπαλλήλων, καθώς και δικαστικών και εισαγγελέων, με σκοπό την κατάρτισή τους σε θέματα ρατσισμού και εγκληματικών ενεργειών με κίνητρο το μίσος.

Συνάντηση με τον Πρόεδρο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (8.5.2017)

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. *supra*, σελ. 78.

Επιστολή του Προέδρου της ΕΕΔΑ προς το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Υγείας (24.10.2017)

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. *supra*, σελ. 53.

***Επιστολή του Προέδρου της ΕΕΔΑ προς τον Πρόεδρο ΔΣ του ΚΕΕΛΠΝΟ
(10.3.2017)***

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. *supra*, σελ. 54.

Έρευνα στα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Εκτός από την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και την εκπαίδευση, στην εκπλήρωση της λειτουργίας της προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου συμβάλλει σημαντικά το ερευνητικό έργο που επιτελεί η ΕΕΔΑ και η διάδοση των αποτελεσμάτων της. Πράγματι, ο ιδρυτικός της νόμος της αναθέτει την προώθηση της έρευνας σε θέματα προστασίας και προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου (άρθρο 1, παρ. 5 α', Ν 2667/1998), ενώ παράλληλα οι Αρχές των Παρισίων συμπεριλαμβάνουν την έρευνα μεταξύ των βασικών λειτουργιών των ΕΘΑΔ (Α.3 (f)).

Αναμφίβολα, η δημοσίευση των εκθέσεων και των μελετών της, η δημιουργία βάσης δεδομένων νομολογίας του ΕΔΔΑ τόσο κατά της Ελλάδας όσο και με αναφορές στο έργο της ΕΕΔΑ ή, ακόμη, η διοργάνωση διαλέξεων σε θεματικές που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου όχι μόνο προάγουν ένα κλίμα σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου, αλλά συμβάλλουν αποφασιστικά στην καλύτερη κατανόηση των βασικών αιτίων των προβλημάτων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και συνεπώς στην πρόταση ρεαλιστικότερων λύσεων.

Ανταπόκριση σε αιτήματα παροχής στοιχείων και ερωτηματολογία

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε, κατά το 2017, στα ακόλουθα αιτήματα παροχής στοιχείων και ερωτηματολογία:

Οδηγός καλών πρακτικών για την επίπτωση των υφιστάμενων εθνικών νομοθεσιών, πολιτικών και πρακτικών στις δραστηριότητες των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των υπερασπιστών των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των εθνικών μηχανισμών προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου (21.2.2017)

Η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε σε αίτημα πληροφοριών της Ειδικής Νομικής Υπηρεσίας του Τμήματος Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου του Υπουργείου Εξωτερικών, αναφορικά με συνεισφορά της προς τη Συντακτική Ομάδα για την Κοινωνία των Πολιτών και τους Εθνικούς Θεσμούς προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (CDDH-INST) του Συμβουλίου της Ευρώπης για την εκπόνηση Οδηγού καλών πρακτικών για την επίπτωση των υφιστάμενων εθνικών νομοθεσιών, πολιτικών και πρακτικών στις δραστηριότητες των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των υπερασπιστών των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των εθνικών μηχανισμών προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

***Εγχειρίδιο βέλτιστων πρακτικών για την ίδρυση και λειτουργία ενός ΕΘΑΔ
(28.3.2017)***

Η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε σε αίτημα για συμπλήρωση ερωτηματολογίου της Γαλλόφωνης

Ένωσης Εθνικών Επιτροπών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (AFCNDH) σχετικά με την εκπόνηση Εγχειριδίου βέλτιστων πρακτικών για την ίδρυση και λειτουργία ενός Εθνικού Θεσμού για την προώθηση και προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ).

Καθορισμός στρατηγικών κατευθύνσεων του Γραφείου του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών (11.4.2017)

Η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε σε αίτημα για συμπλήρωση ερωτηματολογίου του Γραφείου του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου με σκοπό τον καθορισμό των στρατηγικών κατευθύνσεων του Γραφείου για την προώθηση και προστασία όλων των δικαιωμάτων του ανθρώπου για τα επόμενα 4 χρόνια.

Βέλτιστες πρακτικές στο έργο και τη λειτουργία των συνηγόρων του πολίτη, των διαμεσολαβητών και άλλων θεσμών για τα δικαιώματα του ανθρώπου (13.4.2017)

Η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε σε αίτημα για συμπλήρωση ερωτηματολογίου του Γραφείου του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, σε συνέχεια της παρ. 6 του Ψηφίσματος 71/200 της Γενικής Συνέλευσης για την υποβολή έκθεσης για τα εμπόδια που συναντούν τα Κράτη στην εφαρμογή του Ψηφίσματος 69/168 σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές στο έργο και τη λειτουργία των συνηγόρων του πολίτη, των διαμεσολαβητών και άλλων θεσμών για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Ιδιωτικοποίηση δημόσιων υπηρεσιών και δικαιώματα του ανθρώπου (8.5.2017)

Η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε σε έρευνα της Ομάδας Εργασίας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI) για τα Οικονομικά και τα Κοινωνικά Δικαιώματα σχετικά με την ιδιωτικοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών και τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Κοινή Πλατφόρμα της Πρωτοβουλίας των ΕΘΑΔ για το Νερό (NHRI Water Initiative Common Platform) (21.7.2017)

Η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε σε αίτημα για συμπλήρωση ερωτηματολογίου με σκοπό την αξιολόγηση της Κοινής Πλατφόρμας της Πρωτοβουλίας των ΕΘΑΔ για το Νερό (NHRI Water Initiative Common Platform).

Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (16.8.2017)

Η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε σε έρευνα του Γερμανικού Ινστιτούτου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου σχετικά την εφαρμογή του άρθρου 33, παρ. 2, της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, με ιδιαίτερη έμφαση στις συνέπειες για τη διεθνή συνεργασία (άρθρο 32).

Χαρτογράφηση των ρόλων, των δραστηριοτήτων και των εμπειριών των ΕΘΑΔ σε σχέση με τα δικαιώματα των παιδιών (30.8.2017)

Η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε σε αίτημα για συμπλήρωση ερωτηματολογίου της Παγκόσμιας Συμμαχίας των ΕΘΑΔ (GANHRI) και της UNICEF, το οποίο απευθυνόταν ειδικά σε ΕΘΑΔ και αφορούσε στη Χαρτογράφηση των ρόλων, των δραστηριοτήτων και των εμπειριών των ΕΘΑΔ σε σχέση με τα δικαιώματα των παιδιών.

Διαχείριση των αρνητικών επιπτώσεων της τρομοκρατίας στα δικαιώματα του ανθρώπου (27.10. 2017)

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. *supra*, σελ. 68.

Συμβολή στην επιστημονική έρευνα στα δικαιώματα του ανθρώπου

Συνάντηση με Υποψήφια Διδάκτορα στο Εθνικό Πανεπιστήμιο της Ιρλανδίας Galway με θέμα τις Θέσεις της ΕΕΔΑ αναφορικά με τα δικαιώματα των ηλικιωμένων (15.2.2017)

Η ΕΕΔΑ πραγματοποίησε συνάντηση με Υποψήφια Διδάκτορα στο Εθνικό Πανεπιστήμιο της Ιρλανδίας Galway, την κυρία Νένα Γεωργαντζή, με θέμα τις Θέσεις της ΕΕΔΑ αναφορικά με τα δικαιώματα των ηλικιωμένων. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν οι επιστημονικές της συνεργάτιδες, κυρία Άννα Μπάκα και κυρία Αικατερίνη Τσαμπή.

Συνάντηση με αντιπροσωπεία φοιτητών της Σχολής Δημόσιας Πολιτικής (School of Public Policy) του Πανεπιστημίου του Michigan με θέμα συζήτησης την προσφυγική κρίση (28.2.2017)

Η ΕΕΔΑ πραγματοποίησε συνάντηση με αντιπροσωπεία φοιτητών της Σχολής Δημόσιας Πολιτικής (School of Public Policy) του Πανεπιστημίου του Michigan, με κύριο θέμα συζήτησης την προσφυγική κρίση. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν η Α΄ Αντιπρόεδρος της, αείμνηστη Αγγελική Αργυροπούλου-Χρυσοχοϊδου και οι επιστημονικές της συνεργάτιδες, κυρία Άννα Μπάκα και κυρία Αικατερίνη Τσαμπή.

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ 2017

**ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ
ΜΕ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ)

ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Παρεμβάσεις σε Διεθνή fora.....	88
Συνεισφορά σε κείμενα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ENNHRI)	92
Δραστηριότητες σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο και Συνεργασία με Ομόλογες Επιτροπές.....	93

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Η ανάγκη συμβολής των ΕΘΑΔ στην προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου εκτός των εθνικών συνόρων επισημαίνεται και από τις Αρχές των Παρισίων, οι οποίες μάλιστα τοποθετούν τις διεθνείς υποχρεώσεις των ΕΘΑΔ στον πυρήνα των αρμοδιοτήτων τους. Πιο συγκεκριμένα, οι Αρχές των Παρισίων ορίζουν ότι οι ΕΘΑΔ έχουν υποχρέωση να «συνεργάζ[ονται] με τα Ηνωμένα Έθνη και κάθε άλλο οργανισμό του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, με τους περιφερειακούς θεσμούς και τους εθνικούς θεσμούς άλλων χωρών που είναι αρμόδιοι για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου» (A.3(e)), να ενθαρρύνουν την επικύρωση των διεθνών προτύπων για τα δικαιώματα του ανθρώπου (A.3(c)), καθώς επίσης και να «συνεισφέρ[ουν] στις εκθέσεις που υποβάλλουν τα Κράτη-μέλη στα όργανα και τις επιτροπές των Ηνωμένων Εθνών και σε άλλους περιφερειακούς οργανισμούς» (A.3(d)). Προκειμένου, δε, «να προωθ[ούν] και να διασφαλίζ[ουν] την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας, των κανονισμών και των πρακτικών με τα διεθνή πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου, τα οποία δεσμεύουν το Κράτος, καθώς και την αποτελεσματική εφαρμογή τους» (A.3(b)), οφείλουν να έχουν πολύ καλή γνώση του διεθνούς δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι οι ΕΘΑΔ που συμμορφώνονται με τις Αρχές των Παρισίων (*Paris Principles NHRI*s) αποκτούν ολοένα και περισσότερο κύρος στο πλαίσιο του συστήματος των δικαιωμάτων του ανθρώπου και αναγνωρίζονται ως ξεχωριστοί φορείς με την ικανότητα, αφενός, να μεταφέρουν και εφαρμόζουν το διεθνές δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε εθνικό επίπεδο, αφετέρου, να συνεισφέρουν τεχνογνωσία και εμπειρία σε περιφερειακά και διεθνή *fora*.

Είναι, δε, σημαντικό να επισημανθεί στο σημείο αυτό ότι η σχέση μεταξύ των ΕΘΑΔ και άλλων οργάνων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου – είτε αυτό είναι σε διεθνές, είτε σε περιφερειακό ή ευρωπαϊκό επίπεδο – είναι αμφίπλευρη και συμβιωτική. Το διεθνές σύστημα των δικαιωμάτων του ανθρώπου βασίζεται στους ΕΘΑΔ για την παροχή,

με τρόπο ανεξάρτητο και αντικειμενικό, κάθε αναγκαίας πληροφορίας για την κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη Χώρα τους. Οι ΕΘΑΔ, από την άλλη, επωφελούνται από το διεθνές τους *status* για να ενισχύσουν όσο το δυνατόν περισσότερο το καθεστώς προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε εθνικό επίπεδο, διαδρώντας ενεργά και μαθαίνοντας από τις βέλτιστες πρακτικές ομόλογων επιτροπών.

Η ΕΕΔΑ, παρότι Εθνικός Θεσμός για την προώθηση και την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ), δεν περιορίζεται στον – εξαιρετικά κατά τα άλλα σημαντικό – ρόλο που της έχει ανατεθεί σε εθνικό επίπεδο, αλλά έχει επιφορτιστεί από την ίδρυσή της με το διττό ρόλο της προώθησης και προστασίας των δικαιωμάτων του και σε διεθνές, περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Στην αποστολή της αυτή άλλωστε έγκειται, μεταξύ άλλων, η ειδική προστιθέμενη αξία της, στο βαθμό που βασικό της μέλημα είναι να γεφυρώσει την απόσταση μεταξύ διεθνών προτύπων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και εγχώριας πραγματικότητας, ανταποκρινόμενη ουσιαστικά στην ανάγκη να φέρει πιο κοντά τα οικουμενικά δικαιώματα του ανθρώπου στην εθνική έννομη τάξη (“domestication” ή “localisation” of human rights)¹.

Πράγματι, σύμφωνα με τις διατάξεις της ιδρυτικής της νομοθεσίας, η ΕΕΔΑ έχει ως αποστολή «την ανταλλαγή εμπειριών σε διεθνές επίπεδο με ανάλογα όργανα διεθνών οργανισμών, όπως ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο ΟΑΣΕ ή άλλων Κρατών» (άρθρο 1, παρ. 5 β΄, Ν 2667/1998), ενώ ταυτόχρονα είναι επιφορτισμένη με τη διατύπωση γνώμης για εκθέσεις που πρόκειται να υποβάλει η Χώρα σε διεθνείς οργανισμούς για συναφή θέματα (άρθρο 1, παρ. 6 ε΄), τη διατήρηση μόνιμης επικοινωνίας και συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς, παρεμφερή όργανα άλλων χωρών, καθώς και εθνικές ή διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (άρθρο 1, παρ. 6 στ΄), καθώς επίσης και την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, εκφέροντας σχετική γνώμη προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας (άρθρο 1, παρ. 6 ι΄).

Κατά το 2017, η ΕΕΔΑ εκπλήρωσε με υπευθυνότητα την αποστολή της αυτή, πραγματοποιώντας παρεμβάσεις σε διεθνή *fora*, συμβάλλοντας ενεργά και ουσιαστικά στην διαμόρφωση κειμένων του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI), καθώς επίσης και συμμετέχοντας σε διάφορες συναντήσεις ή άλλες δραστηριότητες σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Παρεμβάσεις σε Διεθνή *fora*

Κατά το 2017, η ΕΕΔΑ πραγματοποίησε τις ακόλουθες παρεμβάσεις σε διεθνή *fora*:

¹ Βλ. έτσι μεταξύ άλλων R. Carver, “A new answer to an old question: National Human Rights Institutions and the domestication of international law”, *Human Rights Law Review* 2010, Τόμ. 10, Τεύχ. 1, σελ. 5 επ., K. de Feyter, “Localising Human Rights”, σε W. Benedek, K. de Feyter, F. Marrella (διευθ.), *Economic globalisation and Human Rights*. EIU Studies on Human Rights and Democratisation, Cambridge University Press, 2011, σελ. 67 επ., K. Meuwissen, “National Human Rights Institutions in Europe: independent bridge-builders in a fragmented human rights landscape?”, Working paper Human Rights Integration Conference, November 2015, σελ. 1, 8.

Παρατηρήσεις ενόψει της εξέτασης της 27^{ης} ελληνικής Έκθεσης για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (άρθρα 3, 11, 12, 13 και 14) και της 11^{ης} ελληνικής Έκθεσης για την εφαρμογή του Πρόσθετου Πρωτόκολλου στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (άρθρο 4) (Περίοδος αναφοράς 1.1.2012-31.12.2015) (30.1.2017)

Στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου, αφενός, ως του ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αφετέρου, ως του ΕΘΑΔ στην Ελλάδα, η ΕΕΔΑ έχει στο παρελθόν εκφράσει την ανησυχία της σχετικά με παραβιάσεις που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (ΕΚΧ) και του Πρόσθετου Πρωτόκολλού του, διατυπώνοντας σχετικές συστάσεις προς τις αρμόδιες δημόσιες Αρχές.

Ακολουθώντας πάγια πρακτική, η ΕΕΔΑ απέστειλε, στις 30 Ιανουαρίου 2017, απευθείας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Κοινωνικά Δικαιώματα (ΕΕΚΔ), τις Παρατηρήσεις της ενόψει της εξέτασης της 27^{ης} ελληνικής Έκθεσης για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (άρθρα 3, 11, 12, 13 και 14) και της 11^{ης} ελληνικής Έκθεσης για την εφαρμογή του Πρόσθετου Πρωτόκολλου στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (άρθρο 4) για την περίοδο από 1.1.2012 έως 31.12.2015.

Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕΔΑ απεύθυνε, σε έναν πρώτο χρόνο, γενικές παρατηρήσεις, εκφράζοντας την υποστήριξή της προς τη Διαδικασία του Τορίνο (*Turin Process*), σκιαγραφώντας την κατάσταση των κοινωνικών δικαιωμάτων υπό εξέταση στην Ελλάδα, δεδομένης της χωρίς προηγούμενο οικονομικής συγκυρίας που αντιμετώπισε η Χώρα, και επισημαίνοντας την ικανοποίησή της για την κύρωση του Αναθεωρημένου ΕΚΧ η οποία και αποτελούσε πάγια σύσταση της ΕΕΔΑ, για να διατυπώσει, στη συνέχεια, πιο συγκεκριμένες παρατηρήσεις σχετικά με την εφαρμογή του ΕΚΧ και του Πρόσθετου σε αυτόν Πρωτόκολλου σχετικά με την υγεία και την κοινωνική ασφάλιση και προστασία.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ ενόψει της εξέτασης της 27^{ης} ελληνικής Έκθεσης για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (άρθρα 3, 11, 12, 13 και 14) και της 11^{ης} ελληνικής Έκθεσης για την εφαρμογή του Πρόσθετου Πρωτόκολλου στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (άρθρο 4) (Περίοδος αναφοράς 1.1.2012-31.12.2015) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/ygeia/GNCHR_ECSR_Plenary_30_Jan.pdf.

Συμβολή στην Ανοικτή Ομάδα Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για τη Γήρανση (Open-Ended Working Group on Ageing) (5.5.2017)

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως του ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, έχει στο παρελθόν ασχοληθεί εκτενώς με θέματα που άπτονται της προστασίας των δικαιωμάτων των ηλικιωμέ-

νων ατόμων. Στη θεματική της έκθεση για τα δικαιώματα των ηλικιωμένων ατόμων², η ΕΕΔΑ επιχείρησε μια πιο εστιασμένη προσέγγιση του προστατευτικού πλαισίου των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς επίσης και του ισχύοντος εθνικού πλαισίου προστασίας τους, προσέγγιση που ανέδειξε τις σημαντικότερες προκλήσεις με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπη η Πολιτεία και η κοινωνία σχετικά με την προστασία των ηλικιωμένων ατόμων, καθιστώντας κρίσιμη τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων ατόμων, ιδιαίτερα σε μία περίοδο όπου η ευρύτερη κοινωνία διέρχεται βαθύτατη κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική κρίση και τα προγράμματα κοινωνικής προστασίας πλήττονται σοβαρά ολόένα και περισσότερο. Εν κατακλείδι, η ΕΕΔΑ διατύπωσε συγκεκριμένο πλαίσιο συστάσεων προς την Πολιτεία, ενώ παράλληλα εξέτασε και το ζήτημα της υιοθέτησης ενός διεθνούς δεσμευτικού κειμένου για την προστασία των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων ατόμων, πρόταση η οποία βρήκε σύμφωνη την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ.

Υπό το φως των επισημάνσεων αυτών, η ΕΕΔΑ με ευθύνη ανταποκρίθηκε στην έκκληση της Ανοικτής Ομάδας Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για τη Γήρανση, η οποία συστάθηκε με το Ψήφισμα 65/182 της 21^{ης} Δεκεμβρίου 2010 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, απευθύνοντάς της τις παρατηρήσεις της σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων ατόμων. Οι παρατηρήσεις αυτές αναπτύσσονται σε δύο επίπεδα και συνδέονται, αφενός, με τη διασφάλιση της ισότητας και την απαγόρευση των διακρίσεων έναντι των ηλικιωμένων ατόμων, αφετέρου, με την αντιμετώπιση της παραμέλησης, της βίας και της κακοποίησης που αυτά βιώνουν.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Συμβολής στην Ανοικτή Ομάδα Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για τη Γήρανση (Open-Ended Working Group on Ageing) (5.5.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/Hlikiomena_atoma/GNCHR_Submission_Ageing.pdf.

Προφορική Δήλωση επί της Έκθεσης του Ειδικού Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, κατά την 9^η Συνεδρίαση της 35^{ης} Τακτικής Συνόδου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ (8.6.2017)

Αναγνωρίζοντας το έργο του Ειδικού Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, François Crépeau, και εκφράζοντας την ικανοποίησή της για τη συνεργασία μεταξύ τους κατά την επίσημη επίσκεψή του στην Ελλάδα, η ΕΕΔΑ ευχαρίστησε τον Ειδικό Εισηγητή για την πολύ σημαντική υποστήριξη που της παρείχε, και ιδίως για τη σύστασή του προς την ελληνική Πολιτεία σχετικά με την ενίσχυση της ΕΕΔΑ παρέχοντάς της επαρκείς πόρους και εξειδικευμένο προσωπικό που θα της επιτρέψουν να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στο απαιτητικό έργο της.

² ΕΕΔΑ, Προστασία των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων ατόμων (20.11.2014), διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/Hlikiomena_atoma/EEDA_Ilkiwmena_atoma.pdf.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της και σε συνέχεια της επίσκεψης στην Ελλάδα του Ειδικού Εισηγητή, η ΕΕΔΑ πραγματοποίησε σειρά επισκέψεων σε έξι κέντρα φιλοξενίας στην Ελλάδα (Ελληνικό στις 2.6.2016 από κοινού με το Συνήγορο του Πολίτη, σε Ελαιώνα, Ελληνικό, Σχιστό και Σκαραμαγκά 14-15.7.2016 και στην Κω στις 13.8.2016), τα ευρήματα των οποίων παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών στις 24 Οκτωβρίου 2016, σε εκδήλωση-δημόσια συζήτηση με θέμα τις *Συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα φιλοξενίας προσφύγων και μεταναστών: προβλήματα και προοπτικές*. Η ΕΕΔΑ συμφώνησε με τον Ειδικό Εισηγητή ότι παρατηρούνται *de facto* παραβιάσεις των δικαιωμάτων των αιτούντων διεθνή προστασία και των προσφύγων ως προς τη μαζική και αδιάκριτη κράτησή τους στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, καθώς επίσης και την έγκαιρη και αποτελεσματική πρόσβαση τόσο στις διαδικασίες διεθνούς προστασίας όσο και σε αξιοπρεπείς υπηρεσίες διαμονής, υγείας και εκπαίδευσης. Παράλληλα, τα συνεχόμενα επεισόδια κυρίως στα Κέντρα Φιλοξενίας των νησιών του ανατολικού Αιγαίου καθώς και τα, συχνά ανεξέλεγκτα, περιστατικά βίας που παρατηρούνται στα κέντρα φιλοξενίας της ενδοχώρας συμβάλλουν στην όξυνση φαινόμενων ρατσισμού και ξενοφοβίας σε τμήματα του ελληνικού πληθυσμού που θα δημιουργήσει εμπόδια στην όλη διαδικασία υποδοχής και φιλοξενίας των προσφύγων στην Ελλάδα.

Η ΕΕΔΑ επισήμανε ότι συντάσσεται με τις συστάσεις του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ, και ιδίως την ανάγκη συνεκτίμησης από τη διεθνή κοινότητα της ευθύνης που βαρύνει την Ελλάδα λόγω της οικονομικής συγκυρίας και του νομικού και γεωπολιτικού γεγονότος ότι η Χώρα είναι θεματοφύλακας των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, προτρέποντας το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων να κάνει δεκτές τις προτάσεις του και να λάβει μέτρα για την άμεση υλοποίησή τους.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Προφορικής Δήλωσης της ΕΕΔΑ επί της Έκθεσης του Ειδικού Εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, κατά την 9η Συνεδρίαση της 35ης Τακτικής Συνόδου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ (8.6.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/ektheseis_diethwn_eurwpaikwn_forewn/Oral%20Statement_GNCHR_CrepeauReport.pdf.

Γραπτή συνεισφορά προς τον Ανεξάρτητο Εμπειρογνώμονα των Ηνωμένων Εθνών για τις επιδράσεις του εξωτερικού χρέους και των λοιπών διεθνών οικονομικών υποχρεώσεων των Κρατών στην πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ιδίως των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών, Καθηγητή Juan Pablo Bohoslavsky με θέμα Καθοδήγηση σχετικά με τις επιπτώσεις των οικονομικών πολιτικών μεταρρύθμισης στα δικαιώματα του ανθρώπου (Ιούλιος 2017)

Ανταποκρινόμενη σε έκκληση (*call for contributions*) του Ανεξάρτητου Εμπειρογνώμονα των Ηνωμένων Εθνών για τις επιδράσεις του εξωτερικού χρέους και των λοιπών διεθνών

οικονομικών υποχρεώσεων των Κρατών στην πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ιδίως των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών, Καθηγητή Juan Pablo Bohoslavsky με θέμα *Καθοδήγηση σχετικά με τις επιπτώσεις των οικονομικών πολιτικών μεταρρύθμισης στα δικαιώματα του ανθρώπου*, η ΕΕΔΑ, απέστειλε τον Ιούλιο του 2017, γραπτή συμβολή, με σκοπό την ανάδειξη της ανάγκης θεσμικής ενίσχυσης της αποτίμησης των επιπτώσεων στα δικαιώματα του ανθρώπου των νομοθετικών και άλλων μέτρων ή πολιτικών.

Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕΔΑ κατέγραψε σε έναν πρώτο χρόνο τις Εκθέσεις και τις Συστάσεις της τόσο στην ειδικότερη θεματική του αντίκτυπου της οικονομικής κρίσης και των μέτρων λιτότητας στα δικαιώματα του ανθρώπου (από την πρώτη Απόφασή της τον Ιούνιο του 2010 έως και την Επείγουσα Δήλωσή της τον Απρίλη του 2017), όσο και σε άλλες θεματικές ενότητες που αφορούν σε ευάλωτες ομάδες, όπως ενδεικτικά τα παιδιά και τα ηλικιωμένα άτομα, συμπεριλαμβάνοντας σε αυτές και Παρατηρήσεις της ενώπιον διεθνών ελεγκτικών οργάνων. Στη συνέχεια, κι αφού σκιαγράφησε την τρέχουσα κατάσταση σχετικά με την αποτίμηση των επιπτώσεων στα δικαιώματα του ανθρώπου στη Χώρα, κάνοντας αναφορές στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και τις διαρκείς και πάγιες συστάσεις της προς την Πολιτεία, η ΕΕΔΑ διατύπωσε συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά με το περιεχόμενο και τη δομή των κατευθυντήριων οδηγιών – καθοδήγησης αναφορικά με το θέμα, διαρθρώνοντας τις συστάσεις της γύρω από τρεις άξονες: μόνιμος μηχανισμός, κύριοι άξονες της αποτίμησης των επιπτώσεων στα δικαιώματα του ανθρώπου και νέα νομοθεσία της ΕΕΔΑ.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Γραπτής συνεισφοράς της ΕΕΔΑ προς τον Ανεξάρτητο Εμπειρογνώμονα των Ηνωμένων Εθνών για τις επιδράσεις του εξωτερικού χρέους και των λοιπών διεθνών οικονομικών υποχρεώσεων των Κρατών στην πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ιδίως των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών, Καθηγητή Juan Pablo Bohoslavsky, με θέμα Καθοδήγηση σχετικά με τις επιπτώσεις των οικονομικών πολιτικών μεταρρύθμισης στα δικαιώματα του ανθρώπου (Ιούλιος 2017) είναι διαθέσιμο σε: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/IEDebt/impactassessments/GNCHR.pdf>.

Συνεισφορά σε κείμενα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ENNHRI)

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως του ΕΘΑΔ στην Ελλάδα, καθώς επίσης και της εκλογής της στην Ευρωπαϊκή Συντονιστική Επιτροπή (European Coordinating Committee, ECC) του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI), συνεισέφερε στη συλλογή δεδομένων για την προετοιμασία και διαμόρφωση των ακόλουθων Εκθέσεων, Παρατηρήσεων και Δηλώσεων του ENNHRI:

ENNHRI's Statement on European Solidarity in the field of Migration: Coming together to Promote and Protect Human Rights (6.3.2017)

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Δήλωσης του ENNHRI για την ευρωπαϊκή αλληλεγγύη στο πεδίο του μεταναστευτικού (6.3.2017) είναι διαθέσιμο σε: http://ennhri.org/IMG/pdf/ennhri_general_assembly_statement_2017.03.08.pdf.

ENNHRI's Submission to the OEWG-Ageing on Neglect, Violence and Abuse (5.5.2017)

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Συνεισφοράς του ENNHRI στην Ανοικτή Ομάδα Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για τη γήρανση (5.5.2017) είναι διαθέσιμο σε: <https://social.un.org/ageing-working-group/documents/eighth/Inputs%20NHRIs/EuropeanNetworkofNationalHumanRightsInstitutions-2.pdf>.

ENNHRI's Submission to the OEWG-Ageing: Equality and Non-Discrimination (5.5.2017)

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Συνεισφοράς του ENNHRI στην Ανοικτή Ομάδα Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για τη γήρανση (5.5.2017) είναι διαθέσιμο σε: <https://social.un.org/ageing-working-group/documents/eighth/Inputs%20NHRIs/EuropeanNetworkofNationalHumanRightsInstitutions-1.pdf>.

ENNHRI's Report on Migrants' access to information on their rights: Recommendations to bridge theory and practice (September 2017)

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Έκθεσης του ENNHRI για την πρόσβαση των μεταναστών στην πληροφόρηση για τα δικαιώματά τους (Σεπτέμβριος 2017) είναι διαθέσιμο σε: http://ennhri.org/IMG/pdf/ennhri_report_migrants_rights.pdf.

Δραστηριότητες σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο και Συνεργασία με Ομόλογες Επιτροπές

Κατά το 2017, η ΕΕΔΑ συμμετείχε στις ακόλουθες συναντήσεις και δραστηριότητες σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο:

Συνάντηση της Ομάδας Εργασίας για το Άσυλο και τη Μετανάστευση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI) (30-31.1.2017)

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε στη συνάντηση της Ομάδας Εργασίας για το Άσυλο και τη Μετανάστευση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI), η οποία πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες, από τις 6 έως τις 8 Ιανουαρίου 2017. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Προεδρεύουσα του Ε΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ για τη Διεθνή Συνεργασία και Επικοινωνία, Αν. Καθηγήτρια κυρία Μαρία Γαβουνέλη.

Ετήσια Διάσκεψη της Παγκόσμιας Συμμαχίας των Εθνικών Θεσμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (GANHRI) (6-8.3.2017)

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε στην Ετήσια Διάσκεψη της Παγκόσμιας Συμμαχίας των Εθνικών Θεσμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (GANHRI), η οποία συνδιοργανώθηκε από το Γραφείο του Υπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τη GANHRI, από τις 6 έως τις 8 Μαρτίου 2017. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Προεδρεύουσα του Ε΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ για τη Διεθνή Συνεργασία και Επικοινωνία, Αν. Καθηγήτρια κυρία Μαρία Γαβουνέλη.

Πλατφόρμα για τα Οικονομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα του CoE, FRA, ENNHRI, EQUINET και Συνεδρίαση της ομάδας εργασίας για Οικονομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI) (27-28.3.2017)

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε σε συνάντηση για την Πλατφόρμα για τα Οικονομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα του CoE, FRA, ENNHRI, EQUINET και στη συνεδρίαση της ομάδας εργασίας για Οικονομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI). Σε αμφότερες τις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο Στρασβούργο, την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η επιστημονική συνεργάτιδά της, κυρία Αικατερίνη Τσαμπί.

Συνάντηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI) με θέμα τη Γεφύρωση των ευρωπαϊκών κοινωνικών δικαιωμάτων και των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης: συγκριτική αξιολόγηση της μέτρησης της φτώχειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο (4-5.5.2017)

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε σε συνάντηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI) με θέμα τη Γεφύρωση των ευρωπαϊκών κοινωνικών δικαιωμάτων και των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης: συγκριτική αξιολόγηση της μέτρησης της φτώχειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η οποία διοργανώθηκε από το Γερμανικό Ινστιτούτο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, στο Βερολίνο, στις 4 και 5 Μαΐου 2017. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε το Μέλος της, κύριος Χαράλαμπος Τσιλιώτης.

Εκδήλωση του Γραφείου του Ύπατου Αρμοστή για τα ΔΑ του ΟΗΕ με θέμα *Δημιουργία συνεργασιών για την προώθηση της ένταξης και την αντιμετώπιση του αντιμεταναστευτικού λόγου (11.5.2017)*

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε σε εκδήλωση του Γραφείου του Ύπατου Αρμοστή για τα ΔΑ του ΟΗΕ με θέμα *Δημιουργία συνεργασιών για την προώθηση της ένταξης και την αντιμετώπιση του αντιμεταναστευτικού λόγου*, η οποία πραγματοποιήθηκε στη Γενεύη, στις 11 Μαΐου 2017. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Προεδρεύουσα του Ε΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ για τη Διεθνή Συνεργασία και Επικοινωνία, Αν. Καθηγήτρια κυρία Μαρία Γαβουνέλη.

Εργαστήρι για τα εθνικά σχέδια δράσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου του Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης (2.6.2017)

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε σε εργαστήρι που διοργανώθηκε από τον Επίτροπο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τα εθνικά σχέδια δράσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου, στο Στρασβούργο στις 2 Ιουνίου 2017. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε το Μέλος της, κύριος Ιωάννης Ιωαννίδης.

Συνάντηση με τον Πρέσβη του Κατάρ (21.6.2017)

Ο Πρέσβης του Κατάρ στην Αθήνα, κύριος Abdulaziz Al-Naama, πραγματοποίησε, στις 21 Ιουνίου 2017, εθιμοτυπική επίσκεψη στην ΕΕΔΑ, κατόπιν αιτήματός του. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν ο Πρόεδρος της, κύριος Γεώργιος Σταυρόπουλος και η επιστημονική συνεργάτιδα, κυρία Άννα Μπάκα.

Συμπόσιο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) για την παρουσίαση της Έκθεσής του για το 2017 (28.6.2017)

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε σε συνάντηση του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) για την παρουσίαση της Έκθεσής του για το 2017, η οποία πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες, στις 28 Ιουνίου 2017. Στο Συμπόσιο δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στα δικαιώματα των παιδιών. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε το Μέλος της, κύριος Χαράλαμπος Τσιλιώτης.

5^η Συνάντηση της Πλατφόρμας για τα Οικονομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα του CoE, FRA, ENNHRI, EQUINET (26.9.2017)

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε στην 5^η Συνάντηση της Πλατφόρμας για τα Οικονομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, η οποία συνδιοργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA), το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Θεσμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ENNHRI) και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Θεσμών για την Ισότητα (EQUINET), στη Ρίγα της Λετονίας, στις 26 Σεπτεμβρίου 2017. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η επιστημονική συνεργάτιδα, κυρία Αικατερίνη Τσαμπή.

Συνάντηση της Ευρωπαϊκής Συντονιστικής Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ENNHRI) (4-5.10.2017)

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε σε συνάντηση της Ευρωπαϊκής Συντονιστικής Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ENNHRI), η οποία πραγματοποιήθηκε στο Ελσίνκι, στις 4 και 5 Οκτωβρίου 2017. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η επιστημονική συνεργάτιδα, κυρία Άννα Ειρήνη Μπάκα.

Συνάντηση-σεμινάριο της Ομάδας Εργασίας για το Άσυλο και τη Μετανάστευση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ENNHRI) (17.10.2017)

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε σε συνάντηση-σεμινάριο της Ομάδας Εργασίας για το Άσυλο και τη Μετανάστευση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ENNHRI), η οποία διοργανώθηκε στις Βρυξέλλες, στις 17 Οκτωβρίου 2017. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Προεδρεύουσα του Ε΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ για τη Διεθνή Συνεργασία και Επικοινωνία, Αν. Καθηγήτρια κυρία Μαρία Γαβουνέλη.

Ετήσια Συνάντηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI) (29-30.11.2017)

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε στην Ετήσια Συνάντηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI), η οποία διοργανώθηκε στις Βρυξέλλες στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2017. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Προεδρεύουσα του Ε΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ για τη Διεθνή Συνεργασία και Επικοινωνία, Αν. Καθηγήτρια κυρία Μαρία Γαβουνέλη.

Συμπόσιο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) για ζητήματα διακρίσεων και ενσωμάτωσης μεταναστών και μειονοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση – FRA Symposium on Second EU Minorities and Discrimination Survey (6.12.2017)

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. *supra*, σελ. 76.

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ 2017

**ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ
ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ:
Η ΕΕΔΑ ΩΣ BRIDGE BUILDER**

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ)

ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Ακροάσεις προσώπων και φορέων.....	100
Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας	101

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ: Η ΕΕΔΑ ΩΣ BRIDGE BUILDER

Εκτός από τους κρατικούς φορείς-εταίρους των ΕΘΑΔ στην αποστολή της προώθησης και της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, σταθερός και ουσιαστικός σύμμαχός τους είναι η Κοινωνία των πολιτών, με την οποία καλούνται να διατηρούν τακτική και εποικοδομητική διάδραση και συνεργασία. Ο όρος, δε, «Κοινωνία των πολιτών», στο πλαίσιο των Αρχών των Παρισίων, περιλαμβάνει όχι μόνο τις ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στο χώρο των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά και εκπροσώπους τάσεων της φιλοσοφικής και πολιτικής σκέψης, καθώς επίσης και διακεκριμένους εμπειρογνώμονες και εκπροσώπους πανεπιστημίων (Αρχές των Παρισίων, Β.1 (α), (β) και (γ)). Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι οι ΕΘΑΔ επιφορτίζονται από τις Αρχές των Παρισίων, «ενόψει του θεμελιώδους ρόλου που διαδραματίζουν οι μη-κυβερνητικές οργανώσεις στη διεύρυνση του έργου των εθνικών θεσμών», να αναπτύσσουν σχέσεις με τις ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται «στον τομέα της προώθησης και της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, την καταπολέμηση του ρατσισμού, την προστασία ιδιαίτερα ευάλωτων ομάδων (ιδίως παιδιών, εργαζόμενων μεταναστών, προσφύγων, ατόμων με σωματική και διανοητική αναπηρία) ή σε άλλους εξειδικευμένους τομείς» (C (g)).

ΕΘΑΔ και φορείς της Κοινωνίας των πολιτών, συνεπώς, επωφελούνται αμοιβαία από τη συνεργασία τους, γι' αυτό και οφείλουν να την επιδιώκουν. Πράγματι, προκειμένου να μεγιστοποιήσουν την αποτελεσματικότητα του έργου τους, οι ΕΘΑΔ έχουν ανάγκη τη διάδραση με φορείς της Κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στο χώρο των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όχι μόνο για τη βαθιά γνώση, την εξειδικευμένη τεχνογνωσία και την πολύτιμη εμπειρία τους σε ζητήματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά και για να έρθουν πιο κοντά στους πολίτες και τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων με τις οποίες αυτοί έρχονται αντιμέτωποι σε καθημερινή βάση. Από την άλλη πλευρά, και η Κοινωνία των πολιτών μπορεί να επωφεληθεί σημαντικά από τη συνεργασία της με τους ΕΘΑΔ, στο μέτρο που αξιοποιώντας την ευκαιρία να διοχετεύει τα αιτήματά της στις δημόσιες Αρχές, της δίνεται η ευκαιρία να μεγιστοποιήσει την επιρροή της στα όργανα λήψης απόφασης.

Ακρόασεις προσώπων και φορέων

Στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως του ΕΘΑΔ στην Ελλάδα, ο εθνικός νομοθέτης, αναγνωρίζοντας στην ΕΕΔΑ το ρόλο της ως *bridge builder* που γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και του Κράτους φέρνοντάς τους πιο κοντά, της αναθέτει την αρμοδιότητα να «καλεί κατά την κρίση της σε ακρόαση πρόσωπα, τα οποία μπορεί να διευκολύνουν το έργο της με την παρουσίαση προσωπικών εμπειριών ή τη διατύπωση απόψεων σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου» (άρθρο 4, παρ. 5, Ν 2667/1998).

Κατά το 2017, η ΕΕΔΑ διοργάνωσε την ακόλουθη ακρόαση προσώπων και φορέων:

Ακρόαση φορέων και προσώπων με θέμα την ουσιαστική συμμόρφωση της ελληνικής Πολιτείας στην απόφαση του ΕΔΔΑ Chowdury και λοιποί κατά Ελλάδας (υπόθεση «Μανωλάδας») (23.11.2017)

Η ΕΕΔΑ διοργάνωσε, στις 23 Νοεμβρίου 2017, ακρόαση προσώπων και φορέων και συζήτηση με θέμα ημερήσιας διάταξης την «ουσιαστική συμμόρφωση της Ελληνικής Πολιτείας στην απόφαση του ΕΔΔΑ Chowdury και λοιποί κατά Ελλάδας (υπόθεση «Μανωλάδας»)». Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στα ζητήματα πρόληψης φαινόμενων καταναγκαστικής εργασίας, εμπορίας ανθρώπων, πρόσβασης στη δικαιοσύνη και εφαρμογής του νομικού πλαισίου, υγείας, ασφάλειας και ενδιαίτησης των εργαζόμενων (ειδικά στον πρωτογενή αγροτικό τομέα), στρατηγικό πλάνο από την ελληνική Πολιτεία για την αντιμετώπιση αντίστοιχων φαινόμενων.

Στην ακρόαση προσώπων και φορέων που διοργάνωσε η ΕΕΔΑ, παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), ο Διοικητής του, κύριος Α. Μπακαλέξης και ο Υποδιοικητής του, κύριος Δ. Τσακίρης, ο Ειδικός Γραμματέας ΣΕΠΕ, κύριος Α. Ηλιόπουλος, ο Εθνικός Εισηγητής για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων κύριος Η. Μοσκόφ, εκπρόσωποι του Υπουργείου Υγείας, ο κύριος Ι. Μαστρογιάννης και η κυρία Παναγιώτου, εκπρόσωποι της Εταιρίας Ελλήνων Δικαστικών Λειτουργών για τη Δημοκρατία και τις Ελευθερίες, η κυρία Μ. Στενιώτη, η κυρία Α. Αληδρομίτη και η κυρία Ν. Μεθενίτου, ο Πρόεδρος της Εταιρίας Δικαστικών Μελετών, ο κύριος Ιωάννης Χαμηλοθώρης, εκπρόσωπος του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα, η κυρία Ξ. Πασσά, εκπρόσωποι του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, ο κύριος Στ. Πουλαράκης και ο κύριος Ι. Anwar, καθώς επίσης και ο Συνήγορος χειριστής της υπόθεσης *Chowdury και λοιποί κατά Ελλάδας*, κύριος Β. Κερασιώτης.

Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν το Προεδρείο της, αποτελούμενο από τον Πρόεδρο της ΕΕΔΑ, κύριο Γεώργιο Σταυρόπουλο, την Α΄ Αντιπρόεδρο, κυρία Μαρία Γαβουνέλη και την Β΄ Αντιπρόεδρο, κυρία Έλλη Βαρχαλαμά, ενώ στην ακρόαση συμμετείχαν και τα Μέλη της ΕΕΔΑ, ο κύριος Βασίλης Χρονόπουλος, η κυρία Ιφιγένεια Καμτσιδου, ο κύριος Φοίβος Ιατρέλλης, ο κύριος Σπύρος Απέργης, ο κύριος Βασίλης Τζούφης, η κυρία Παναγιώτα Παπαδοπούλου, ο κύριος Κωνσταντίνος Κιντής και η κυρία Σουζάνα Λασκαρίδου.

Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας

Λειτουργία του Δικτύου

Η πρωτοβουλία για τη δημιουργία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας προωθήθηκε στα μέσα του έτους 2011 από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (UNHCR). Το Δίκτυο απαρτίζουν φορείς οι οποίοι προσφέρουν ιατρικές, κοινωνικές και νομικές υπηρεσίες ή/και έρχονται σε άμεση επαφή με τα θύματα ρατσιστικής βίας ή θύματα άλλων βίαιων επιθέσεων που υποκινούνται από μίσος ή προκαταλήψεις και τέλος, οργανώσεις που έχουν δημιουργηθεί από τις ίδιες τις ομάδες που συνήθως γίνονται στόχος ρατσιστικής βίας. Προϋπόθεση για τη συμμετοχή στο Δίκτυο αποτελεί ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διαφορετικότητα, την πολυπολιτισμικότητα και την ανεξίτηρη ανθεκτικότητα, καθώς και η δράση για την αντιμετώπιση των διακρίσεων και της μισαλλοδοξίας. Εκτός από τους συντονιστές, την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, στο Δίκτυο συμμετέχουν 42 Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και φορείς της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και ο Συνήγορος του Πολίτη και το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών του Δήμου Αθηναίων ως παρατηρητές¹.

Για τους σκοπούς του Δικτύου, **περιστατικά ρατσιστικής βίας** θεωρούνται εγκληματικές πράξεις ή βίαιες ενέργειες ή συμπεριφορές εις βάρος ατόμων, τα οποία στοχοποιούνται λόγω εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης, χρώματος, θρησκευτικής προέλευσης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή αναπηρίας. Καταγράφονται επίσης εγκληματικές πράξεις ή βίαιες ενέργειες ή συμπεριφορές σε βάρος των *υπερασπιστών* ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δηλαδή όσων ατόμων προωθούν και προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και στοχοποιούνται λόγω αυτής τους της ιδιότητας.

Στο πλαίσιο επιδίωξης του κοινού σκοπού, το Δίκτυο:

1 Μέλη του Δικτύου κατά το 2017: Αίτημα, Αλληλεγγύη SolidarityNow, Αντιγόνη-Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης, Αντιρατσιστικό Παρατηρητήριο Πανεπιστημίου Αιγαίου, Άρσις-Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων, Γιατροί του Κόσμου, Διεθνής Αμνηστία, Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών, «Ελληνική Δράση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» – Πλειάδες, Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων, Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Δικηγορικού Συλλόγου Ρόδου, Θετική Φωνή, Ιατρική Παρέμβαση, Κάρπας Αθήνας, Κάρπας Ελλάς, Κέντρο Ζωής, Κέντρο Ημέρας «Βαβέλ», Κέντρο Συμπαραστάσεως Παλινοστούτων και Μεταναστών-Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων, Κίνηση Υπεράσπισης των Δικαιωμάτων Προσφύγων και Μεταναστών/-στριών (Πάτρα), Κόσμος χωρίς Πολέμους και Βία, ΛΑΘΡΑ; - Επιτροπή αλληλεγγύης στους πρόσφυγες Χίου, ΜΕΤΑδραση, Οικογένειες Ουράνιο Τόξο, Ομάδα Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Προσφύγων και Μεταναστών, Ομάδα Νομικών για την Υπεράσπιση των Δικαιωμάτων Προσφύγων και Μεταναστών (Θεσσαλονίκη), Ομοφυλοφιλική και Λεσβιακή Κοινότητα Ελλάδας (ΟΛΚΕ), Σύλλογος Ενωμένων Αφγανών, Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδας, Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών, Φόρουμ Μεταναστών Κρήτης, Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο, Act Up Hellas, ASANTE, Colour Youth - Κοινότητα LG-BTQ Νέων Αθήνας, Generation 2.0 RED, Melissa Network, PRAKSIS. Από τον Ιανουάριο 2018 συμμετέχει και το Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

- α) διατυπώνει συστάσεις προς τις Ελληνικές αρχές σύμφωνα με την ελληνική και διεθνή νομοθεσία προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
- β) προωθεί την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σχετικά με την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας,
- γ) διαβουλεύεται ως προς ειδικά ζητήματα σχετικά με τη ρατσιστική βία,
- δ) ενισχύει την συνεργασία με άλλους φορείς οι οποίοι επιδιώκουν την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας,
- ε) οργανώνει και συμμετέχει σε εκπαιδευτικά προγράμματα της κοινωνίας των πολιτών αλλά και αρμόδιων θεσμικών φορέων για ζητήματα σχετικά με την αναγνώριση, την καταγραφή και την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους.

Ανάλυση των καταγραφών

Ποιοτικές τάσεις της ρατσιστικής βίας κατά το 2017

Κατά το έτος 2017 παρατηρήθηκε η συνύπαρξη αντίρροπων τάσεων που συνέθεσαν και διαμόρφωσαν το πεδίο της ξενοφοβίας, του ρατσισμού και της ρατσιστικής βίας. Γίνεται ολοένα φανερότερο ότι η διαχείριση του προσφυγικού και μεταναστευτικού ζητήματος προσδιόρισε σε μεγάλο βαθμό την εξέλιξη του κλίματος. Από τη μία πλευρά, όλο και περισσότεροι δήμοι συμμετέχουν στο πρόγραμμα φιλοξενίας αιτούντων άσυλο και προσφύγων σε διαμερίσματα, καλλιεργώντας με αυτό τον τρόπο την αποδοχή της διαφορετικότητας, σε συνέχεια του πνεύματος αλληλεγγύης που χαρακτήρισε τα δυο προηγούμενα έτη τη σχέση της τοπικής κοινωνίας με τον προσφυγικό και μεταναστευτικό πληθυσμό. Από την άλλη πλευρά, οι συνθήκες διαμονής των προσφύγων και των μεταναστών στα νησιά συνέβαλαν καθοριστικά στην ενίσχυση της τοπικής ξενοφοβικής ρητορικής, με ακραίες εκδηλώσεις σε ορισμένες περιπτώσεις. Ωστόσο, οι τοπικές εξάρσεις ξενοφοβίας και βίας, αν και σοβαρές, δεν έγιναν αποδεκτές από το σύνολο των τοπικών κοινωνιών. Όπως μαρτυρούν τα δημοσιεύματα στον τύπο και τα περιστατικά που έχουν καταγραφεί, οι τοπικές κοινωνίες στα νησιά εκδηλώνουν μία μεγαλύτερη ροπή στον ξενοφοβικό λόγο, αλλά δεν έχουν απολέσει τις αντιστάσεις τους έναντι αυτών που πυροδοτούν εντάσεις και πράξεις βίας.

Εκτός από τις ιδιαίτερες συνθήκες στις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες απαιτούν τη διαρκή επαγρύπνηση όλων των φορέων, κατά το 2017 ενισχύθηκε η παρουσία ομάδων με ξενοφοβικές ιδεολογίες και εκδηλώσεις οργανωμένης βίας σε πολλές περιοχές της Αττικής. Νέες και παλαιότερες, οργανωμένες βίαιες ομάδες διεκδίκησαν ηχηρότερα τη συμμετοχή τους στη δημόσια σφαίρα, αναλαμβάνοντας την ευθύνη ρατσιστικών επιθέσεων και απειλητικών τηλεφωνημάτων εις βάρος οργανώσεων προσφύγων, μεταναστών, ΛΟΑΤΚΙ ατόμων και των υπερασπιστών τους. Η στοχοποίηση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που είχε διαφανεί τα προηγούμενα έτη πλέον συνιστά μία από τις βασικές πτυχές έκφρασης του ρατσισμού, της ομοφοβίας και της τρανσφοβίας, τόσο στο «πεδίο», όσο και στο διαδίκτυο και

στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Το φαινόμενο διασποράς και εκμετάλλευσης ψευδών ειδήσεων το οποίο παρατηρείται και στην Ελλάδα, δοκιμάστηκε ως τακτική προκειμένου να υποδαυλιστεί το μίσος, ή έστω να ενισχυθεί η αγωνία των τοπικών κοινωνιών με στόχο να διευρυνθεί το ακροατήριο των ξενοφοβικών ομάδων.

Παράλληλα, όμως, απέναντι σε αυτή την ανησυχητική πραγματικότητα, αναπτύχθηκαν σαφέστερα και ταχύτερα αντανακλαστικά από τις αρμόδιες αρχές. Η άσκηση ποινικών διώξεων με βάση τη νομοθεσία κατά της ρητορικής του μίσους ή/και του εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά στέλνει σαφές μήνυμα υπέρ της νομιμότητας και κατά της ατιμωρησίας και ενδεχομένως αποτρέπει την ολίσθηση σε συμπεριφορές όχλου. Ενδεικτικά αναφέρονται η εισαγγελική διερεύνηση στις περιπτώσεις των αντιδράσεων έναντι της υποδοχής παιδιών προσφύγων στα σχολεία στο Ωραιόκαστρο, όπου μεμονωμένα άτομα επιχείρησαν να πυροδοτήσουν βίαια περιστατικά ως μέλη τοπικών «πατριωτικών ενώσεων», καθώς και η καταδίκη ατόμων στη Χίο για πράξεις βίας κατά αλλοδαπών και τη διασπορά ψευδών ειδήσεων για δήθεν σπασμένα αυτοκίνητα και φθορές από πρόσφυγες και μετανάστες.

Η Πολιτεία, πάντως, πρέπει να επιδείξει μηδενική ανοχή στην άσκηση ρατσιστικής βίας, έστω κι αν αυτή προκύπτει λόγω ειδικών περιστάσεων και συνθηκών, οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο συγκεκριμένες ομάδες. Μια τέτοια περίπτωση είναι το λιμάνι της Πάτρας, από όπου ιατροί της περιοχής μετέφεραν στο Δίκτυο την ανησυχία τους για την αύξηση των κρουσμάτων βίας κατά αλλοδαπών.

Επομένως, η εφαρμογή της νομοθεσίας και των πρακτικών καταπολέμησης της ρατσιστικής βίας από την Πολιτεία πρέπει να ενισχύεται με κάθε μέσο και να προσαρμόζεται σε εύλογο χρόνο στις νέες προκλήσεις που θέτει η έξαρση του ρατσισμού παγκοσμίως. Μεταξύ αυτών των προκλήσεων παραμένει η διαχείριση της διαφορετικότητας από τους δημόσιους φορείς και στο δημόσιο λόγο. Η στοχοποίηση Αφγανού μαθητή ο οποίος κληρώθηκε να κρατήσει την ελληνική σημαία στην παρέλαση της 28ης Οκτωβρίου και η βίαιη επίθεση που ακολούθησε τη δημόσια συζήτηση σχετικά με τη διαχείριση των συμβόλων και τη μαθητική παρέλαση, πρέπει να ενεργοποιήσει αντανακλαστικά πρόληψης σε όλους τους φορείς. Ομοίως, η συζήτηση στη Βουλή κατά την ψήφιση του νόμου για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου σημαδεύτηκε από τη διατύπωση τρανσφοβικού λόγου από βουλευτές διαφόρων κομμάτων, ο οποίος περιλάμβανε αναπαραγωγή αρνητικών στερεοτύπων, προκαταλήψεων και άκρως κακοποιητικούς χαρακτηρισμούς. Ο συγκεκριμένος δημόσιος λόγος αποτελεί δείγμα κατάχρησης της ελευθερίας της έκφρασης, ενίσχυσης των στερεοτύπων και της τρανσφοβίας.

Γίνεται, άρα, αντιληπτό ότι συνυπάρχουν οι δύο τάσεις στη δημόσια σφαίρα: από τη μία πλευρά, διευρύνεται η αναγνώριση και η αποδοχή της διαφορετικότητας καθώς και η θεσμική πλαισίωσή τους. Έτσι, για παράδειγμα, το Δίκτυο παρουσίασε την έκθεσή του για το έτος 2016 ενώπιον της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής, σε συνέχεια πρόσκλησης της Προέδρου, Αφροδίτης Σταμπουλή. Ήταν μια σημαντική πρωτοβουλία, που έδωσε την ευκαιρία για ένα γόνιμο και ουσιαστικό διάλογο

με εκπροσώπους των κομμάτων του Κοινοβουλίου. Ωστόσο, στη διάρκεια της συζήτησης ο εκπρόσωπος και μέλος του ΔΣ του Ελληνικού Φόρουμ Μεταναστών δέχτηκε λεκτική επίθεση από βουλευτή του κόμματος των Ανεξάρτητων Ελλήνων. Η εκφορά ρατσιστικού λόγου από τα δημόσια πρόσωπα, ιδίως τους βουλευτές, απενοχοποιεί ρατσιστικές συμπεριφορές και στοχοποιεί άτομα και ομάδες λόγω της διαφορετικότητάς τους. Για το λόγο αυτό, η συμπεριφορά τους πρέπει να αποδοκιμάζεται ρητά από το Κοινοβούλιο και τα κόμματα.

Σε συνέχεια των εισαγωγικών αυτών παρατηρήσεων, τα ακόλουθα συμπεράσματα βάσει των καταγραφών του Δικτύου περιγράφουν συνοπτικά την ποσοτική και ποιοτική εικόνα για το 2017:

1. Ενισχύθηκαν οι επιθέσεις με χαρακτηριστικά βίας από οργανωμένες ομάδες κατά μεταναστών-ριών, προσφύγων και των υπερασπιστών τους στην Αθήνα, στην ευρύτερη Αττική και τα νησιά. Με ανησυχία το Δίκτυο διαπιστώνει την ενίσχυση επιθέσεων από ομάδες με *modus operandi* που θυμίζει πρακτικές ομάδων κρούσης. Οι επιθέσεις έχουν συγκεκριμένο τρόπο εκτέλεσης εντολών με στοιχεία προαποφασισμένης οργάνωσης και αποτέλεσμα την πρόκληση σωματικών βλαβών. Εκτός των σοβαρών επιθέσεων που έλαβαν χώρα στον Ασπρόπυργο και είδαν το φως της δημοσιότητας, το Δίκτυο κατέγραψε επίθεση με χαρακτηριστικά που παραπέμπουν στις επιθέσεις που καταγράφονταν τα έτη 2011-2013.

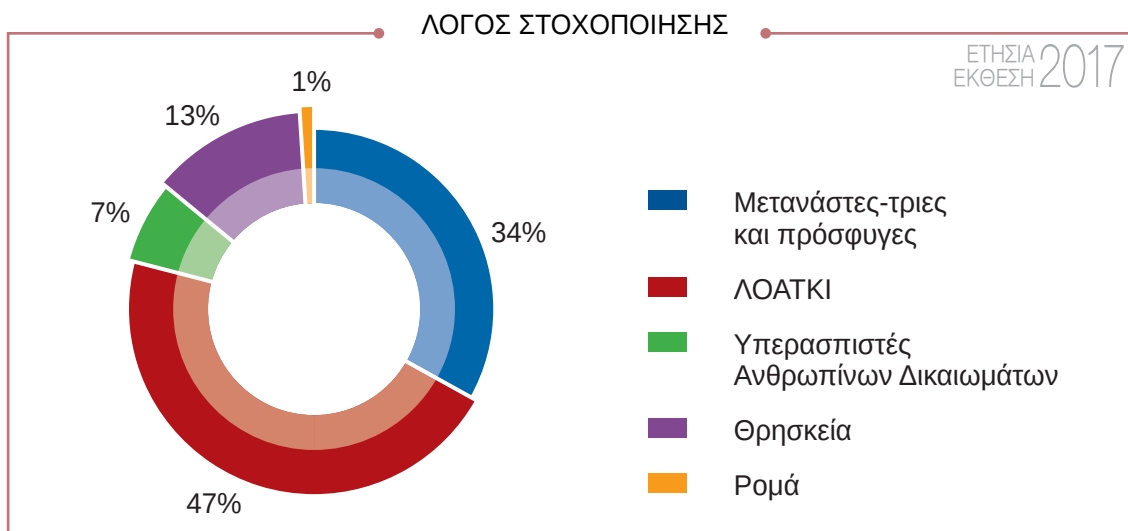
2. Οι καταγραφές επιθέσεων κατά ατόμων ΛΟΑΤΚΙ είναι αριθμητικά περισσότερες από τις υπόλοιπες, αλλά παρουσιάζουν μικρή μείωση. Οι καταγεγραμμένες επιθέσεις κατά ΛΟΑΤΚΙ περιλαμβάνουν λεκτικές επιθέσεις και επιθέσεις σωματικής βίας και αποτυπώνουν μοτίβα κάθε δυνατής έντασης. Επιπλέον, παρατηρήθηκε σταθερή τάση στοχοποίησης των υπερασπιστών και των ακτιβιστών για τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων.

3. Μικρή αύξηση παρουσιάζουν τα περιστατικά με εμπλεκόμενους ένστολους και δημόσιους υπαλλήλους. Στη συντριπτική πλειοψηφία των περιστατικών αυτών, τα θύματα κατήγγειλαν στο Δίκτυο σωματική βία σε δημόσιο χώρο κατά την επιχείρηση, αλλά και εντός των αστυνομικών τμημάτων, ή των χώρων κράτησης. Είναι προφανές ότι τόσο το χρώμα του θύματος, όσο και η εθνική ή εθνοτική καταγωγή, πυροδοτούν βίαιες στερεοτυπικές αντιδράσεις εκ μέρους ορισμένων ένστολων. Ιδίως οι καταγραφές με δράστες δημόσιους υπαλλήλους αφορούν σε περιστατικά κυρίως κατά ΛΟΑΤΚΙ, εντός χώρων, οι οποίοι θα έπρεπε να λειτουργούν προστατευτικά και ενδυναμωτικά για αυτά.

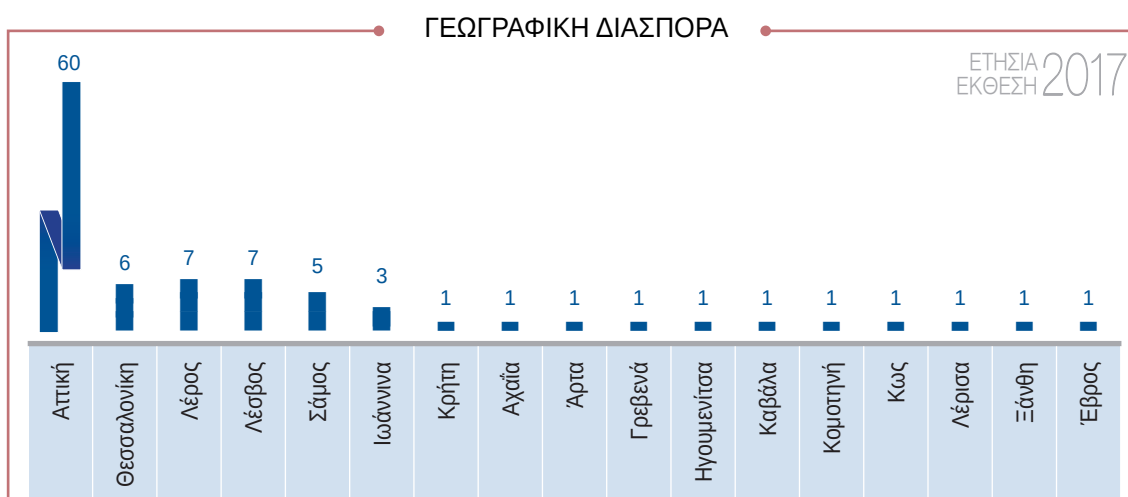
4. Σταθερά αυξανόμενος παρουσιάζεται ο αριθμός των αντισημιτικών περιστατικών, κυρίως βεβηλώσεων μνημείων και ιερών χώρων.

5. Σημαντική βελτίωση παρατηρείται στην ενεργοποίηση των αντανεκλαστικών των αρμόδιων αρχών για την αντιμετώπιση του εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Χρειάζεται, ωστόσο, μακρόπνοος σχεδιασμός και διαρκής προσπάθεια ώστε να δημιουργηθεί ένα αδιάτρητο σύστημα, εντός του οποίου το ρατσιστικό έγκλημα θα διερευνάται και θα τιμωρείται όπως αρμόζει ώστε τα θύματα ρατσιστικής, ομοφοβικής και τρανσφοβικής βίας θα λαμβάνουν την κατάλληλη υποστήριξη.

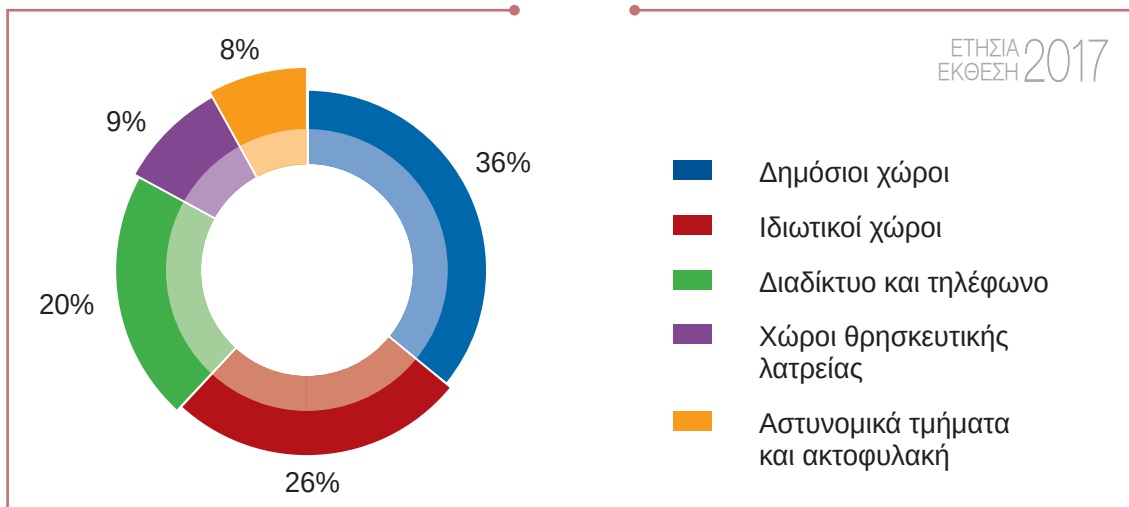
Γενικά χαρακτηριστικά καταγεγραμμένων επιθέσεων

Κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2017, το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας κατέγραψε μέσω συνεντεύξεων με τα θύματα **102 περιστατικά** ρατσιστικής βίας με περισσότερα από 120 θύματα. Σε **34 περιστατικά** στοχοποιήθηκαν **μετανάστες-τριες ή πρόσφυγες** λόγω εθνικής καταγωγής, θρησκείας, χρώματος ή/και ταυτότητας φύλου (σε 1 περιστατικό εξ αυτών στοχοποιήθηκε εργαζόμενος στην Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες λόγω χρώματος). Σε **7 περιστατικά** στοχοποιήθηκαν υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εργαζόμενοι οργανώσεων ή φορέων που παρέχουν υπηρεσίες σε πρόσφυγες. Σε **47 περιστατικά** στοχοποιήθηκαν **ΛΟΑΤΚΙ άτομα**. Σε **11 περιστατικά** στοχοποιήθηκαν **ιεροί ή συμβολικοί χώροι και η εβραϊκή κοινότητα** και σε **2 περιστατικά** στοχοποιήθηκαν ημεδαποί λόγω **θρησκείας**. Σε **1 περιστατικό** στοχοποιήθηκε άνδρας Ρομά λόγω **εθνοτικής καταγωγής**. Σε **37 περιστατικά** στοχοποιήθηκαν περισσότερα του ενός θύματα, ενώ σε **55 περιστατικά** η επίθεση τελέστηκε από ομάδα (τουλάχιστον 2 ατόμων).

Γεωγραφική διασπορά: 60 περιστατικά έλαβαν χώρα στην **Αττική**, κυρίως σε περιοχές πλησίον της Αθήνας, αλλά και άλλες περιοχές, όπως στον Πειραιά, στη Νίκαια, στον Ασπρόπυργο, στο Μενίδι, στη Λεωφόρο Μεσογείων, στα Λιόσια. Από την υπόλοιπη επικράτεια, αξίζει να τονιστεί ότι καταγράφηκαν 6 περιστατικά στη **Θεσσαλονίκη**, 7 περιστατικά στη **Λέρο**, 7 περιστατικά στη **Λέσβο**, 5 περιστατικά στη **Σάμο**, 3 περιστατικά στα **Ιωάννινα**, 3 περιστατικά στην **Κρήτη** και από 1 περιστατικό στην **Αχαΐα**, στην **Άρτα**, στα **Γρεβενά**, στην **Ηγουμενίτσα**, στην **Καβάλα**, στην **Κομοτηνή**, στην **Κω**, στη **Λάρισα**, στην **Ξάνθη** και στα σύνορα του **Έβρου**.

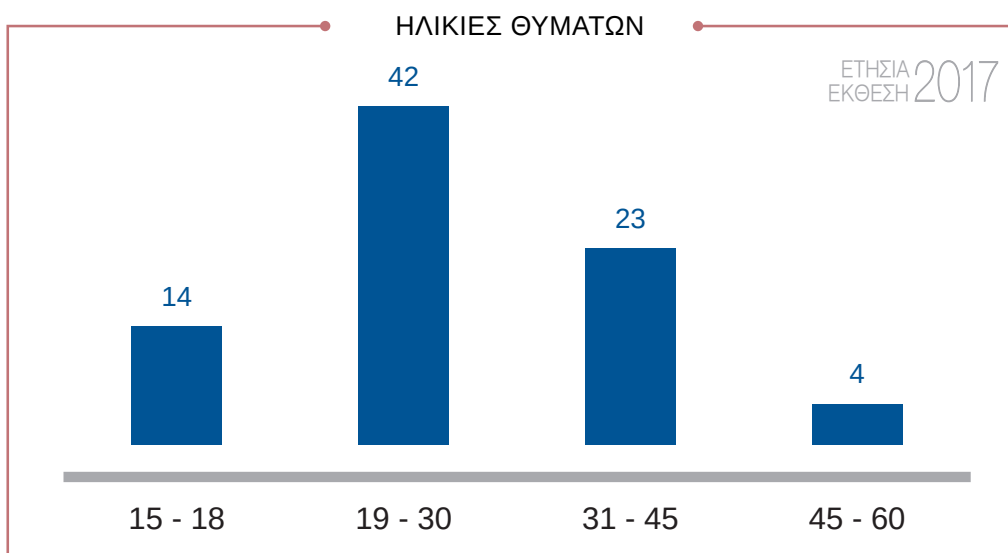

Χώρος τέλεσης: 26 περιστατικά έλαβαν χώρα σε δημόσιο χώρο (δρόμος, πλατείες, στάση λεωφορείου, πλησίον ξενώνα ανηλίκων), 9 περιστατικά έλαβαν χώρα στην οικία του θύματος, ή μέλους της οικογένειας του θύματος, 6 περιστατικά σε ΜΜΜ και ΚΤΕΛ, 7 περιστατικά σε Αστυνομικά Τμήματα και στο χώρο της Ακτοφυλακής και 1 στα σύνορα, 3 σε χώρους εστίασης και μπαρ, 2 σε καταυλισμό, 2 σε δημόσιο νοσοκομείο, 1 σε υπουργείο και 1 σε μουσείο, 4 σε γραφεία φορέων παροχής υπηρεσιών σε πρόσφυγες και μετανάστες και σε κτήριο φιλοξενίας προσφύγων, 5 σε χώρο εργασίας, 18 περιστατικά έλαβαν χώρα μέσω διαδικτύου και 2 τηλεφωνικά, 9 περιστατικά σε μνημεία και ιερούς χώρους, 1 σε σχολείο, 1 σε φροντιστήριο και 1 σε ιδιωτικό ιατρείο.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Χαρακτηριστικά των επιθέσεων: Σημαντικός αριθμός των επιθέσεων είχε ως αποτέλεσμα την πρόκληση **σωματικών βλαβών και άλλα σοβαρά αδικήματα**. Μεταξύ αυτών, καταγράφηκαν 36 περιστατικά με σωματικές βλάβες ή σε συνδυασμό με εξύβριση και απειλές, κλοπές και άλλες φθορές ξένης ιδιοκτησίας, 46 περιστατικά απειλών, εξύβρισης, έργω εξύβρισης και διατάραξης οικιακής ειρήνης, 9 περιστατικά παρενόχλησης λεκτικής ή άλλου τύπου, 9 περιστατικά βεβηλώσεων, 2 περιστατικά φθοράς ξένης ιδιοκτησίας σε συνδυασμό με εξύβριση.

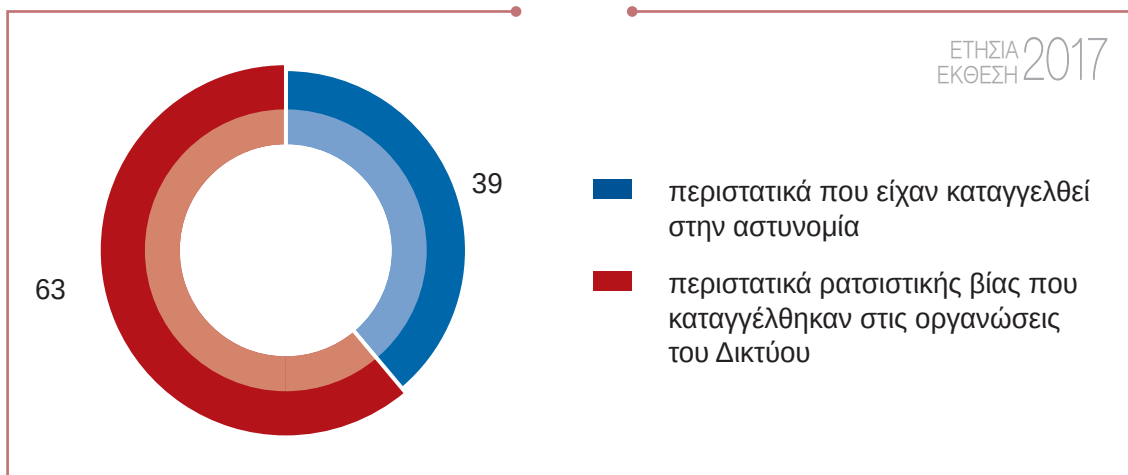
Θύματα: Σε **54** περιστατικά, τα θύματα, τα οποία ήρθαν σε επαφή με το Δίκτυο, ήταν **άνδρες**, εκ των οποίων **9** **τρانس**, ενώ σε **26** περιστατικά ήταν **γυναίκες**, εκ των οποίων **11** **τρانس**. Σε **7** περιστατικά η ομάδα των θυμάτων ήταν **μεικτή**. Σε 14 περιστατικά στοχοποιήθηκαν ανήλικοι **15-18 ετών** λόγω αλλοδαπότητας, θρησκείας, εθνοτικής καταγωγής ή σεξουαλικού προσανατολισμού, ενώ σε 42 περιστατικά τα θύματα ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα **19-30 ετών**. Σε 23 περιστατικά στοχοποιήθηκαν άτομα μεταξύ **31-45 ετών** και σε 4 περιστατικά άτομα **άνω των 45 ετών έως και 60 ετών**.

Δράστες: Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των θυμάτων, σε 60 περιστατικά οι δράστες των επιθέσεων που καταγράφηκαν ήταν **άνδρες**, σε 10 περιστατικά ήταν **γυναίκες** και σε 13 περιστατικά η επίθεση προήλθε από **μεικτές ομάδες ανδρών και γυναικών**. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις οι δράστες δεν ήταν ορατοί/ αντιληπτοί από τα θύματα (π.χ. περίπτωση βεβήλωσης ιερών χώρων). Σε 6 περιστατικά οι δράστες ήταν **ανήλικοι**, σε 21 περιστατικά ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα **19-30 ετών**. Σε 23 περιστατικά οι δράστες ήταν μεταξύ 31-45 ετών, ενώ καταγράφηκαν και 22 περιστατικά με μεγαλύτερους σε ηλικία δράστες (έως και 70 ετών).

Κατά δήλωση των θυμάτων, οι δράστες είναι στη **συντριπτική τους πλειοψηφία Έλληνες** (72 περιστατικά). Καταγράφονται επίσης 9 περιστατικά στα οποία οι δράστες ήταν αλλοδαποί και 5 περιστατικά από ομάδα μικτών εθνικοτήτων. Στην πλειονότητα των επιθέσεων αναφέρθηκαν περισσότεροι θύτες. Οι 21 επιθέσεις έγιναν **από ομάδες των 2-10 ατόμων**, ενώ σε **36** επιθέσεις αναφέρεται **ένας μόνο θύτης**.

Καταγγελίες

Από τα 102 καταγεγραμμένα περιστατικά 39 είχαν καταγγεληθεί στην αστυνομία κατά την καταγραφή τους από οργανώσεις του Δικτύου.

Καταγγελίες στην αστυνομία κατά την στιγμή της καταγραφής από το Δίκτυο

14 περιστατικά εξ αυτών σχετίζονται με επιθέσεις κατά προσφύγων και μεταναστών-ριών, 5 κατά υπερασπιστών, ενώ μόλις 6 περιστατικά κατά ΛΟΑΤΚΙ ατόμων είχαν καταγγεληθεί στην αστυνομία κατά την καταγραφή. Σε 19 περιστατικά το θύμα δήλωσε κατά την καταγραφή ότι δεν είχε καταγγείλει ακόμα το περιστατικό αλλά ότι ήθελε να προβεί σε καταγγελία. Σε 22 περιστατικά, το θύμα δήλωσε ότι δεν ήθελε να προβεί σε περαιτέρω ενέργειες λόγω φόβου, ή λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης στις αρχές, ή λόγω τήρησης της εμπιστευτικότητας ως προς το σεξουαλικό προσανατολισμό του, ή γιατί δεν θεωρούσε το περιστατικό αρκετά σοβαρό και σημαντικό ώστε να εμπλακεί σε μια ποινική διαδικασία.

Παρατηρούμε, επομένως, ότι εμμένει η τάση σύμφωνα με την οποία καταγγέληθηκαν περισσότερες επιθέσεις κατά προσφύγων και μεταναστών-ριών παρόλο που στο σύνολό τους είναι λιγότερες από τις επιθέσεις κατά ΛΟΑΤΚΙ.

Συστάσεις προς την Πολιτεία

Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας απευθύνει τις ακόλουθες προτάσεις προς την ελληνική πολιτεία για την καταπολέμηση των ρατσιστικών εγκλημάτων.

Προς το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης

Διαχείριση του ρατσιστικού εγκλήματος

1. Υιοθέτηση ειδικού επιχειρησιακού σχεδίου πρόληψης και αντιμετώπισης των ρατσιστικών εγκλημάτων με ειδική πρόβλεψη για τις περιφερειακές αστυνομικές διευθύνσεις και τα αστυνομικά τμήματα, με βάση τα στοιχεία τόσο της ΕΛ.ΑΣ. όσο και της κοινωνίας των πολιτών.

2. Ενίσχυση και κατάλληλη στελέχωση των Τμημάτων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας.
3. Διεξαγωγή εκπαιδευτικού προγράμματος, με συνδρομή από διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς με εξειδίκευση και εμπειρία στην εκπαίδευση των σωμάτων ασφαλείας και δικαιοσύνης, σταδιακά για το σύνολο των υπηρετούντων της ΕΛ.ΑΣ.
4. Ενημέρωση των αστυνομικών σχετικά με την υποχρέωση συνδρομής των θυμάτων, παρέμβασης για τη διάσωσή τους και μέριμνας για την παραπομπή τους στις κατάλληλες υπηρεσίες.
5. Ειδική ενημέρωση ως προς τις υπάρχουσες δομές υποστήριξης των θυμάτων ανά γεωγραφική περιφέρεια και ανά περίπτωση (απομάκρυνση του θύματος, αν το επιθυμεί, από το περιβάλλον θυματοποίησης).
6. Εκπαίδευση μιας ειδικής ομάδας ανά περιοχή ως προς την ενημέρωση και πρώτη επαφή με θύματα ρατσιστικών εγκλημάτων, ώστε η ενημέρωση μέσω φυλλαδίου σε γλώσσα που καταλαβαίνει το θύμα να μην αντικαθιστά την ενημέρωση από εξειδικευμένο προσωπικό.
7. Συνεχής επικοινωνία και συνεργασία των αστυνομικών τμημάτων όλης της επικράτειας με κυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς φορείς και μεταναστευτικές κοινότητες για την παροχή ιατροκοινωνικής βοήθειας, νομικής συνδρομής και διερμηνείας ώστε να διευκολύνεται η πρόσβαση του θύματος στην αστυνομία.
8. Συνεχής αξιολόγηση της ανταπόκρισης του σώματος ως προς την Εγκύκλιο «Η αντιμετώπιση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων κατά την αστυνομική δράση» (8/11/2014).
9. Κατάλληλη διάχυση της γνώσης για την απαγόρευση επιστροφής αλλοδαπού που είναι θύμα ή ουσιώδης μάρτυρας εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά ή ρητορικής του μίσους (N 927/1979) και προσέρχεται προς υποβολή καταγγελίας ή αναφορά του περιστατικού στις αρμόδιες αστυνομικές αρχές (άρθρο 41 του N 3907/2011).
10. Επιτάχυνση της διαδικασίας ταυτοποίησης αλλοδαπού χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα θύματος ρατσιστικής βίας, προκειμένου να συντημηθεί κατά το ελάχιστο δυνατό ο περιορισμός της ελευθερίας του.
11. Έκδοση ειδικής εγκυκλίου για την αξιοπρεπή μεταχείριση ΛΟΑΤΚΙ ατόμων προκειμένου οι αστυνομικοί να έχουν σαφείς οδηγίες και να αποφεύγεται η δευτερογενής θυματοποίηση.
12. Προστασία των δικαιωμάτων των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δηλαδή όσων ατόμων και φορέων προωθούν και προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Αντιμετώπιση της αστυνομικής βίας με ρατσιστικό κίνητρο

1. Πρόβλεψη ειδικής διαδικασίας στο πλαίσιο του πειθαρχικού ελέγχου εντός της ΕΛ.ΑΣ. για την ταχύτερη εξέταση αυθαιρεσιών με ρατσιστικό κίνητρο.

Προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τις Εισαγγελικές και Δικαστικές αρχές

1. Προώθηση του περιορισμού της ύλης των Ειδικών Εισαγγελιών σε συναφή μόνο εγκλήματα και διασφάλιση της εξειδικευμένης διαχείρισης της υπόθεσης από την προανάκριση μέχρι και την έκδοση της απόφασης.

3. Νομοθετική πρόβλεψη για την προστασία των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
4. Ολοκλήρωση της διαδικασίας επικύρωσης της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας².
5. Διασφάλιση της άμεσης παραπομπής των ανήλικων θυμάτων στις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων λόγω ιδιαίτερου κινδύνου να υποστούν δευτερογενή και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση.
6. Εκπαίδευση εισαγγελικών και δικαστικών αρχών ως προς την πρόληψη της δευτερογενούς θυματοποίησης.
7. Στις περιπτώσεις όπου το θύμα είναι κωφός ή άλαλος, δεν ξέρει να διαβάσει ή να γράφει, ο διορισμός των διερμηνέων που εκλέγονται κατά προτίμηση μεταξύ των προσώπων που συνήθισαν να συνεννοούνται με τον κωφό ή τον άλαλο, αφού διερευνηθεί πιθανός λόγος αποκλεισμού λόγω σύγκρουσης συμφερόντων.
8. Λήψη μέτρων για την προστασία και την αποτροπή στοχοποίησης του διερμηνέα. Ειδική εκπαίδευση των προσώπων που καλούνται να εξετάσουν θύματα σεξουαλικής βίας, βίας λόγω φύλου ή ενδοοικογενειακής βίας.
9. Διαμόρφωση ειδικά σχεδιασμένων και προσαρμοσμένων για την εξέταση ανήλικων θυμάτων στους Νομούς όπου δεν λειτουργούν Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων της Εφετειακής Περιφέρειας.
10. Ορισμός συγκεκριμένου ατόμου με την αρμοδιότητα να ενημερώνει το θύμα κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας και σε όλα τα στάδια.
11. Πρόληψη καταχρηστικής ανάκλησης της αίτησης πληροφοριών από θύμα (άρθρο 59, παρ. 3, Ν 4478/2017).
12. Λήψη ειδικών μέτρων προστασίας της ασφάλειας του θύματος (είσοδος/έξοδος από τα δικαστήρια και τις εισαγγελίες, απόσταση από κατηγορούμενο κλπ.).
13. Ενδελεχής μελέτη και συζήτηση μεταξύ επιστημονικών και επαγγελματικών φορέων για την διερεύνηση της προσαρμογής του θεσμού της αποκαταστατικής δικαιοσύνης στα ρατσιστικά εγκλήματα (άρθρο 63 Ν 4478/2017).

Προς το Υπουργείο Υγείας και τους Ιατρικούς Συλλόγους

1. Συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την εφαρμογή του Ν 4478/2017, ιδίως ως προς τη διενέργεια ιατρικών εξετάσεων κατά το άρθρο 66, στοιχ. γ) Ν 4478/2017.
2. Ενημέρωση και επιμόρφωση του ιατρικού προσωπικού ως προς τους πολιτισμικούς παράγοντες της διαχείρισης θυμάτων ρατσιστικής βίας, αλλά και τις ειδικές περιστάσεις σε σχέση με θύματα ΛΟΑΤΚΙ.

² Σύσταση που απευθύνεται επίσης στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

3. Επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση ειδικών ψυχικής υγείας σε ζητήματα ταυτότητας φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού λόγω συνεχιζόμενων αναφορών για κακοποιητικές συμπεριφορές κατά ΛΟΑΤΚΙ+ ανθρώπων, κατά παράβαση της Διεθνούς Στατιστικής Ταξινόμησης Νοσημάτων και Συναφών Προβλημάτων Υγείας (ICD) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) και του Διαγνωστικού και Στατιστικού Εγχειριδίου Ψυχικών Διαταραχών (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, DSM) της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Εταιρίας (American Psychiatric Association, APA).

4. Σεβασμός της αρχής ως προς τη διενέργεια των ιατρικών εξετάσεων από άτομο του ίδιου φύλου και μετάθεση του βάρους επιλογής στο θύμα κατά το άρθρο 69 παρ. 1 δ) Ν 4478/2017 μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις μη διαθεσιμότητας ιατρικού προσωπικού.

Προς το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής

Ανάληψη περαιτέρω πρωτοβουλιών και μέτρων που (πέραν των άλλων ευεργετικών τους επιπτώσεων) μπορούν να συμβάλουν στον περιορισμό των εντάσεων μεταξύ προσφυγικών/μεταναστευτικών πληθυσμών, στον περιορισμό των πιέσεων που δέχονται οι τοπικές κοινωνίες (ιδίως των νησιών-σημείων εισόδου), και επομένως στην πρόληψη ή ελαχιστοποίηση των κοινωνικών εντάσεων, που με τη σειρά τους δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για ξενοφοβικές εκδηλώσεις και ρατσιστική συμπεριφορά. Τέτοια μέτρα, ενδεικτικά, είναι:

1. Σημαντική βελτίωση των συνθηκών υποδοχής και λήψη κατάλληλων μέτρων, ιδίως για τα ευάλωτα άτομα, καθώς και δημιουργία συνθηκών ουσιαστικής ασφάλειας σε όλους τους χώρους υποδοχής, στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης καθώς και στις Δομές υποδοχής στην ενδοχώρα .

2. Ταχύτερη καταγραφή και διαχείριση των αιτημάτων ασύλου όλων των εθνικοτήτων.

3. Τυποποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών καταγραφής και υποδοχής των ασυνόδευτων ανηλίκων, με κατάλληλες διαδικασίες φροντίδας και παραπομπών.

4. Επανεξέταση του γεωγραφικού περιορισμού στα νησιά.

5. Ολιστική αντιμετώπιση των ζητημάτων που συνδέονται με το μεταναστευτικό και προσφυγικό, με μακροπρόθεσμο σχεδιασμό για όλη τη χώρα.

Προς το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

1. Εκπόνηση οδηγού για την σχολική κοινότητα σχετικά με την κατανόηση και τη διαχείριση περιστατικών βίας με ρατσιστικό, ομοφοβικό και τρανσφοβικό κίνητρο και διασύνδεση με έμπειρους φορείς της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίοι υλοποιούν ειδικά προγράμματα.

2. Ενίσχυση του ρυθμιστικού πλαισίου καταπολέμησης της ενδοσχολικής ρατσιστικής, ομοφοβικής και τρανσφοβικής βίας με την έμπρακτη συμμετοχή των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων.

3. Ένταξη μαθήματος σεξουαλικής αγωγής στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με σκοπό την άρση στερεοτύπων και προκαταλήψεων σχετικά με την ταυτότητα φύλου και τον σεξουαλικό προσανατολισμό και τη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού και ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος.

4. Προώθηση διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου με σκοπό την άρση στερεοτύπων και προκαταλήψεων.

Προς το Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

1. Εκπόνηση οδηγού για τους εργαζόμενους στα ΜΜΜ (συμπεριλαμβανομένων των ΚΤΕΛ) για την κατανόηση των υποχρεώσεων σεβασμού κάθε επιβάτη ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου.

2. Πρόβλεψη ειδικών σχετικών ρητρών στις συμβάσεις παραχώρησης δρομολογίων.

3. Πρόβλεψη αναλογικών πειθαρχικών ποινών για παράβαση της υποχρέωσης σεβασμού κάθε επιβάτη ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου.

Προς το Υπουργείο Επικρατείας - Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας

1. Επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση διοικήσεων και δημοσιογράφων, συντακτών και παρουσιαστών ηλεκτρονικών, έντυπων και τηλεοπτικών ΜΜΕ, αναφορικά με την ειδησεογραφική κάλυψη εγκλημάτων μίσους, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τον τερματισμό (ανα)παραγωγής αρνητικών στερεοτύπων για συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες, μέσω της διοργάνωσης ειδικών εκπαιδευτικών εκδηλώσεων και της έκδοσης κατευθυντήριων οδηγιών.

Σημείωση:

Το πλήρες κείμενο της Ετήσιας Έκθεσης του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας 2017 είναι διαθέσιμο σε: http://rvrn.org/wp-content/uploads/2018/03/Report_2017gr.pdf.

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ 2017

**ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΕΔΑ**

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ)

ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Σε Εθνικό Επίπεδο	115
Η επίδραση των συστάσεων της ΕΕΔΑ στο νομοθετικό έργο	115
Σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο	121
Αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ από όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης	121
Αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ από όργανα του ΟΗΕ	123

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Σε Εθνικό Επίπεδο

Η επίδραση των συστάσεων της ΕΕΔΑ στο νομοθετικό έργο

*N 4446/2016 «Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη-Παράβολα, Οικειοθελής αποκάλυψη φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών, Ηλεκτρονικές συναλλαγές, Τροποποιήσεις του N 4270/2015 και λοιπές διατάξεις»
(ΦΕΚ Α' 240/22.12.2016)*

Ο Ν 4446/2016 «Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη-Παράβολα, Οικειοθελής αποκάλυψη φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών, Ηλεκτρονικές συναλλαγές, Τροποποιήσεις του Ν 4270/2015 και λοιπές διατάξεις» ρυθμίζει, μεταξύ άλλων, ζητήματα σχετικά με το ύψος παράβολων και τελών ενδίκων βοηθημάτων και διαδικαστικών πράξεων, καθώς και λοιπών δικαστικών εξόδων. Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως του ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τοποθετήθηκε διατυπώνοντας συγκεκριμένες παρατηρήσεις και επανερχόμενη ουσιαστικά σε πάγια επαναλαμβανόμενες συστάσεις της¹.

Πιο συγκεκριμένα, αναγνωρίζοντας ότι ένα πολύ μεγάλο και ραγδαία αυξανόμενο τμήμα του πληθυσμού της Ελλάδας είναι εκτεθειμένο σε φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό, καθώς επίσης και ότι η εισαγωγή ή αύξηση παραβόλων θα θίξει καίρια το δικαίωμα σε δικαστική προστασία μεγάλου αριθμού προσώπων, η ΕΕΔΑ είχε προτείνει, ως μέτρο στήριξης των βαριά πληττομένων από την ανεργία, την εργασιακή ανασφάλεια και την απορρύθμιση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, σε συμμόρφωση προς τις επιταγές των άρθρων 21, 22, παρ. 1

¹ ΕΕΔΑ, Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Για τα παράβολα και τέλη ενδίκων βοηθημάτων και διαδικαστικών πράξεων και για τα δικαστικά έξοδα», Ιούλιος 2016, διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/dikaih_dikh/Paranova2016.pdf.

και 5, και 25 του Συντάγματος, να καταργηθούν τα παράβολα, τουλάχιστον για τις εργατικές και κοινωνικο-ασφαλιστικές υποθέσεις, και να μειωθούν δραστικά για τις λοιπές υποθέσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, αποτιμώνται ως θετικές τόσο η ρύθμιση του άρθρου 33, με την οποία καταργείται το τέλος στις αναγνωριστικές αγωγές, όσο και η ρύθμιση του άρθρου 43, με την οποία συστήνεται νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την κωδικοποίηση της νομοθεσίας για τα δικαστικά τέλη, τα παράβολα και εν γένει τη δικαστική δαπάνη ως προς όλες τις διαδικασίες όλων των δικαιοδοσιών.

N 4478/2017 «I) Κύρωση και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στη Σύμβαση της Βαρσοβίας της 16ης Μαΐου 2005 του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ενσωμάτωση της Α-Π 2003/577/ΔΕΥ, της Α-Π 2005/212/ΔΕΥ, της Α-Π 2006/783/ΔΕΥ, όπως τροποποιήθηκε με την Α-Π 2009/299/ΔΕΥ, και της Οδηγίας 2014/42/ΕΕ, II) Προϋποθέσεις τοποθέτησης ανηλίκων σε ίδρυμα ή ανάδοχη οικογένεια από και προς Κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει του άρθρου 56 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 2201/2003 του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, ο οποίος καταργεί τον Κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000, III) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2013, σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια στέρησης της ελευθερίας, IV) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της Απόφασης - Πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 91/23.6.2017)

Με το Ν 4478/2017, και πιο συγκεκριμένα το Τέταρτο Μέρος σχετικά με την Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της Απόφασης - Πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις, ο νομοθέτης επιχειρεί να προσεγγίσει ολιστικά την υποστήριξη του θύματος εγκληματικής πράξης, προκειμένου να ενισχύσει τη συμμετοχή του στην ποινική διαδικασία. Υιοθετώντας τα συμπεράσματα του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, σύμφωνα με τα οποία «ο χαμηλός αριθμός καταγγελιών και καταγραφών συνδέεται εν μέρει με την έλλειψη δωρεάν υποστηρικτικών υπηρεσιών ή/και περιορισμένη γεωγραφική κατανομή τους, ιδίως σε περιπτώσεις θυμάτων που δεν έχουν άλλη διέξοδο, είτε γιατί δεν έχουν τα οικονομικά μέσα, είτε γιατί αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση σε υπηρεσίες λόγω της ανηλικότητας ή/και της έλλειψης οικονομικής

ανεξαρτησίας»², η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι το παρόν νομοθετικό κείμενο συνιστά ένα πολύ σημαντικό βήμα στην αποτελεσματικότερη προστασία των θυμάτων.

Η διαρκής επαγρύπνηση και παροχή στα θύματα της προστασίας που προβλέπει η νομοθεσία σε όλα τα στάδια της διαδικασίας (πρώτη επαφή με αρμόδια Αρχή, καταγγελία, ποινική έρευνα, ποινική διαδικασία και μετά το πέρας της διαδικασίας) συνιστά πάγια σύσταση τόσο της ΕΕΔΑ³, όσο και του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας⁴, η ίδρυση του οποίου προωθήθηκε στα μέσα του έτους 2011 από την ΕΕΔΑ και το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (UNHCR).

N 4491/2017 «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου - Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 152/13.10.2017)

Αναφορικά με το Πρώτο Μέρος του Ν 4491/2017, και πιο συγκεκριμένα τη Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, η ΕΕΔΑ χαιρετίζει την πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου ως ένα πολύ σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικότερης προστασίας των δικαιωμάτων της ΛΟΑΔ κοινότητας και διαβεβαιώνει για την ετοιμότητά της, στο πλαίσιο της αποστολής της ως συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας, να συνδράμει με τον προσφορότερο τρόπο σε κάθε άλλη πρωτοβουλία των αρμόδιων δημόσιων Αρχών, όπως ενδεικτικά στην εκπαίδευση των αστυνομικών στη ρατσιστική βία στη βάση της ταυτότητας φύλου. Πράγματι, η ΕΕΔΑ αναγνωρίζει ότι το παρόν νομοθετικό κείμενο αναβαθμίζει σημαντικά το ισχύον νομικό πλαίσιο για τη νομική αναγνώριση του επαναπροσδιορισμού φύλου ενός προσώπου, στο μέτρο που δεν απαιτούνται μη αναστρέψιμες χειρουργικές επεμβάσεις επαναπροσδιορισμού φύλου ή άλλες ιατρικές διαδικασίες. Η Πολιτεία ακολουθεί με τον τρόπο αυτό τη βασική σύσταση της ΕΕΔΑ για «πλήρη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου ως θεμελιώδους διάστασης της προσωπικότητας του προσώπου και της δυνατότητας αλλαγής των εγγράφων ταυτοποίησης των διεμφυλικών ατόμων με βάση τον αυτοπροσδιορισμό της ταυτότητας φύλου τους, χωρίς την προϋπόθεση μη αναστρέψιμων χειρουργικών επεμβάσεων επαναπροσδιορισμού φύλου ή άλλων ιατρικών διαδικασιών»⁵.

Παρόλα αυτά, η ΕΕΔΑ αισθάνεται την ανάγκη να επισημάνει ότι, αν και θετικό ως προς το γενικό του γράμμα το παρόν νομοθετικό κείμενο, σε ορισμένα σημεία του εξακολουθεί να

2 Δίκτυο Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, Ετήσια Έκθεση 2017, σελ. 24 επ., διαθέσιμη σε: http://rvrn.org/wp-content/uploads/2018/03/Report_2017gr.pdf.

3 ΕΕΔΑ, Η αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας από την αστυνομία και τη δικαιοσύνη, 19.5.2011, διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/diakriseis/EEDA_RV_AstynDikfinal.pdf.

4 Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, Ετήσιες Εκθέσεις, διαθέσιμες σε: <http://rvrn.org/category/%CE%B5%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%B5%CF%82-%CE%B5%CE%BA%CE%B8%CE%AD%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/>.

5 ΕΕΔΑ, Διεμφυλικά άτομα και νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, 14.9.2018, σελ. 54 επ.

εγείρει προβληματισμό. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται ότι δεν εισακούστηκε η σύσταση της ΕΕΔΑ για «μετάβαση από μία νομική διαδικασία που περιλαμβάνει δικαστικό έλεγχο σε μία απλή και ξεκάθαρη διοικητική διαδικασία με δυνατότητα προσφυγής-χωρίς επί της ουσίας ιατρικό, ψυχολογικό ή “real-life experience” ελέγχους- [...η οποία] εξασφαλίζει στα διεμφυλικά πρόσωπα μία γρήγορη, διαφανή και εύκολα προσβάσιμη διαδικασία για τη νομική αναγνώριση του φύλου τους»⁶. Επίσης, η ΕΕΔΑ εκφράζει τον προβληματισμό της για τη χρήση του όρου «διόρθωση» που έχει προκριθεί από την Πολιτεία σχετικά με το καταχωρισμένο φύλο. Όπως είχε υπογραμμίσει στην ειδική της έκθεση η ΕΕΔΑ, το φύλο «επαναπροσδιορίζεται», δεν διορθώνεται ως κάτι λάθος⁷. Στην ίδια λογική, ζήτημα προκαλείται από την απουσία πρόβλεψης για μεσόφυλα (intersex) πρόσωπα, ενώ αναγκαία επίσης κρίνεται η ρύθμιση ζητημάτων που αφορούν τις στρατιωτικές υποχρεώσεις των προσώπων των οποίων το φύλο επαναπροσδιορίζεται.

Σε ό,τι αφορά στο Δεύτερο Μέρος του Ν 4491/2017, και πιο συγκεκριμένα τον Εθνικό Μηχανισμό Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες διατάξεις, η ΕΕΔΑ είχε υιοθετήσει συγκεκριμένες παρατηρήσεις στις 23 Ιανουαρίου 2015, με αφορμή τότε τη δημοσιοποίηση προσχεδίου του ΕΣΔΔΠ⁸. Έκτοτε η Ελληνική Πολιτεία εργάστηκε προς την κατεύθυνση ολοκλήρωσης του ΕΣΔΔΠ ακολουθώντας στην πράξη πολλές από τις συστάσεις της ΕΕΔΑ με σκοπό τη βελτίωση της διαδικασίας εκπόνησης ενός εθνικού σχεδίου δράσης που αφορά τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η αναζήτηση και αναγωγή σε υψίστης σημασίας προτεραιότητα του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού και η υποχρέωση κάθε Κράτους να διασφαλίζει την προστασία και φροντίδα της παιδικής ηλικίας στηρίζεται στο γράμμα και το πνεύμα πληθώρας διατάξεων του Συντάγματος καθώς και ευρωπαϊκών και διεθνών κειμένων για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, παρακολουθεί αδιαλείπτως τα ζητήματα θεσμικής και ουσιαστικής προστασίας της ιδιαίτερα ευάλωτης αυτής κοινωνικής ομάδας, διατυπώνοντας επιπλέον προτάσεις και συστάσεις.

Πιο συγκεκριμένα, σχετικά με τη σύσταση του Εθνικού Μηχανισμού Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η ΕΕΔΑ αξιολογεί ως θετική τη νομοθετική κατοχύρωση της συνέργειας των εμπλεκόμενων φορέων για την ολοκλήρωση, παρακολούθηση και αξιολόγηση του ΕΣΔΔΠ, κατά υλοποίηση μάλιστα και σχετικής της σύστασης. Επίσης, ως θετικές αναγνωρίζει η ΕΕΔΑ μία σειρά πρωτοβουλιών που στοχεύουν σε ένα αποτελεσματικό ΕΣΔΔΠ, όπως για παράδειγμα η διατήρηση της αρμοδιότητας εκπόνησης έκ-

6 ΕΕΔΑ, Επιστολή ΕΕΔΑ προς την κυρία Μαρία Γιαννακάκη, Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 12.6.2017, σελ. 2. Βλ. έτσι και CoE, Protecting Human Rights of Transgender Persons: A short guide to legal gender recognition, σελ. 20.

7 ΕΕΔΑ, Διεμφυλικά άτομα και νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, *op.cit.*

8 ΕΕΔΑ, Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, 15.1.2015.

θεσης βάσης για το ΕΣΔΔΠ, καθώς και ο ορισμός δεικτών υλοποίησης δράσης κατά το στάδιο εκπόνησης του ΕΣΔΔΠ (άρθρο 10, παρ. 1 α'), η διαβούλευση με την Κοινωνία των πολιτών κατά τη διαμόρφωση του ΕΣΔΔΠ με μέριμνα για συμμετοχή στη διαδικασία και των παιδιών (άρθρο 10, παρ. 1 β') ή, ακόμη, η πρόβλεψη αρμοδιότητας του Εθνικού Μηχανισμού να παρακολουθεί την υλοποίηση των Σχεδίων δράσης καθώς και να τα αξιολογεί και να αποτιμά το βαθμό υλοποίησής τους (άρθρο 10, παρ. 1 δ' και ε').

Αντίθετα, η ΕΕΔΑ εκφράζει τον προβληματισμό της για τη διατήρηση της νομοθετικής πρόβλεψης συμμετοχής της στη σύνθεση του νέου αυτού συλλογικού οργάνου (άρθρο 9, παρ. 1 β'). Παρότι αντιλαμβάνεται τη χρησιμότητα μιας τέτοιας πρόβλεψης και αναγνωρίζει την πρόθεση της Πολιτείας για συνεργασία με την ΕΕΔΑ ως Εθνικού Θεσμού Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην Ελλάδα, επισημαίνεται ότι ήδη με βάση τον ιδρυτικό της νόμο, όπως αυτός ισχύει (Ν 2667/1998, ΦΕΚ Α' 281/18.12.1998), η ΕΕΔΑ διαθέτει γενική αρμοδιότητα ως συμβουλευτικό προς την Πολιτεία ανεξάρτητο όργανο σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου⁹.

*Υπουργική Απόφαση αριθ. Α3δ/Γ.Π.οικ. 10976 του Υπουργού Υγείας με θέμα:
Πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας του Γραφείου Προστασίας Δικαιωμάτων
Ληπτών/ριών Υπηρεσιών Υγείας των Νοσοκομείων του ΕΣΥ (ΦΕΚ Β' 662/2.3.2017)*

Η Υπουργική Απόφαση αριθ. Α3δ/Γ.Π.οικ. 10976 του Υπουργού Υγείας επιχειρεί τη ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων που σχετίζονται με την οργάνωση και λειτουργία των Γραφείων Προστασίας Δικαιωμάτων Ληπτριών/τών Υπηρεσιών Υγείας των Νοσοκομείων του ΕΣΥ, τα οποία συστάθηκαν με το άρθρο 9 του Ν 3868/2010 για την *Αναβάθμιση του Εθνικού Συστήματος Υγείας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης*¹⁰, όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 60 του Ν 4368/2016¹¹.

*Λόγω της σπουδαιότητας, μάλιστα, των ζητημάτων που ρυθμίζει η παρούσα Υπουργική Απόφαση και δεδομένου ότι τα προς ρύθμιση ζητήματα εμπíπτουν στην κατά νόμο αρμοδιότητά της, η ΕΕΔΑ, ως το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τοποθετήθηκε διατυπώνοντας συγκεκριμένες παρατηρήσεις*¹².

Καλωσορίζοντας το θεσμό του Γραφείου Προστασίας Δικαιωμάτων Ληπτριών/τών Υπηρεσιών Υγείας, η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει ότι η παρούσα νομοθετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Υγείας συνιστά πολύ σημαντικό βήμα για την αποτελεσματικότερη προστασία και προώθηση του σεβασμού των δικαιωμάτων του νοσοκομειακού ασθενή, εκφράζοντας ταυτόχρονα την

9 Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. ΕΕΔΑ, Επιστολή ΕΕΔΑ προς την κυρία Μαρία Γιαννακάκη, Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο.ρ. cit., σελ. 3 επ. .

10 ΦΕΚ 129/Α'/3.8.2010.

11 Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ 21/Α'/21.2.2016).

12 ΕΕΔΑ, Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Σχεδίου Υπουργικής Απόφασης του Υπουργού Υγείας με θέμα: «Πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας του Γραφείου Προστασίας Δικαιωμάτων Ληπτριών/τών Υπηρεσιών Υγείας των Νοσοκομείων του ΕΣΥ», 1.9.2016.

ευχή να υλοποιηθεί στην πράξη, ώστε, αυτή τη φορά, το ειδικό θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των δικαιωμάτων του ασθενή να μην μείνει γράμμα κενό περιεχομένου ως προς την υποχρέωση της Πολιτείας να αντιμετωπίζει την υγεία ως θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου. Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο μάλιστα των αρμοδιοτήτων της, διαβεβαιώνει για την πρόθεση και ετοιμότητά της να συμβάλει ώστε να καθιερωθούν στη συνείδηση τόσο των ληπτριών/τών υπηρεσιών υγείας του ΕΣΥ, όσο και των επαγγελματιών υγείας ως πραγματικοί συμπαράστατες τους.

Σε ό,τι αφορά στις επιμέρους διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης, η ΕΕΔΑ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι πολλές από τις ειδικότερες προτάσεις που διατύπωσε ελήφθησαν υπόψη από το Υπουργείο Υγείας στη διαμόρφωση του τελικού κειμένου. Συγκεκριμένα, ενδεικτικά σημειώνεται ότι βελτιώθηκε η διατύπωση του άρθρου 1, παρ. 5, ώστε η σχετική αναφορά στους δύο Φορείς (Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής) όχι μόνο να γίνεται με το δόκιμο τίτλο τους, αλλά πολύ περισσότερο να τους αναγνωρίζεται η αυτοτελής νομική υπόστασή τους. Θετικό είναι επίσης ότι εισακούστηκε η επισήμανση της ΕΕΔΑ για πρόβλεψη, εκτός από τη συλλογή και διεκπεραίωση καταγγελιών και παραπόνων, και για καταγραφή των θετικών εντυπώσεων για τις παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας προκειμένου να εντοπίζονται και να προωθούνται οι καλές πρακτικές (άρθρο 3, παρ. 1 δ'), ενώ παράλληλα βελτιώθηκε, όπως είχε προτείνει η ΕΕΔΑ, και η διατύπωση του άρθρου 4, παρ. 1 η', σε σχέση με την απαγόρευση κάθε μορφής διάκρισης κατά την παροχή υπηρεσιών υγείας, στη βάση της ισότιμης και καθολικής πρόσβασης.

Βέβαια, παρατηρείται ότι σε αρκετά σημεία οι συστάσεις της ΕΕΔΑ δεν εισακούστηκαν, με αποτέλεσμα να προκύπτουν, κατά την γνώμη της, ζητήματα που δύνανται να επηρεάσουν τη λειτουργία των Γραφείων. Διατηρήθηκε, για παράδειγμα, η ρύθμιση για τη σύσταση στελεχώσεως του Γραφείου, κατά προτεραιότητα, από προσωπικό που διαθέτει ειδική συναφή εκπαίδευση, ενδεικτικά στο πεδίο της προστασίας των δικαιωμάτων των ασθενών ή του Δικαίου της Υγείας (άρθρο 2, παρ. 1). Η ΕΕΔΑ είχε προτείνει να στελεχώνονται τα Γραφεία αποκλειστικά από εξειδικευμένο προσωπικό, καθώς μόνο τότε εξυπηρετείται και ο σκοπός σύστασής τους. Επίσης, ως αρνητική αξιολογείται η διατήρηση της πρόβλεψης υποβολής αναφορών στην Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και στην Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής, παρά την επισήμανση της ΕΕΔΑ ότι η εξέταση ατομικών ή συλλογικών αναφορών και από τις δύο αυτές επιτροπές εκφεύγει των αρμοδιοτήτων τους (άρθρο 3, παρ. 1 ε'). Τέλος, και λαμβάνοντας υπόψη τις πολύ σημαντικές ελλείψεις που παρατηρούνται σε ό,τι αφορά στη διαθεσιμότητα των πόρων σε όλα τα νοσοκομεία της Χώρας, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι δεν απαλείφθηκε η φράση «*ανάλογων με τις δυνατότητες του δημόσιου συστήματος παροχής υπηρεσιών υγείας*» (άρθρο 4, παρ. 1α'), η οποία εξαρτά ουσιαστικά την ποιότητα των υπηρεσιών φαρμακευτικής περίθαλψης από τις εκάστοτε δυνατότητες του ΕΣΥ καταργώντας επί της ουσίας τον απόλυτο χαρακτήρα του δικαιώματος πρόσβασης στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας.

Σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο

Αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ από όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης

Η ΕΕΔΑ στη Νομολογία του ΕΔΔΑ

J. R. ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΟΣ, 25.1.2018 (προσφυγή υπ' αριθμ. 22696/16)

Απουσία παραβίασης του άρθρου 5, παρ. 1, της ΕΣΔΑ

Απουσία παραβίασης του άρθρου 5, παρ. 2, της ΕΣΔΑ

Απουσία παραβίασης του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ

§ 43-44

«A. La Commission nationale pour les droits de l'homme

43. Dans un rapport sur les conditions de vie dans les centres d'accueil et d'hébergement pour migrants et réfugiés, publié en décembre 2016, la Commission nationale pour les droits de l'homme (« la Commission nationale ») a rapporté les impressions de la présidente de l'association des magistrats européens pour la démocratie et les libertés, qui s'était rendue au centre Vial le 6 octobre 2016. La présidente a indiqué que le centre Vial était ceint de clôtures grillagées et que des personnes se tenaient agrippées aux grilles. Elle a noté que, à son entrée dans le centre, accompagnée de policiers, elle avait constaté qu'une grande tension régnait parmi les migrants et qu'elle avait été témoin d'incidents violents causés par le désespoir de ceux dont la demande d'asile avait été rejetée. Elle a rapporté avoir vu plusieurs réfugiés qui avaient tenté de se faire du mal en se frappant la tête contre un mur, en s'arrachant les cheveux et en tentant de s'ouvrir les veines. Selon la présidente, certains avaient aussi fait preuve d'un comportement violent à l'égard de jeunes enfants, qu'ils avaient jetés contre le sol en ciment à coups de pied. Toujours selon elle, la réaction de la police avait été immédiate, mais la souffrance physique et psychique de ces personnes était poignante.

44. Dans ses conclusions, la Commission nationale déclarait avoir constaté des violations de facto des droits des demandeurs d'asile aux motifs que ceux-ci étaient placés en détention de manière massive et sans discernement dans les îles de l'est de la mer Égée, qu'ils rencontraient des obstacles à leur accès effectif et rapide aux procédures d'asile et que leurs conditions de séjour et leurs conditions sanitaires étaient inadéquates. Elle relevait aussi que les droits relatifs à l'introduction des objections contre la détention et les droits d'accès aux procédures d'asile n'étaient pas respectés. Elle recommandait aux autorités grecques d'appliquer des mesures alternatives à la détention, suivant en cela le droit de l'Union européenne, et de fournir un accueil et un hébergement dignes dans les centres d'accueil et d'hébergement».

§ 142

«142. [...] De son côté, la Commission nationale pour les droits de l'homme constatait l'existence de violations de facto des droits des migrants aux motifs que ceux-ci étaient placés en détention de manière massive et sans discernement dans les îles de l'est de la mer Égée, qu'ils rencontraient des obstacles à leur accès effectif et rapide aux procédures d'asile et que leurs conditions de séjour et leurs conditions sanitaires étaient inadéquates (paragraphe 44 ci-dessus) [...]».

ΕΕΔΑ, «Οι συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα υποδοχής και φιλοξενίας μεταναστών και προσφύγων», Έκθεση 2016, διαθέσιμο σε: http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/prosfuges_metanastes/kentra_filoxenias_autopsia.pdf.

Η ΕΕΔΑ στις Εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI)

Συμπεράσματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) για την εφαρμογή των συστάσεων της από την Ελλάδα, στο πλαίσιο ενδιάμεσης παρακολούθησης, όπως αυτά υιοθετήθηκαν στις 5 Δεκεμβρίου 2017 και δημοσιεύτηκαν στις 27 Φεβρουαρίου 2018, CRI(2018)4

ECRI Conclusions on the implementation of the recommendations in respect of Greece- subject to interim follow up, adopted on 5 December 2017, published on 27 February 2018, CRI(2018)4

«1. In its report on Greece (fifth monitoring cycle) published on 25 February 2015, ECRI recommended the creation of a Task Force to develop a comprehensive national strategy to combat racism and intolerance. Such a Task Force should be composed of the relevant authorities, the two independent bodies (Ombudsman and **National Commission for Human Rights**) and NGOs, so as to enhance the cooperation between the authorities and civil society on this matter. The national strategy should, inter alia, include a situation analysis, an overview of existing measures, gaps and needs, and strategic recommendations on how to address them, including targets and measurable indicators. [...]

The Council consists of representatives of relevant Ministries, the Hellenic Police, the **National Commission for Human Rights**, the Migrants Integration Council of the City of Athens, UNHCR, the Racist Violence Recording Network (an association of 35 NGOs), as well as media institutions, trade unions and research organisations. The Greek Ombudsman also participates in the Council's meetings. The Council has formed three working groups: on combating hate crime; on human rights and anti-racism education; and on inter-cultural and inter-religious dialogue».

Αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ από όργανα του ΟΗΕ

Η ΕΕΔΑ στις Εκθέσεις των Ειδικών Εισηγητών του ΟΗΕ

Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, François Crépeau, για τη δεύτερη αποστολή του στην Ελλάδα (12-16 Μαΐου 2016), Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, 35^η Σύνοδος, A/HRC/35/25/Add.2, 24.4.2017

Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants, François Crépeau, on his follow-up visit to Greece from 12 to 16 May 2016, HRC, 35th Session, A/HRC/35/25/Add.2, 24.4.2017

«2. The Special Rapporteur met with government representatives, civil society organizations, the **National Commission for Human Rights** and the Ombudsperson, as well as with migrants themselves, including in detention centres and informal camps.

[...]

112. Reinforce, with competent staff and resources, human rights institutions, such as the **National Commission for Human Rights** and the Office of the Ombudsperson, in order to allow them to effectively carry out their mandate, including the oversight of all detention centres for migrants.

[...]

161. Support the **European Network of National Human Rights Institutions**, the European Network of Ombudsmen and the European Network of Ombudspersons for Children, in order to allow them to support their member institutions in providing full oversight of migration detention and service provision mechanisms».

Βλ. μεταξύ άλλων ΕΕΔΑ, Θεματική ενότητα: Πρόσφυγες-Μετανάστες, διαθέσιμη σε: <http://www.nchr.gr/index.php/el/2013-04-03-10-23-48/2013-04-03-10-43-00>.

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ 2017

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ)

ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Σύνθεση της έκτης θητείας (5.2015-5.2018)	127
Προεδρείο	127
Τμήματα	128
Σύνθεση Ολομέλειας	129
Στελέχωση	131
Επιστημονικό προσωπικό	131
Διοικητικό προσωπικό	132

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Σύνθεση της έκτης θητείας (5.2015-5.2018)

Προεδρείο

Το Προεδρείο της ΕΕΔΑ, το οποίο εκλέγεται από τα έχοντα δικαίωμα ψήφου Μέλη της, απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και δύο Αντιπρόεδρους. Για το έτος 2017, Πρόεδρος της ΕΕΔΑ διετέλεσε ο Γεώργιος Σταυρόπουλος, Α΄ Αντιπρόεδρος η αείμνηστη Αγγελική Χρυσοχοΐδου-Αργυροπούλου και Β΄ Αντιπρόεδρος η Έλλη Βαρχαλαμά. Σε συνέχεια της απροσδόκητης απώλειας της Αγγελικής Χρυσοχοΐδου-Αργυροπούλου, Α΄ Αντιπρόεδρος εξελέγη από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ, στις 27 Σεπτεμβρίου 2017, η Αν. Καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου, Μαρία Γαβουνέλη, Προεδρεύουσα του Τμήματος Διεθνούς Συνεργασίας και Επικοινωνίας της ΕΕΔΑ και πρόσωπο ορισθέν από τον Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας στην Εθνική Επιτροπή.

Πρόεδρος

Γεώργιος Σταυρόπουλος,

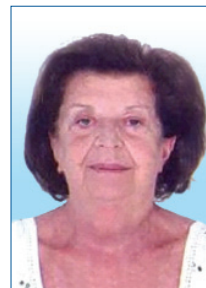
πρόσωπο ορισθέν από το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Επίτιμος Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας

Α΄ Αντιπρόεδρος

† Αγγελική Χρυσοχοϊδου-Αργυροπούλου,

πρόσωπο ορισθέν από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ)

Α΄ Αντιπρόεδρος

(από τις 27 Σεπτεμβρίου 2017)

Μαρία Γαβουνέλη,

πρόσωπο ορισθέν από το Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας

Β΄ Αντιπρόεδρος

Έλλη Βαρχαλαμά,

πρόσωπο ορισθέν από τη ΓΣΕΕ

Τμήματα

Κατ' εφαρμογή του Κανονισμού της ΕΕΔΑ, έχουν συσταθεί πέντε τμήματα, με διαφορετικό πεδίο ενασχόλησης το καθένα. Σε θέματα που από τη φύση τους εμπίπτουν στη θεματική αρμοδιότητα περισσότερων του ενός τμημάτων, τα τμήματα αυτά συνεργάζονται.

Ειδικότερα, τα πέντε αυτά τμήματα είναι τα ακόλουθα:

- Α΄ Τμήμα Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων
Προεδρεύων: *Γεώργιος Σταυρόπουλος*
- Β΄ Τμήμα Κοινωνικών, Οικονομικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων
Προεδρεύουσα: *Έλλη Βαρχαλαμά*
- Γ΄ Τμήμα Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς
Προεδρεύων: *Σπυρίδων Απέργης*
- Δ΄ Τμήμα Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Προεδρεύουσα: *Μαρία-Ηλιάνα Πραβίτα*
- Ε΄ Τμήμα Διεθνούς Επικοινωνίας και Συνεργασίας
Προεδρεύουσα: *Μαρία Γαβουνέλη*

Σύνθεση Ολομέλειας

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν 2667/1998, η ΕΕΔΑ απαρτίζεται από 35 μέλη οριζόμενα από ισάριθμους φορείς για τριετή θητεία. Η πλουραλιστική σύνθεσή της επιτρέπει να συνυπάρξουν δημιουργικά πρόσωπα διαφορετικής προέλευσης και διαφορετικών απόψεων, με γνώσεις και εμπειρία σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ανεξαρτησία γνώμης: πανεπιστημιακοί, συνδικαλιστές, πρόσωπα προερχόμενα από την κοινωνία των πολιτών ή οριζόμενα από ανεξάρτητες αρχές, πρόσωπα οριζόμενα από τη Διοίκηση ή κόμματα. Η ανταλλαγή απόψεων, στο πλαίσιο της λειτουργίας της Επιτροπής, χαρακτηρίζεται από σεβασμό στη διαφορετική γνώμη και κλίμα συνεργασίας, με ζητούμενο την ευρύτερη κάθε φορά δυνατή συναίνεση, πράγμα το οποίο έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων.

Το 2017 η ΕΕΔΑ απαρτίστηκε από τα ακόλουθα μέλη:

Με δικαίωμα ψήφου:

Ένα μέλος ορισθέν από τη ΓΣΕΕ, τον Γιάννη Παναγόπουλο (αναπληρώτρια η Έλλη Βαρχαλαμά), **ένα από την ΑΔΕΔΥ**, τον Αντώνη Καραβά (αναπληρώτρια η Ελένη Τζιώτα) και ένα από την ΕΣΑμεΑ, τον Ιωάννη Βαρδακαστάνη (αναπληρωτής ο Ιωάννης Λυμβαίος).

Έξι μέλη ορισθέντα από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, των οποίων η δράση καλύπτει το πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου γενικά. Ειδικότερα, το 2017 είχαν ορισθεί από το ελληνικό Τμήμα της **Διεθνούς Αμνηστίας** η Αικατερίνη Καλογερά (αναπληρωτής ο Φοίβος Ιατρέλλης), από την **Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου** ο Μιχάλης Τσαπόγας (αναπληρώτρια η Λυδία-Μαρία Μπολάνη), από το **Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου** ο Γεώργιος Σταυρόπουλος (αναπληρώτρια η Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου), από το **Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες** η αείμνηστη Αγγελική Χρυσοχοΐδου-Αργυροπούλου έως τον Ιούνιο 2017 και από τον Νοέμβριο 2017 ο Βασίλειος

Παπαδόπουλος (αναπληρωτής ο Ιωάννης Παπαγεωργίου, από τον Απρίλιο 2017 ο Γεώργιος Καρατζόγλου και από το Νοέμβριο 2017 ο Αλέξανδρος Κωνσταντίνου), από το **Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας** η Μαρία Γαβουνέλη (αναπληρώτρια η Μαρία-Ηλιάνα Πραβίτα), από την **Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Ελλήνων Ρομ** ο Ελευθέριος Δημητρίου (αναπληρωτής ο Βασίλειος Δημητρίου).

Μέλη ορισθέντα από αναγνωρισμένα κόμματα κατά τον Κανονισμό της Βουλής. Ειδικότερα, το 2017 υποδειχθέντες από τα κόμματα ήταν: από τη Νέα Δημοκρατία ο Χαράλαμπος Ναούμης (αναπληρωτής ο Γεώργιος Νίκας), από το ΠΑΣΟΚ ο Ιωάννης Ιωαννίδης (αναπληρωτής ο Βασίλειος Χρονόπουλος), από το ΚΚΕ ο Αντώνιος Αντανασιώτης, από το ΣΥΡΙΖΑ ο Σπύρος Απέργης (αναπληρώτρια η Ελένη Σπαθανά), από Το Ποτάμι η Ιωάννα Παναγοπούλου (αναπληρώτρια η Φωτεινή Λεομπίλλα), από τους Ανεξάρτητους Έλληνες η Δέσποινα Χαλκίδη (αναπληρώτρια η Ευρυδίκη Κουρνέτα) και από την Ένωση Κεντρώων ο Παναγιώτης Σφαέλος (αναπληρώτρια η Άννα Αρχοντούλη).

Το Συνήγορο του Καταναλωτή ή τον Αναπληρωτή του.

Το Συνήγορο του Πολίτη ή τον Αναπληρωτή του.

Ένα μέλος ορισθέν από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, το Χαράλαμπο Ανθόπουλο (αναπληρωτής ο Χαράλαμπος Τσιλιώτης).

Ένα μέλος ορισθέν από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, από τον Απρίλιο 2017 την Ευαγγελία Μήτρου (αναπληρωτής Νικόλαος Κιάος).

Ένα μέλος ορισθέν από την Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής, προερχόμενο από τις επιστήμες της Βιολογίας, της Γενετικής ή της Ιατρικής, ο Χαράλαμπος Σαββάκης (αναπληρωτής ο Νικόλαος Ανάγνου).

Δύο πρόσωπα εγνωσμένου κύρους με ειδικές γνώσεις σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου ορισθέντα από τον Πρωθυπουργό, ο Κωνσταντίνος Δουζίνας και η Αθηνά Αθανασίου.

Τρεις καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές του Δημοσίου Δικαίου ή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου, οι οποίοι κληρώνονται από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ κατά την πρώτη μετά τη συγκρότησή της συνεδρίαση από Τμήματα των ΑΕΙ της Χώρας που προβλέπει ο Ν 2667/1998 (σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, παρ. 1 (ιβ), στην κλήρωση συμμετέχουν α) τη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, β) τη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, γ) τη Νομική Σχολή του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, δ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ε) το Γενικό Τμήμα Δικαίου του Πάντειου Πανεπιστημίου και στ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Πάντειου Πανεπιστημίου). Έπειτα από κλήρωση για την έκτη θητεία της ΕΕΔΑ, το 2017 συμμετείχαν οι ακόλουθοι και ακόλουθες καθηγητές και καθηγήτριες που ορίστηκαν από αντίστοιχα Πανεπιστημιακά Τμήματα της χώρας: από τη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών: ο Γεώργιος Γεραπετρίτης (αναπληρωτής ο Σπυρίδων Βλαχόπουλος), από τη Νομική

Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: η Ιφιγένεια Καμτσιδου (αναπληρώτρια η Τριανταφυλλιά Παπαδοπούλου) και από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Πάντειου Πανεπιστημίου: η Βασιλική Γεωργιάδου (αναπληρωτής ο Ανδρέας Κόλλιας).

Ένα μέλος ορισθέν από το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, ο Βασίλειος Τζούφης (αναπληρωτής ο Χρήστος Κλειώσης).

Χωρίς δικαίωμα ψήφου:

Την Πρόεδρο της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, την Αναστασία Χριστοδουλοπούλου.

Ανά έναν εκπρόσωπο των Υπουργείων που εκπροσωπούνται στην ΕΕΔΑ, δηλαδή των Υπουργείων Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης (Τομέα Προστασίας του Πολίτη και Τομέα Μεταναστευτικής Πολιτικής), Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Ενημέρωσης και επικοινωνίας, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση των αρμόδιων υπουργών. Ειδικότερα, το 2017, είχαν οριστεί από το Υπουργείο Εσωτερικών (α) Τομέας Προστασίας του Πολίτη: η Σοφία Βιδάλη (αναπληρωτής ο Αλέξανδρος Σούκουλης και από τον Νοέμβριο 2017 αναπληρώτρια η Παναγιώτα Παπαδοπούλου), από το Υπουργείο Εσωτερικών, (β) Τομέας Μεταναστευτικής Πολιτικής: η ο Κωνσταντίνος Κιντής (αναπληρώτρια η Ελένη Πετράκη), από το Υπουργείο Εξωτερικών: η Μαρία Τελαλιάν (αναπληρωτής ο Ηλίας Καστανάς), από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: η Αγόρω-Ελισσάβη Λαζάρου (αναπληρώτρια η Μαρία Ρωσσιδη), από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων: ο Παναγιώτης Γεωργόπουλος από το Νοέμβριο 2017 (αναπληρώτρια η Αικατερίνη Τούρα έως το Μάρτιο 2017 και από το Νοέμβριο 2017 η Σταυρούλα Πανταζή), από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης: η Ευαγγελία Ζέρβα (αναπληρώτρια η Σουζάνα Λασκαρίδου) και τέλος από τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας: ο Ελευθέριος Κρέτσος (αναπληρωτής ο Γεώργιος Φλωρεντής).

Στελέχωση

Επιστημονικό προσωπικό

Το 2017 η ΕΕΔΑ επικουρήθηκε επιστημονικά από τις Επιστημονικές Συνεργάτιδες:

- *Αννα Ειρήνη Μπάκα*, Διδάκτορα Νομικής του Πανεπιστημίου του Χονγκ Κονγκ (The University of Hong Kong), κάτοχο μεταπτυχιακών τίτλων στο «Διεθνές, Ευρωπαϊκό και Συγκριτικό Δίκαιο» (Institute for European Studies, Free University of Brussels) και στο «Δημόσιο Δίκαιο και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση» (Πάντειο Πανεπιστήμιο), πτυχιούχο της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Δικηγόρο

- *Αικατερίνη Τσαμπή*, Διδάκτορα Νομικής Πανεπιστημίου του Στρασβούργου, M2 «Droit public spécialisé» Πανεπιστημίου Αθηνών και Πανεπιστημίου Montesquieu-Bordeaux IV, M2 «Droits de l'homme et droit humanitaire» Πανεπιστημίου Panthéon-Assas, Paris II, πτυχιούχο της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Δικηγόρο
- *Ρωξάνη Φράγκου*, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο ΑΠΘ, Διδάκτορα Νομικής του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου, κάτοχο Μεταπτυχιακού τίτλου στο Δημόσιο Δίκαιο (DEA en Droit public) του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου (Université Robert Schuman-Strasbourg III), πτυχιούχο της Νομικής Σχολής του ΔΠΘ, Δικηγόρο [σε άδεια μητρότητας]

Διοικητικό προσωπικό

Καθήκοντα Γραμματέα της ΕΕΔΑ εκτελεί από το 2002 η *Κατερίνα Πάντου*, υπάλληλος ΠΕ Διοικητικού, πτυχιούχος του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών, MA in European Political Studies, University of Bath.

Η ΕΕΔΑ επικουρήθηκε κατά το 2017 επίσης από οκτώ ασκούμενους νομικούς και πολιτικούς επιστήμονες:

- τη Δάφνη Μαθιουλάκη (Ιανουάριος 2017 – Απρίλιος 2017), την Αντωνία Χριστοπούλου (Ιανουάριος 2017 – Απρίλιος 2017), την Αγγελική Σπανού (Ιανουάριος 2017 – Ιούνιος 2017), τον Αστέριο Γκίρμπα (Απρίλιος 2017 – Νοέμβριος 2017), τη Μαρία Βασιλείου (Απρίλιος 2017 – Σεπτέμβριος 2017), την Ελένη Βέτση (Ιούλιος 2017 – Οκτώβριος 2017), το Νικόλαο Δημόπουλο (Οκτώβριος 2017 – Μάιος 2018) και την Παναγιώτα Κλουκίνα (Νοέμβριος 2017 – Φεβρουάριος 2018), καθώς επίσης και από μία ασκούμενη μεταφράστρια: την *Ελένη Χριστοδούλου*, νομικό (Οκτώβριος 2016 – Ιανουάριος 2017).

- ΙΔΡΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ
- ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ
- ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΘΕΣΕΩΝ

ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Ιδρυτικός Νόμος της ΕΕΔΑ	135
Κανονισμός της ΕΕΔΑ.....	143
Εκθέσεις των Υπουργείων που έχουν ορίσει εκπροσώπους στην ΕΕΔΑ για ζητήματα προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου	149
Κατάλογος θέσεων της ΕΕΔΑ (με χρονολογική σειρά)	150

Η ΙΔΡΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

ΙΔΡΥΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

N. 2667/1998 (ΦΕΚ Α΄ 281/18.12.1998)

Διοικητική Κωδικοποίηση

Σύσταση Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 15 του Ν 2790/2000 (ΦΕΚ Α΄ 24/16.2.2000), 1 του ΠΔ 376/2001 (ΦΕΚ Α΄ 252/22.10.2001), 18 του Ν 3051/2002 (ΦΕΚ Α΄ 220/20.9.2002), 23 του Ν 3156/2003 (ΦΕΚ Α΄ 157/25.6.2003), 113 του Ν 4314/2014 (ΦΕΚ Α΄ 265/23.12.2014), 1 του Ν 4366/2016 (ΦΕΚ Α΄ 18/15.2.2016), δεύτερο του Ν 4382/2016 (ΦΕΚ Α΄ 71/20.4.2016) και 38 του Ν 4465/2017 (ΦΕΚ Α΄ 47/4.4.2017)

Κεφάλαιο Α΄

Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Άρθρο 1

Σύσταση και αποστολή

1. Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

2. Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου υπάγεται στον Πρωθυπουργό και υποστηρίζεται ως προς τη στελέχωση και την υποδομή της από τη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης. Οι δαπάνες λειτουργίας της Επιτροπής βαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό. Οι αναγκαίες πιστώσεις εγγράφονται κάθε έτος σε ιδιαίτερο φορέα και με ιδιαίτερους κωδικούς αριθμούς στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών. Η διάθεση των πιστώσεων γίνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και η διενέργεια των αντίστοιχων δαπανών γίνεται

από τον Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης ως κύριο διατάκτη. Για το σκοπό αυτό, η Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης παρέχει στην Επιτροπή την αναγκαία λογιστική υποστήριξη».

3. Η Επιτροπή έχει δικό της επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό. Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ επιβλέπει και συντονίζει το έργο του συνόλου του προσωπικού της Επιτροπής.

4. [Καταργείται]

5. Η Επιτροπή έχει ως αποστολή :

- α) Τη διαρκή παρακολούθηση αυτών των θεμάτων, τη δημόσια ενημέρωση και την προώθηση της σχετικής έρευνας.
- β) Την ανταλλαγή εμπειριών σε διεθνές επίπεδο με ανάλογα όργανα διεθνών οργανισμών, όπως ο Ο.Η.Ε., το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο ΟΑΣΕ ή άλλων κρατών.
- γ) Τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής σε θέματα του αντικειμένου της.

6. Η Επιτροπή ιδίως:

- α) Εξετάζει ζητήματα σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου που της θέτει η Κυβέρνηση ή η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής ή της προτείνουν τα μέλη της ή Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.
- β) Υποβάλλει συστάσεις και προτάσεις, εκπονεί μελέτες, υποβάλλει εκθέσεις και γνωμοδοτεί για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- γ) Αναπτύσσει πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σε θέματα σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- δ) Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την καλλιέργεια του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος.
- ε) Εκφέρει γνώμη για εκθέσεις που πρόκειται να υποβάλει η χώρα σε διεθνείς οργανισμούς για συναφή θέματα.
- στ) Διατηρεί μόνιμη επικοινωνία και συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς, παρεμφερή όργανα άλλων χωρών, καθώς και εθνικές ή διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.
- ζ) Γνωστοποιεί δημόσια τις θέσεις της με κάθε πρόσφορο τρόπο.
- η) Συντάσσει ετήσια έκθεση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- θ) Οργανώνει Κέντρο Τεκμηρίωσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου.
- ι) Εξετάζει την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και εκφέρει σχετική γνώμη προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας.
- ια) Παρακολουθεί και διατυπώνει γνωμοδοτήσεις προς την πολιτεία για τη μόνιμη και σταθερή ανάλυση των επιπτώσεων των μέτρων πολιτικής στα δικαιώματα του ανθρώπου και την τήρηση αξιόπιστου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής περιστατικών διακρίσεων, ρατσισμού και μισαλλοδοξίας.

Άρθρο 2**Σύνθεση της Επιτροπής**

1. Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα εξής μέλη :
 - α) Από τον Πρόεδρο της ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας.
 - β) Από ένα πρόσωπο οριζόμενο από τη ΓΣΕΕ, ένα πρόσωπο οριζόμενο από την ΑΔΕΔΥ και ένα πρόσωπο οριζόμενο από την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ).
 - γ) Από τέσσερα πρόσωπα οριζόμενα από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που η δράση τους καλύπτει την περιοχή των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η Επιτροπή μπορεί, με την επιφύλαξη του άρθρου 9, να αποφασίζει τη διεύρυνσή της με τη συμμετοχή δύο επιπλέον προσώπων οριζόμενων από άλλες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.
 - δ) Από πρόσωπα οριζόμενα από τα αναγνωρισμένα κόμματα κατά τον Κανονισμό της Βουλής. Κάθε κόμμα ορίζει ένα πρόσωπο.
 - ε) Τον Συνήγορο του Καταναλωτή ή τον Αναπληρωτή του.
 - στ) Από το Συνήγορο του Πολίτη ή τον Αναπληρωτή του.
 - ζ) Από ένα μέλος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, που προτείνεται από τον Πρόεδρό της.
 - η) Από ένα μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, που προτείνεται από το Πρόεδρό του.
 - θ) Από ένα μέλος της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής, που προέρχεται από τις επιστήμες της Βιολογίας, της Γενετικής ή της Ιατρικής και προτείνεται από τον Πρόεδρό της.
 - ι) Από δύο πρόσωπα εγνωσμένου κύρους με ειδικές γνώσεις σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που ορίζονται από τον Πρωθυπουργό.
 - ια) Από έναν εκπρόσωπο των Υπουργείων Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, που ορίζονται με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού.
 - ιβ) Από τρεις καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές του Δημοσίου Δικαίου ή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου. Κατά την πρώτη μετά τη συγκρότησή της συνεδρίαση η Επιτροπή διενεργεί κλήρωση, στην οποία μετέχουν τα εξής Τμήματα των ΑΕΙ της χώρας:
 - α) το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών,
 - β) το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης,
 - γ) το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Θράκης,
 - δ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών,
 - ε) το Γενικό Τμήμα Δικαίου του Πάντειου Πανεπιστημίου,
 - στ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του Πάντειου Πανεπιστημίου.

Τα Τμήματα αυτά προτείνουν από έναν καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή Δημοσίου Δικαίου ή Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου. Τα Τμήματα των ΑΕΙ υποχρεούνται να ορίσουν τον εκπρόσωπό τους εντός διμήνου από τη λήψη της πρόσκλησης της Επιτροπής.

Με απόφαση της Επιτροπής είναι δυνατόν να προστεθούν, για τις επόμενες κληρώσεις, και άλλα Τμήματα των ΑΕΙ της χώρας με όμοιο αντικείμενο. Η Επιτροπή διενεργεί έξι (6) μήνες, πριν από τη λήξη της θητείας της, κλήρωση μεταξύ των παραπάνω Τμημάτων, για την επόμενη θητεία.

1γ) Από ένα μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

2. Οι φορείς που ορίζουν τα μέλη της Επιτροπής επιλέγουν τα κατάλληλα πρόσωπα με διαφανή τρόπο και σύμφωνα με τους ειδικούς κανόνες λειτουργίας τους. Για τα μέλη της Επιτροπής προβλέπονται ισάριθμοι αναπληρωτές, που ορίζονται όπως και τα τακτικά μέλη της. Ως μέλη της Επιτροπής ορίζονται πρόσωπα με αποδεδειγμένες γνώσεις και εμπειρία στο πεδίο της προστασίας και προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Για όλες τις περιπτώσεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, πλην της περίπτωσης του στοιχείου ια', δεν ορίζονται ως μέλη της Επιτροπής:

α) πρόσωπα που έχουν τη βουλευτική ιδιότητα, εκτός του Προέδρου της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής,

β) μέλη της Κυβέρνησης και Υφυπουργοί, Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς, αιρετοί σε ΟΤΑ α' και β' βαθμού. Επιγενόμενη απόκτηση των ιδιοτήτων αυτών επιφέρει αυτοδίκαιη απώλεια της ιδιότητας του μέλους της Επιτροπής.

β) Η παρ. 2 του άρθρου 2 του Ν 2667/1998, όπως αντικαθίσταται με το εδάφιο α' της παρούσας παραγράφου, εφαρμόζεται από την αμέσως επόμενη μετά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου συγκρότηση της Επιτροπής.

3. α. Τα μέλη της Επιτροπής και οι αναπληρωτές τους διορίζονται με απόφαση του Πρωθυπουργού για θητεία τριών (3) ετών. Ο διορισμός των μελών ανακαλείται μόνο για ανικανότητα εκτέλεσης των καθηκόντων τους, καθώς και για αποδεδειγμένη ανεπάρκεια κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Τα μέλη της Επιτροπής εκπίπτουν αυτοδικαίως από τη θέση τους, αν εκδοθεί σε βάρος τους αμετάκλητη δικαστική απόφαση για αδίκημα που συνεπάγεται κώλυμα διορισμού σε θέση δημοσίου υπαλλήλου ή έκπτωση δημοσίου υπαλλήλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν 3528/2007). Σε περίπτωση ανάκλησης ή έκπτωσης το νέο μέλος συμπληρώνει την αρξάμενη θητεία του προκατόχου του. Η θητεία των μελών παρατείνεται μέχρι τη νόμιμη συγκρότηση της Επιτροπής για την επόμενη κάθε φορά θητεία των μελών της.

β. Οι εκπρόσωποι των Υπουργείων είναι δυνατόν να αντικαθίστανται με πρόταση του αρμοδίου Υπουργού για σοβαρούς υπηρεσιακούς λόγους που εμποδίζουν τη συμμετοχή τους στις εργασίες της Επιτροπής. Ο νέος εκπρόσωπος συμπληρώνει την αρξάμενη θητεία του προκατόχου του.

4. Ο απερχόμενος Πρόεδρος καλεί με έγγραφό του τα μέλη της Επιτροπής σε συνεδρίαση, προκειμένου να εκλεγεί ο Πρόεδρος, ο Α΄ και ο Β΄ Αντιπρόεδρος της. Για την εκλογή Προέδρου και Αντιπροέδρων απαιτείται η απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της Επιτροπής που διαθέτουν ψήφο. Ως Πρόεδρος και Αντιπρόεδροι μπορεί να εκλεγούν μέλη που προέρχονται από τις κατηγορίες των εδαφίων β΄, γ΄, ι΄ και ιβ΄ της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

5. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής και οι εκπρόσωποι των Υπουργείων συμ μετέχουν στις εργασίες της Επιτροπής χωρίς δικαίωμα ψήφου και αποχωρούν πριν τη λήψη αποφάσεως. Οι εκπρόσωποι των Υπουργείων ενημερώνουν στην αρχή κάθε συνεδρίασης την Ολομέλεια ή τα Τμήματα της Επιτροπής για τα ζητήματα της αρμοδιότητάς τους.

6. Η Επιτροπή θεωρείται ότι έχει νόμιμα συγκροτηθεί εφόσον έχουν ορισθεί ένα από τα μέλη του εδαφίου β΄, δύο από τα μέλη του εδαφίου γ΄, ένα από τα μέλη του εδαφίου ιβ΄ και τα μέλη των εδαφίων θ΄ και ιγ΄ της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

7. Τα μέλη της νέας σύνθεσης της Επιτροπής ορίζονται το αργότερο δύο (2) μήνες πριν από τη λήξη της θητείας της προηγούμενης.

8. Τα μέλη της Επιτροπής δεν ευθύνονται, δεν διώκονται και δεν εξετάζονται για γνώμη που διατύπωσαν ή ψήφο που έδωσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους βάσει του παρόντος νόμου. Δίωξη επιτρέπεται κατόπιν εγκλήσεως μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, εξύβριση ή παραβίαση του απορρήτου.

Άρθρο 3

Ανάθεση εξειδικευμένων μελετών

1. Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης μπορεί να αναθέτει, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, με σύμβαση έργου την εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών για τους σκοπούς της σε επιστημονικές ομάδες εργασίας.

2. Οι ομάδες εργασίας μετά το πέρας της σχετικής μελέτης υποβάλλουν έκθεση στην Επιτροπή, η οποία μπορεί να δημοσιοποιείται με απόφασή της.

3. Η Επιτροπή, με απόφαση της Ολομέλειας μπορεί να συνάπτει συμφωνίες συνεργασίας με ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και άλλους φορείς για την εκπλήρωση της αποστολής της.

Άρθρο 4

Λειτουργία της Επιτροπής

1. Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά κάθε δύο μήνες και εκτάκτως ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή αίτηση πέντε (5) τουλάχιστον μελών της. Τα μέλη προσκαλούνται από τον Πρόεδρο με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο.

2. Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία εφόσον : α) παρίσταται η απόλυτη πλειοψηφία των

μελών της και β) μεταξύ των παρόντων μελών της περιλαμβάνεται ο Πρόεδρος της Επιτροπής ή ένας Αντιπρόεδρος.

3. Ο Πρόεδρος έχει τη διαρκή παρακολούθηση, επίβλεψη και συντονισμό των εργασιών της Επιτροπής. Την εκπροσωπεί ενώπιον κάθε αρχής, ημεδαπής ή αλλοδαπής, καθώς και ενώπιον των διεθνών οργανισμών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ). Όταν αυτός κωλύεται, ελλείπει ή απουσιάζει, εκπροσωπούν την ΕΕΔΑ κατά σειρά οι Αντιπρόεδροι (Α΄ Αντιπρόεδρος, Β΄ Αντιπρόεδρος). Ο Πρόεδρος και οι δύο Αντιπρόεδροι αποτελούν το Προεδρείο της Επιτροπής, το οποίο επιλαμβάνεται των τρεχόντων και εκτάκτων θεμάτων που σχετίζονται με την αποστολή ή τη λειτουργία της Επιτροπής στο μεταξύ δύο τακτικών συνεδριάσεων της Ολομέλειας διάστημα.

4. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

5. Η Επιτροπή καλεί κατά την κρίση της σε ακρόαση πρόσωπα, τα οποία μπορεί να διευκολύνουν το έργο της με την παρουσίαση προσωπικών εμπειριών ή τη διατύπωση απόψεων σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

6. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών καθορίζεται η αποζημίωση των μελών της Επιτροπής, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων περί αμοιβής ή αποζημίωσης λόγω συμμετοχής σε συμβούλια και επιτροπές του δημόσιου τομέα.

7. Με απόφαση της Ολομέλειας καταρτίζεται και τροποποιείται ο Κανονισμός λειτουργίας της Επιτροπής, ο οποίος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με πράξη του Προέδρου της. Με τον Κανονισμό ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, η δημιουργία τμημάτων, η κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των τμημάτων και των μελών, η διαδικασία κλήσης και ακρόασης των προσώπων που καλούνται και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

Άρθρο 5

Ετήσια έκθεση

Η Επιτροπή υποβάλλει την ετήσια έκθεσή της στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στον Πρωθυπουργό, στον Πρόεδρο της Βουλής, στους Υπουργούς, στους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στο Εθνικό και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στους Προέδρους των Ανωτάτων Δικαστηρίων της χώρας. Η συζήτηση της ετήσιας έκθεσης στη Βουλή γίνεται κατά τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό της.

Άρθρο 6

Συνδρομή δημοσίων υπηρεσιών

1. Στο τέλος κάθε έτους τα Υπουργεία που μετέχουν με εκπρόσωπό τους στην Επιτροπή καταθέτουν έκθεση με τις παρατηρήσεις τους για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στον τομέα ευθύνης τους.

2. Για την εκπλήρωση της αποστολής της η Επιτροπή μπορεί να ζητά από τις δημόσιες υπηρεσίες καθώς και από ιδιώτες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή οποιοσδήποτε στοιχείο σχετίζεται με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ο Πρόεδρος μπορεί να λαμβάνει γνώση εγγράφων και άλλων στοιχείων που χαρακτηρίζονται ως απόρρητα. Οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν το έργο της Επιτροπής.

Άρθρο 7

Επιστημονικοί Συνεργάτες

1. Συνιστώνται έξι (6) θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού, κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 25 του Ν 1943/1991 (Α' 50) και του πρώτου εδαφίου της παρ. 7 του άρθρου 4 του Ν 3051/2002 (Α' 220), με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου διάρκειας τριών (3) ετών. Η σύμβαση αυτή μπορεί να ανανεωθεί μέχρι δύο (2) φορές. Η πλήρωση τριών (3) εκ των ανωτέρω θέσεων πραγματοποιείται ύστερα από δημόσια πρόσκληση της Επιτροπής για υποβολή υποψηφιοτήτων. Η επιλογή μεταξύ των υποψηφίων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 2, 5 και 6 του άρθρου 19 του Ν 2190/1994 (Α' 28), όπως ισχύει, από πέντε (5) μέλη της Επιτροπής που διαθέτουν ψήφο, τα οποία ορίζονται από τον Πρόεδρό της. Οι λοιπές τρεις (3) θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού καλύπτονται είτε με απόσπαση μόνιμων ή με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπαλλήλων του δημόσιου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 14 του Ν 4270/2014 (Α' 143), εφόσον συγκεντρώνουν τα προσόντα που προβλέπονται στο εδάφιο α' της παρούσας είτε με μετάταξη υπαλλήλων κατηγορίας θέσεων Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού με σύμβαση αορίστου χρόνου ιδιωτικού δικαίου. Η επιλογή, η απόσπαση και η μετάταξη διενεργούνται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

2. Οι επιστημονικοί συνεργάτες επικουρούν την Επιτροπή, προετοιμάζοντας εισηγήσεις για θέματα που τους ανατίθενται και την ενημερώνουν για τις εργασίες των διεθνών οργανισμών και διεθνών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Επίσης τηρούν σχετικό αρχείο κειμένων και επιστημονικών μελετών.

3. Οι αποδοχές των επιστημονικών συνεργατών που προσλαμβάνονται κατά την παράγραφο 1 αυτού του άρθρου καθορίζονται με την απόφαση της παρ. 6 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων περί αποδοχών ειδικού επιστημονικού προσωπικού.

4. Του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού της Επιτροπής προΐσταται ένας εκ των μελών του ειδικού επιστημονικού προσωπικού της Επιτροπής, ο οποίος ασκεί καθήκοντα Συντονιστή. Ο Συντονιστής ορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας μετά από εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής. Ο Συντονιστής επικουρεί τον Πρόεδρο της Επιτροπής στην επίβλεψη και το συντονισμό των εργασιών του διοικητικού και επιστημονικού προσωπικού της, παρίσταται στις συνεδριάσεις του Προεδρείου της Επιτροπής και παρέχει την αναγκαία ενημέρωση για την πρόοδο των εργασιών της Επιτροπής, επικουρεί από κοινού με το λοιπό επιστημονικό

προσωπικό της Επιτροπής την Ολομέλεια και τα τμήματα στη λειτουργία τους και μετέχει στις εργασίες τους. Ο Συντονιστής λαμβάνει πρόσθετη αμοιβή ίση με το ποσό της περίπτωσης αζ' του στοιχείου α' της παρ. 1 του άρθρου 16 του Ν 4354/2015 (Α' 176).

Άρθρο 8

Γραμματεία της Επιτροπής

1. Συνιστώνται μία (1) οργανική θέση γραμματέα κατηγορίας ΠΕ και πέντε (5) οργανικές θέσεις γραμματειακής και τεχνικής υποστήριξης της Επιτροπής κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Διοικητικής Ανασυγκρότησης και του Υπουργού Οικονομικών ρυθμίζονται μετά από εισήγηση της Ολομέλειας της Επιτροπής:

- α) Η κατά κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα κατανομή των θέσεων της παρ. 1, καθώς και τα θέματα της οργάνωσης της γραμματείας και τεχνικής υποστήριξης της Επιτροπής.
- β) Η πλήρωση των θέσεων της παραγράφου 1 μπορεί να γίνει και με απόσπαση ή μετάταξη ή μετακίνηση δη μοσίων υπαλλήλων ή υπαλλήλων ΝΠΔΔ ή εργαζομένων με σύμβαση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου στο Δημόσιο, στα ΝΠΔΔ ή σε ΝΠΙΔ οποιασδήποτε μορφής που τελούν υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο του κράτους, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα και της κείμενης νομοθεσίας.
- γ) Κάθε θέμα που αφορά την υπηρεσιακή κατάσταση και τις αποδοχές αυτού του προσωπικού.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται να αποσπάται ως γραμματέας της Επιτροπής υπάλληλος Υπουργείου ή ΝΠΔΔ της κατηγορίας ΠΕ, τον οποίο προτείνει ο Πρόεδρος της Επιτροπής.

4. Ως την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παρ. 1, η Επιτροπή επιτρέπεται να απασχολεί υπαλλήλους και χρησιμοποιεί τεχνική υποστήριξη που της διαθέτουν τα Υπουργεία Εξωτερικών και Δικαιοσύνης σύμφωνα με αποφάσεις των αρμόδιων Υπουργών.

Άρθρο 9

Μεταβατικές διατάξεις

Στην πρώτη σύνθεση της Επιτροπής εκπροσωπούνται οι εξής Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις: η Διεθνής Αμνηστία, η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Απόφαση αριθμ. 451/11.8.2016 (ΦΕΚ Β΄ 2474/11.8.2016)

Ο Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)

Έχοντας υπόψη:

α) Την παράγραφο 7 του άρθρου 4 του Ν 2667/1998 «Σύσταση Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου» (ΦΕΚ 281/Α΄/1998), όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 11 του άρθρου 12 της από 24.12.2015 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ Α΄ 182/24.12.2015), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν 4366/2016 (ΦΕΚ Α΄ 18/15.2.2016).

β) Την από 13.6.2016 απόφαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ για την κατάρτιση νέου Κανονισμού λειτουργίας της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

γ) Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας πράξης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Εκδίδουμε τον Κανονισμό Λειτουργίας της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), το κείμενο του οποίου έχει ως εξής:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ)

1. Η ΕΕΔΑ συστήθηκε και λειτουργεί με βάση το Ν 2667/1998 (ΦΕΚ 281/Α΄/1998), όπως ισχύει.

2. Η ΕΕΔΑ αποτελεί τον ανεξάρτητο εθνικό θεσμό προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Στις διεθνείς σχέσεις ο τίτλος «Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)» αποδίδεται ως «Greek National Commission for Human Rights (GNCHR)».

3. Η αποστολή της ΕΕΔΑ προσδιορίζεται στις παραγράφους 5 και 6 του άρθρου 1 και στο άρθρο 3 του Ν 2667/1998, όπως ισχύει.

4. Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ

4.1 Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ αποτελείται από τα Μέλη που ορίζονται στο άρθρο 2 του Ν 2667/1998, όπως ισχύει.

4.2 Ως Μέλη της ΕΕΔΑ ορίζονται πρόσωπα με αποδεδειγμένες γνώσεις και εμπειρία στο πεδίο της προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

4.3 Τα Μέλη της νέας σύνθεσης της ΕΕΔΑ ορίζονται το αργότερο δύο μήνες πριν από τη λήξη της θητείας της προηγούμενης. Η σχετική πρόσκληση του Προέδρου για τον ορισμό των

Μελών βάσει του άρθρου 2 παρ. 1 του Ν 2667/1998, όπως ισχύει, αναρτάται στην ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ.

4.4. Οι φορείς που ορίζουν τα Μέλη της ΕΕΔΑ επιλέγουν τα κατάλληλα πρόσωπα με διαφανή τρόπο και σύμφωνα με τους ειδικούς κανόνες λειτουργίας τους. Οι σχετικές αποφάσεις δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ.

5. Ο Πρόεδρος

5.1 Ο Πρόεδρος έχει τη διαρκή παρακολούθηση, επίβλεψη και συντονισμό των εργασιών της ΕΕΔΑ. Την εκπροσωπεί ενώπιον κάθε αρχής, ημεδαπής ή αλλοδαπής καθώς και ενώπιον των διεθνών οργανισμών, των αντιστοίχων εθνικών θεσμών για τα δικαιώματα του ανθρώπου και του ευρωπαϊκού και διεθνούς δικτύου τους, καθώς και των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ).

Όταν αυτός κωλύεται, ελλείπει ή απουσιάζει, εκπροσωπούν την ΕΕΔΑ κατά σειρά οι Αντιπρόεδροι (Α΄ Αντιπρόεδρος, Β΄ Αντιπρόεδρος).

5.2 Ο Πρόεδρος μπορεί να εξουσιοδοτήσει Μέλος της ΕΕΔΑ να τον εκπροσωπήσει, λόγω ειδικότητας, για συγκεκριμένο θέμα σε εθνικά ή διεθνή συνέδρια, διασκέψεις, συναντήσεις κλπ.

5.3 Ο Πρόεδρος συγκαλεί τις τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις της ΕΕΔΑ, προεδρεύει σε αυτές και υπογράφει, μαζί με το πρόσωπο που εκτελεί χρέη γραμματέα, τα σχετικά πρακτικά. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του Προέδρου τον αναπληρώνουν στα καθήκοντά του του παρόντος άρθρου, κατά σειρά ο Α΄ και ο Β΄ Αντιπρόεδρος.

5.4 Ο Πρόεδρος, ύστερα από απόφαση της ΕΕΔΑ ή με δική του πρωτοβουλία, καλεί σε ακρόαση ενώπιον της ΕΕΔΑ πρόσωπα που μπορούν να διευκολύνουν το έργο της με τη διάτυπωση απόψεων σχετικών με την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ή με την παρουσίαση των προσωπικών τους εμπειριών. Η πρόσκληση γίνεται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

5.5 Ο Πρόεδρος συντονίζει τη λειτουργία των Τμημάτων και την εργασία του επιστημονικού προσωπικού.

5.6 Ο Πρόεδρος επιβλέπει τη λειτουργία της Γραμματείας της ΕΕΔΑ.

6. Το Προεδρείο

6.1 Το Προεδρείο απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τους δύο Αντιπροέδρους.

6.2 Ο Πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων της ΕΕΔΑ, σε συνεννόηση με τους δύο Αντιπροέδρους, και ορίζει τους εισηγητές.

6.3 Το Προεδρείο επιλαμβάνεται των τρεχόντων και εκτάκτων θεμάτων που σχετίζονται με την αποστολή ή τη λειτουργία της ΕΕΔΑ στο μεταξύ δύο τακτικών συνεδριάσεων της Ολομέλειας διάστημα. Προς τον σκοπό αυτό και για τον αποτελεσματικό προγραμματισμό των εργασιών της ΕΕΔΑ, το Προεδρείο συνεδριάζει τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα. Κατά

το μήνα Αύγουστο τα μέλη του Προεδρείου έχουν εναλλάξ την ευθύνη παρακολούθησης της λειτουργίας της ΕΕΔΑ. Σε κάθε συνεδρίαση της Ολομέλειας το Προεδρείο ενημερώνει για τις ως άνω δραστηριότητές του.

6.4 Το Προεδρείο συντονίζει την τυχόν έκδοση δημοσιευμάτων, περιοδικών ή μη, συνεπικουρούμενο από άλλα Μέλη της ΕΕΔΑ και από το επιστημονικό προσωπικό.

7. Η λειτουργία της ΕΕΔΑ

7.1 Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον κάθε δύο μήνες και εκτάκτως ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή αίτηση πέντε τουλάχιστον Μελών της. Η πρόσκληση γίνεται με οποιοδήποτε πρόσφορο τρόπο. Οι προσκλήσεις σε τακτική συνεδρίαση απευθύνονται με ευθύνη του Γραμματέα στα Μέλη τουλάχιστον 8 ημέρες προ της συνεδρίασης. Για τις έκτακτες συνεδριάσεις η προθεσμία περιορίζεται στις 3 ημέρες.

7.2 Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται τουλάχιστον τα μισά συν ένα Μέλη της στη συγκεκριμένη συνεδρίαση και μεταξύ των παρόντων περιλαμβάνεται ο Πρόεδρος ή ένας Αντιπρόεδρος.

7.3. Οι εκπρόσωποι των Υπουργείων που αναφέρονται στο στοιχείο ια) της παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν 2667/1998, όπως ισχύει, ενημερώνουν στην αρχή κάθε συνεδρίασης την Ολομέλεια ή τα Τμήματα της ΕΕΔΑ για τις εξελίξεις στο πεδίο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που αφορούν την αρμοδιότητα του Υπουργείου τους και αποχωρούν πριν από τη συζήτηση για τη λήψη των αποφάσεων.

7.4 Οι αποφάσεις της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων Μελών της που έχουν δικαίωμα ψήφου. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

7.5 Για κάθε απόφαση της Ολομέλειας καταγράφονται η πλειοψηφούσα και οι μειοψηφούσες απόψεις.

7.6 Τα πρακτικά τηρούνται με ευθύνη του Προέδρου από τον Γραμματέα της ΕΕΔΑ ή, σε περίπτωση έλλειψης ή κωλύματος του τελευταίου, από υπάλληλο της Γραμματείας. Αν η Ολομέλεια κρίνει ότι για συγκεκριμένο θέμα πρέπει να συζητηθεί και αποφασίσει χωρίς την παρουσία του Γραμματέα, τα πρακτικά τηρούνται από ένα από τα Μέλη της.

7.7 Στις συνεδριάσεις παρίστανται τα τακτικά και τα αναπληρωματικά Μέλη της ΕΕΔΑ. Δικαίωμα ψήφου έχουν τα τακτικά Μέλη, και εφόσον αυτά απουσιάζουν ή κωλύονται, τα αντίστοιχα αναπληρωματικά.

7.8 Οι συνεδριάσεις της Ολομέλειας δεν είναι δημόσιες.

7.9 Η ψηφοφορία είναι φανερή εκτός από τις περιπτώσεις θεμάτων των μελών της ΕΕΔΑ που τους αφορούν προσωπικά, οπότε είναι μυστική.

7.10 Η Ολομέλεια με απόφασή της, στις αρχές κάθε εξαμήνου, καθορίζει τις θεματικές προτεραιότητές της ΕΕΔΑ τόσο για την Ολομέλεια όσο και για τα Τμήματα. Θέματα που έχουν

επείγοντα χαρακτήρα ή εξαιρετική σοβαρότητα μπορούν να προστίθενται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου ή να προτάσσεται η συζήτησή τους.

7.11 Όσα θέματα τυχόν δεν περιλαμβάνονται στο αντικείμενο των Τμημάτων ανήκουν στην αρμοδιότητα της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ. Η Ολομέλεια με απόφασή της παραπέμπει σε Τμήματα την εξέταση και επεξεργασία συγκεκριμένων θεμάτων που περιλαμβάνονται στην αποστολή της.

8. Τα Τμήματα

8.1 Στο πλαίσιο της λειτουργίας της ΕΕΔΑ συνιστώνται τα παρακάτω Τμήματα:

- A) Ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων
- B) Κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων.
- Γ) Εφαρμογής των δικαιωμάτων του ανθρώπου στους αλλοδαπούς.
- Δ) Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, ΜΜΕ, εκπαίδευση και άλλα μέσα)
- Ε) Διεθνούς Επικοινωνίας και Συνεργασίας (επιθεώρηση εκθέσεων κατ' εφαρμογή συμβατικών υποχρεώσεων της Ελλάδας, ανταλλαγή πληροφόρησης και επικοινωνία με διεθνείς οργανισμούς, οργανώσεις κλπ.).

8.2 Σε θέματα που από τη φύση τους εμπίπτουν στη θεματική αρμοδιότητα περισσοτέρων του ενός Τμημάτων, τα Τμήματα αυτά θα συνεργάζονται.

8.3 Στα Τμήματα μετέχουν τακτικά και αναπληρωματικά Μέλη, κατ' επιλογή τους, λαμβανομένης υπόψη και της ανάγκης εξισορρόπησης της συμμετοχής τους σε αυτά.

Κάθε Μέλος μπορεί να συμμετέχει σε δύο το πολύ Τμήματα. Απαρτία υπάρχει όταν παρίστανται τουλάχιστον τα μισά συν ένα Μέλη του Τμήματος.

8.4 Στα Τμήματα που τυχόν μετέχουν ο Πρόεδρος ή οι Αντιπρόεδροι προεδρεύουν ενός συγκεκριμένου Τμήματος. Στα λοιπά Τμήματα τα Μέλη τους εκλέγουν το προεδρεύον Μέλος με σχετική πλειοψηφία. Σε όλα τα Τμήματα τα Μέλη εκλέγουν και τον αναπληρωτή του προεδρεύοντος με σχετική πλειοψηφία. Δικαίωμα ψήφου και εκλογής έχουν τακτικά και αναπληρωματικά Μέλη που μετέχουν στο Τμήμα, με εξαίρεση τους εκπροσώπους των Υπουργείων. Η απόφαση εκλογής προεδρεύοντος ανακαλείται από τα Μέλη του Τμήματος με απόλυτη πλειοψηφία.

8.5 Ο προεδρεύων έχει την ευθύνη της σύγκλησης και λειτουργίας του Τμήματος, της τήρησης των πρακτικών, της επαφής με την Ολομέλεια και το Προεδρείο και της ενημέρωσής τους.

8.6 Τα Τμήματα συνεδριάζουν τακτικά τουλάχιστον μία φορά το μήνα και έκτακτα όταν το αποφασίσουν τα Μέλη τους.

8.7 Οι αποφάσεις στα Τμήματα λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών τους. Σε κάθε περίπτωση καταγράφονται οι τυχόν μειοψηφίες.

8.8 Οι αποφάσεις των Τμημάτων διαβιβάζονται στην Ολομέλεια, η οποία και παίρνει την τελική απόφαση. Αυτή αποφασίζει και τη δημοσιοποίησή τους, εφόσον το κρίνει σκόπιμο.

8.9 Οι συνεδριάσεις των Τμημάτων δεν είναι δημόσιες. Τα Τμήματα μπορούν να καλέσουν κατά την κρίση τους πρόσωπα που λόγω ειδικότητας ή πείρας μπορούν να συνεισφέρουν ουσιαστικά στην επεξεργασία συγκεκριμένου θέματος.

8.10 Το επιστημονικό προσωπικό της ΕΕΔΑ επικουρεί τα Τμήματα στη λειτουργία τους και μετέχει στις εργασίες τους.

8.11 Τα Τμήματα εκφέρουν κρίσεις για τις εθνικές εκθέσεις, που συνέταξαν άλλες υπηρεσίες σε εφαρμογή συμβατικών υποχρεώσεων της Ελλάδας και που σχετίζονται με το αντικείμενο τους, εφόσον τους ζητηθεί από το τμήμα Ε΄.

8.12 Τα αναπληρωματικά Μέλη δικαιούνται την κατά το νόμο προβλεπόμενη αποζημίωση των τακτικών Μελών, εφόσον παρίστανται κατά τη συγκεκριμένη συνεδρίαση της Ολομέλειας ή των Τμημάτων.

9. Ετήσια Έκθεση

9.1 Η ΕΕΔΑ συντάσσει ετήσια Έκθεση, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5 του Ν 2667/98, όπως ισχύει.

9.2 Τα Τμήματα ενημερώνουν την Ολομέλεια για τα πεπραγμένα τους έως την 15η Ιανουαρίου κάθε έτους.

9.3 Τα Υπουργεία που μετέχουν με εκπρόσωπό τους στην ΕΕΔΑ, καταθέτουν έως τα τέλη κάθε έτους πληροφορίες και παρατηρήσεις για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στον τομέα της αρμοδιότητάς τους.

9.4 Στην Έκθεση της ΕΕΔΑ περιλαμβάνονται όλες οι συστάσεις, προτάσεις, εκθέσεις, γνωμοδοτήσεις τις οποίες αυτή ολοκλήρωσε κατά τη διάρκεια του έτους, και οι οποίες προήλθαν από θέματα που έθεσε η Κυβέρνηση, η διάσκεψη Προέδρων της Βουλής και ΜΚΟ, ή από πρωτοβουλίες της Ολομέλειας ή των Τμημάτων της ΕΕΔΑ. Στην ετήσια Έκθεση επίσης καταγράφονται οι εκτιμήσεις της ΕΕΔΑ για τη γενική κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα ή για ειδικότερα θέματα που κατά την κρίση της πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής.

9.5 Η Έκθεση, ύστερα από εισήγηση του Προεδρείου, συζητείται στην Ολομέλεια και εγκρίνεται κατ' απόλυτη πλειοψηφία. Σε αυτήν καταγράφεται και η άποψη της μειοψηφίας.

9.6 Η ΕΕΔΑ δίνει στη δημοσιότητα την ετήσια Έκθεση μετά την υποβολή της στον Πρωθυπουργό και στη Βουλή.

9.7 Η ΕΕΔΑ με την υποβολή της ετήσιας έκθεσης στη Βουλή, ζητεί τον ορισμό ημερομηνίας για τη διεξαγωγή σχετικής συζήτησης επ' αυτής.

10. Επιστημονική και διοικητική πλαισίωση της ΕΕΔΑ

10.1 Η επιστημονική πλαισίωση της ΕΕΔΑ γίνεται από το επιστημονικό προσωπικό που επικουρεί την ΕΕΔΑ με προετοιμασία εισηγήσεων, με επιστημονικές έρευνες πάνω σε θέματα

που του αναθέτει η Ολομέλεια ή τα Τμήματα, καθώς και με ενημέρωση για τις εξελίξεις των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους διεθνείς κυβερνητικούς οργανισμούς και στις διεθνείς κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Το επιστημονικό προσωπικό οργανώνει αρχείο κειμένων και επιστημονικών μελετών και εργάζεται για την έκδοση εντύπων, περιοδικών ή μη, που θα περιέχουν τη δράση της ΕΕΔΑ και άλλη ύλη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

10.2 Σε ομάδες εργασίας μπορεί να ανατίθεται η διεξαγωγή εξειδικευμένων μελετών κατά το άρθρο 3 του Ν 2667/98, όπως ισχύει.

10.3 Η Γραμματεία της ΕΕΔΑ αποτελείται από ένα Γραμματέα και τρία πρόσωπα γραμματειακής και τεχνικής υποστήριξης, διοριζόμενα και αμειβόμενα κατά το άρθρο 8 του Ν 2667/98, όπως ισχύει. Ο Γραμματέας διευθύνει το έργο της Γραμματείας. Ο Πρόεδρος επιβλέπει τη λειτουργία της.

11. Θητεία ΕΕΔΑ και μελών της

11.1 Η θητεία των Μελών της ΕΕΔΑ είναι τριετής. Η αντικατάσταση Μέλους αποφασίζεται από την Ολομέλεια μόνο για σπουδαίο λόγο σχετικό με τη συμμετοχή του στην ΕΕΔΑ. Η Ολομέλεια αποφασίζει με μυστική ψηφοφορία σύμφωνα με τη διαδικασία των παραγράφων 7.2, 7.4., 7.8. και 7.9 του παρόντος Κανονισμού. Το νέο Μέλος συμπληρώνει την αρξάμενη θητεία του προκατόχου του.

11.2 Οι εκπρόσωποι των Υπουργείων είναι δυνατόν να αντικαθίστανται με πρόταση του αρμοδίου Υπουργού για σοβαρούς υπηρεσιακούς λόγους που εμποδίζουν τη συμμετοχή τους στις εργασίες της ΕΕΔΑ. Ο νέος εκπρόσωπος συμπληρώνει την αρξάμενη θητεία του προκατόχου του.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 1 Αυγούστου 2016

Ο Πρόεδρος

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΟΡΙΣΕΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΕΔΑ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Σύμφωνα με το άρθρο 6, παρ.1, του ιδρυτικού Νόμου 2667/1998 της ΕΕΔΑ, τα Υπουργεία που μετέχουν με εκπρόσωπό τους στην ΕΕΔΑ καταθέτουν, κάθε χρόνο, έκθεση με τις παρατηρήσεις τους για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στον τομέα ευθύνης τους.

Οι Εκθέσεις αυτές αναρτώνται στην ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ και είναι διαθέσιμες σε: <http://www.nchr.gr/index.php/el/2013-04-03-11-07-36/115-etisies>.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΕΔΑ (ΜΕ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΕΙΡΑ)

Θέμα	Ημερομηνία έκδοσης	Ηλεκτρονικός σύνδεσμος
Ανακοίνωση με αφορμή την απόφαση του Αρείου Πάγου για τους οκτώ τούρκους στρατιωτικούς	30 Ιανουαρίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/prosfuges_metanastes/EEDA_Tourkoi_Stratiwtikoi_Areios_Pagos.pdf
Observations submitted by the GNCHR in view of the examination of the 27 th Greek Report on the application of the European Social Charter (Articles 3, 11, 12, 13 and 14) and on the 11 th Greek Report on the application of the Additional Protocol to the European Social Charter (Article 4) (Reference period 1.1.2012-31.12.2015)	30 Ιανουαρίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/ygeia/GNCHR_ECSR_Plenary_30_Jan.pdf
Ανακοίνωση σχετικά με την παροχή υπηρεσιών ειδικής αγωγής	30 Ιανουαρίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/nea_epikairothta/Dilwsi_EEDA_gia_thn_EAE_5_louliou_2017.pdf
Παρατηρήσεις στο Σχέδιο Νόμου για την Ειδική Επιτροπεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων	20 Μαρτίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/prosfuges_metanastes/EEDA_Paratiriseis_epitropeias.pdf

Θέμα	Ημερομηνία έκδοσης	Ηλεκτρονικός σύνδεσμος
Δελτίο Τύπου αναφορικά με την παρατεινόμενη κατάσταση στο Ελληνικό	4 Μαΐου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/nea_epikairothta/deltia_typou/DT%20Elliniko.pdf
Submission to the OEWG-Ageing	5 Μαΐου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/Hlikiomena_atoma/GNCHR_Submission_Ageing.pdf
Oral Statement on the Report of the UN Special Rapporteur on the human rights of migrants on his mission to Greece, HRC 35 th session	8 Ιουνίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/ektheseis_diethwn_eurwpaikwn_forewn/Oral%20Statement_GNCHR_CrepeauReport.pdf
Δήλωση με αφορμή τις τελευταίες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ελλάδα και την Ευρώπη	14 Ιουνίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/tromokratia/dilosi_tromokratia_june_2017.pdf
Παρατηρήσεις επί του Στρατηγικού Σχεδίου (Στρατηγικός Σχεδιασμός 2018-2020) για το Σωφρονιστικό Σύστημα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής	5 Ιουλίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/sunthikes_krathseis/EEDA_Stratigikos_Sxediasmos.pdf
Δήλωση για τη Διασφάλιση της έγκαιρης έναρξης του σχολικού έτους 2017-2018 για τα παιδιά με αναπηρίες και/ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	5 Ιουλίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/ygeia/EidikiAgvgh_2017.pdf

Θέμα	Ημερομηνία έκδοσης	Ηλεκτρονικός σύνδεσμος
Ανακοίνωση με αφορμή τις καταγγελίες για παράνομες επαναπροωθήσεις στον Έβρο	5 Ιουλίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/nea_epikairothta/Anakoinosi_EEDA_Epanaprowthiseis.pdf
Επιστολή προς τη Γενική Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σχετικά με το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου – Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού»	12 Ιουλίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/diakriseis/SxN_2017_TF.pdf
Submission to the UN Independent Expert on the effects of foreign debt and other related international financial obligations of States on the full enjoyment of all human rights, particularly economic, social and cultural rights, Professor Juan Pablo Bohoslavsky. Guidance on human rights impact assessments for economic reform policies	12 Ιουλίου 2017	http://www.ohchr.org/Documents/Issues/IEDebt/impactassessments/GNCHR.pdf
Contribution to ENNHRI's report on Migrants' access to information on their rights: Recommendations to bridge theory and practice	28 Σεπτεμβρίου 2017	http://ennhri.org/IMG/pdf/ennhri_report_migrants_rights.pdf
Παρατηρήσεις επί του σχεδίου της Έβδομης Περιοδικής Έκθεσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για τη Διεθνή Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας	10 Οκτωβρίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/vasanisthria/Paratiriseis_EEDA_CAT_final.pdf
Δήλωση για την κατάσταση του συστήματος υποδοχής και ασύλου στη Χώρα	21 Δεκεμβρίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/prosfuges_metanastes/Dilosi_EEDA_Asylo.pdf

Θέμα	Ημερομηνία έκδοσης	Ηλεκτρονικός σύνδεσμος
Έκθεση της ΕΕΔΑ για τη Διευκόλυνση άσκησης δικαιώματος ψήφου από τους εκτός Επικρατείας Έλληνες πολίτες: η υλοποίηση του συνταγματικού συμβολαίου ως δημοκρατική και κοινωνική αναγκαιότητα	21 Δεκεμβρίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/politika_dikaiomata/ektos_Epikrateias.pdf
Δελτίο Τύπου για τη Δήλωση της ΕΕΔΑ αναφορικά με την κατάσταση του συστήματος υποδοχής και ασύλου στη Χώρα	22 Δεκεμβρίου 2017	http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/prosfuges_metanastes/EEDA_DT_ASYLO_2018.pdf

